

ÖRNEK 2

Çocuk Koruma Kanunu'nun Yürürlüğe Giriş Sürecinde Hukuki İdeal ve İdari Kapasite Çatışması: TBMM Komisyon Tutanakları Üzerine Bir İnceleme

Giriş

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) ve modern çocuk adaleti sistemlerinin temel ilkeleri doğrultusunda hazırlanan Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK), Türkiye'de çocuklara yönelik hukuki ve sosyal koruma mekanizmalarını dönüştürme potansiyeli taşımıştır. Ancak bir yasanın kabulü, onun başarılı bir şekilde uygulanacağı anlamına gelmez. Bu çalışma, TBMM Adalet Komisyonu tutanaklarını (21 ve 27.06.2005 tarihli görüşmeler) esas alarak, ÇKK'nın yürürlüğe giriş sürecinde ortaya çıkan hukuki idealizm ile idari kapasite eksikliği arasındaki gerilimi incelemektedir. Özellikle Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi Seda Akça'nın görüşleri ve Hükümet/Sosyal Hizmetler temsilcilerinin karşı tezleri, bu çatışmanın merkezini oluşturmaktadır.

1. Kavramsal Çatışma: "Suça Sürüklenen Çocuk" vs. "Kanunla İhtilaf Halindeki Çocuk"

TBMM Komisyon tutanaklarında öne çıkan ilk akademik tartışma, kanunun temel terminolojisine ilişkindir. Seda Akça, kanun metninde kullanılan **"suça sürüklenen çocuk"** kavramının bilimsel literatürde karşılığının olmadığını ve hukuka uygun olmadığını iddia etmiş; bunun yerine uluslararası literatürde yerleşmiş **"kanunla ihtilaf halindeki çocuk"** teriminin kullanılmasını önermiştir.

Bu tez, modern çocuk adaleti sisteminin felsefi temelini yansıtır: Çocuğun eylemi değil, bizzat çocuğun kendisi korunmaya muhtaçtır. Çocuğa, yetişkin bir fail gibi "suça sürüklenen" sıfatının yakıştırılması yerine, "kanunla ihtilaf halinde" olma durumu, odağı suçtan, çocuğun durumuna ve ihtiyacı olan tedbire kaydırmayı amaçlar.

Buna karşılık Adalet Bakanlığı temsilcisinin (Niyazi Güney) yanıtı, **etimolojik ve pratik** gerekçelere dayanmıştır. Temsilciye göre, "kanunla ihtilaf halinde olma" terimi Türkçenin dil yapısına uygun değildir ve kanunun soyut bir varlık olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu ret, hukuki metinlerin hazırlanmasında akademik idealizmin ötesine geçen, dilsel pratiklik ve yerel terminolojiye sadakat arayışını göstermektedir.

2. Yürürlük Krizi: Hukuki Boşluk Endişesi ve İdari Kapasite Yetmezliği

Komisyon görüşmelerinin en kritik bölümü, kanunun yürürlüğe girişini düzenleyen geçici maddeler üzerine odaklanmıştır. Bu tartışma, hukuki ideal ile idari gerçekliğin en şiddetli çarpıştığı noktadır.

2.1. Seda Akça'nın Hukuki İdealizmi: Boşluk Riski

Seda Akça, ÇKK'nın yürürlüğünün ertelenmesi durumunda, yürürlükten kaldırılan 2253 sayılı Çocuk Mahkemeleri Kanunu nedeniyle **hukuki bir boşluk** oluşacağı ve çocukların bu süreçte hiçbir koruyucu/destekleyici tedbirden yararlanamayacağı ("çocuklar ortada kalacak") endişesini dile getirmiştir. Akça'nın önerisi, kanunun tümünü ertelemek yerine, sadece yeni kurumların kurulması ve hizmetlerin verilmesi için altı ay/bir yıl gibi bir süre tanınması ve bu geçiş sürecinde mevcut Sosyal Hizmetler hizmetlerinden faydalanılmaya devam edilmesidir.

Bu yaklaşım, yasama sürecinin temel bir ilkesini savunur: **Hukuki güvence süreklilik arz etmeli ve kanunlar arasındaki geçişte birey mağdur edilmemelidir.**

2.2. Hükümet ve SHÇEK'in İdari Gerçekliği: Uygulama İmkânsızlığı

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) ve Hükümet Temsilcileri, Akça'nın endişesine karşılık idari kapasitenin yetersizliği gerçeğini ileri sürmüştür. Özellikle SHÇEK temsilcisi, verilen yeni görevler olan 5. maddedeki **"barınma ve danışma tedbirleri"** için yeterli personel, nitelikli kadro ve fiziki altyapı

bulunmadığını açıkça belirtmiştir. Temsilci, mevcut görevleri dahi yerine getirmekte zorlandığını, dolayısıyla altyapı hazırlanmadan bir yasa hükmünün yürürlüğe konulmasının **uygulama kabiliyeti bulunmayan bir yasa** yaratacağını savunmuştur.

Bu durum, bir kanunun ne kadar ilerici olursa olsun, **sosyal ve idari altyapı** ile desteklenmedikçe fiilen uygulanamayacağı ve kağıt üzerinde kalacağı gerçeğini ortaya koymaktadır.

2.3. Kabul Edilen Çözüm: Kısıtlı Erteleme

Komisyon, bu iki çelişik durumu gidermek üzere pragmatik bir çözümde birleşmiştir. Hükümet Temsilcisi'nin önerisi kabul edilmiş ve ÇKK'nın yalnızca SHÇEK tarafından yerine getirilecek olan 5. maddedeki ***barınma ve danışma tedbirleri***ne ilişkin hükümlerinin yürürlüğünün ertelenmesine karar verilmiştir.

Bu karar, ÇKK'nın cezai sorumluluğa ilişkin hükümleri ile diğer koruyucu/destekleyici tedbirlerinin büyük bir kısmının hemen yürürlüğe girmesini sağlarken, en çok personel, tesis ve mali kaynak gerektiren kısımları için SHÇEK'e zaman tanımıştır. Yusuf Balo'nun da ifade ettiği gibi, bu erteleme sadece **suça sürüklenen çocuklarla** ilgili yeni görevleri kapsayacak, korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili mevcut hizmetlerde boşluk yaratmayacaktır.

Sonuç ve Değerlendirme

TBMM Komisyon tutanakları, bir kanunun yasa haline gelme sürecinin sadece normatif bir metin hazırlamaktan ibaret olmadığını; aynı zamanda **felsefi, dilsel ve idari/lojistik** zorlukların aşılmasını gerektirdiğini göstermektedir.

Seda Akça'nın idealist ve bilimsel temelli itirazları, kanunun ruhunu ve uluslararası standartları korumaya çalışırken; Hükümet ve SHÇEK temsilcilerinin gerçekçi ve kapasiteye dayalı savunmaları, yasanın uygulanabilirliğini güvence altına almayı hedeflemiştir. Kabul edilen "kısıtlı erteleme" çözümü, hukuki boşluk riskini minimize eden, ancak idari kapasiteyi zorlamayacak esnek bir geçiş dönemi yaratmaya çalışan, yasama pratiğine özgü pragmatik bir uzlaşma olarak değerlendirilmelidir. Bu tutanaklar, yasama organının, bir reformu hayata geçirirken dahi, idari kısıtlamalar ve altyapı yetersizliği gibi saha gerçekliklerini göz ardı edemeyeceğinin somut bir kanıtıdır.

ÖRNEK 3

TBMM Adalet Komisyonu Tutanakları ; Seda Akço'nın (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi) görüş ve önerileri ile bunlara yönelik karşı görüşleri tablo ve analiz.

Seda Akça'nın Tezleri ve Karşı Tezleri

Aşağıdaki tablo, Seda Akça'nın komisyon görüşmeleri sırasında öne sürdüğü temel tezleri/önerileri ve bunlara karşılık Adalet Bakanlığı temsilcisi veya komisyon üyeleri tarafından dile getirilen karşı tezleri/endişeleri özetlemektedir:

Konu	Seda Akço'nın Tezi/Önerisi	Karşı Tezler / Komisyon Görüşleri
"Suça Sürüklenen Çocuk" Kavramı	"Suça sürüklenen çocuk" kavramı literatürde kullanılmamakta ve hukuka uygun değildir. 1Bu yerine dünya literatürüne girmiş "kanunla ihtilaf halindeki çocuk" kavramı tercih edilmelidir.	Adalet Bakanlığı temsilcisi Niyazi Güney'e göre; "Kanunla ihtilaf halinde olma" terimi Türkçe'nin etimolojisine uygun değildir ve kanun gerçek bir kişi değildir. 3333"Suça sürüklenen" ibaresi, çocuğun iradesinin tam oluşmadığı gerçeğinden hareketle kullanılmaktadır.

Konu	Seda Akço'nın Tezi/Önerisi	Karşı Tezler / Komisyon Görüşleri
Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi	Çocukların suçtan korunması için, kamu davasının açılmasının ertelenmesi çok önemli bir olanaktır ve çocuğun yararına olacak uygun şartlarla yapılmalıdır. 5Bu hüküm, özellikle hırsızlık gibi suçlarda çocuk adalet sistemi için getirilmiş en iyi hükümlerden biridir.	Komisyon Başkanı ve bazı üyeler (Akbulut): Suç işleyen çocuğu korumak gerekir, ancak suç işlemeyen çocukların da suça özenmemesi sağlanmalıdır. 7777Bu maddenin varlığı, suç işleyen çocukların yargılama süreci geçirmeden benzer davranışlara devam etme riskini doğurabilir. 8
Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri	Çocukların ağır ceza mahkemelerinde (çocuk ağır ceza mahkemesi de dense) yargılanmaları Çocuk Hakları Sözleşmesine aykırıdır. 9999Çocuk yargılamasındaki konu suç değil, kişidir ve kişiye uygun tedbirin araştırılması yapılmalıdır.	Bu teze karşı tutanaklarda doğrudan bir karşı tez bulunmamakla birlikte, tartışmanın sonuçlanmadan devam ettiği görülmektedir.
Tutuklama Yasağı (Madde 21)	Düzenlemedeki tutuklama yasağı mutlak bir yasak değildir. Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre, adli kontrol hükümleri tutuklamayı da sonuç olarak içerdiğinden, hâkim gerekli görürse tutuklama kararı verebilir.	Bu teze karşı tutanaklarda doğrudan bir karşı tez bulunmamaktadır, ancak bu, yasağın kapsamını netleştirme amacı taşır.
Uluslararası Sözleşme (Tutuklama)	Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 37. maddesine göre, çocukların özgürlüklerinin kısıtlanması son çare olmalıdır. Kanunda bunun nasıl son çare olacağı gösterilmelidir.	Bu teze karşı tutanaklarda doğrudan bir karşı tez bulunmamaktadır.
Yürürlük Hükmü (Mevcut Hizmetler)	Yasanın yürürlüğü ertelendiği takdirde, yürürlükten kaldırılan 2253 sayılı Kanun nedeniyle çocuklar bir hizmetten yararlanamayacak ve hukuki boşluk oluşacaktır.	Hakkı Köylü: Maddelerin yürürlüğünü ileriye atmak, bu düzenlemelerin uygulanamamasına neden olur. 14Çocuk Esirgeme Kurumu'nun kurulması/hizmetleri için süre verilebilir, ancak kanunun tümü ertelenmemelidir.
Yürürlük Hükmüne Alternatif Öneri	Yürürlüğün ertelenmesi yerine, eski kanunda olduğu gibi yeni kurumların kurulması ve hizmetlerin verilmesi için bir ileri tarih (altı ay/bir yıl gibi) verilebilir. 16Bu süre zarfında, mevcut Sosyal Hizmetler'in danışma gibi hizmetlerinden yararlanılmaya devam edilebilir.	Hükümet Temsilcisi: Önerge üzerinde bir değişiklik yapmak suretiyle sorunu çözebiliriz; sadece SHÇEK tarafından yerine getirilecek "barınma ve danışma tedbirleri"ne ilişkin hükümler için bir istisna veya düzenleme yapılabilir.

Hükümet Temsilcisi'nin açıklamaları :

"Şimdi efendim, burada bu önergede bir değişiklik yapmak suretiyle meseleyi çözümleyebiliriz diye düşünüyorum. Burada "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yerine getirilecek hizmetlere ilişkin hükümler ile..." Şimdi oraya kadar çıkarırsak, sadece 5 inci maddenin (a) ve (e) bentlerinde yazılı olan "barınma ve danışma tedbirleri" bakımından; 20yani, bizim SHÇEK'..."

Yorum

Seda Akço ve diğer komisyon üyelerinin, Çocuk Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte eski kanunun (2253 sayılı Kanun) yürürlükten kalkması ancak yeni kanunun gerektirdiği hizmet ve kurumların

(özellikle SHÇEK tarafından verilmesi gereken koruyucu ve destekleyici tedbirler) henüz kurulmamış olması durumunda ortaya çıkacak hukuki boşluk ve hizmet kesintisi endişesine yanıt olarak gelmektedir.

Hükümet Temsilcisi, bu sorunu çözmek için tüm kanunun yürürlüğünü ertelemek yerine, yalnızca Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) tarafından yerine getirilecek hizmetlere ilişkin hükümleri kapsayacak şekilde önergede bir değişiklik yapılmasını teklif etmektedir. 23Bu değişiklik, 5. maddedeki "barınma ve danışma tedbirleri" gibi spesifik hizmetlerin, SHÇEK'in mevcut kaynak ve personel sıkıntılarına rağmen uygulamada aksamamasını veya bu aksamanın yeni kanunun geri kalan hükümlerini etkilememesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, komisyonun yasal boşluk endişesini gidermeye yönelik pragmatik ve sınırlı bir çözüm arayışını yansıtmaktadır.

Tutanağın son bölümünde yer alan tartışmalar, Çocuk Koruma Kanunu'nun (ÇKK) yürürlüğe girmesiyle ilgili kritik bir geçiş dönemi sorununa odaklanmaktadır. Temel endişe, eski kanunun (2253 sayılı Kanun) yürürlükten kalkmasıyla yeni kanunun gerektirdiği hizmetlerin henüz hazır olmaması durumunda oluşacak hukuki boşluktur.

Bu tartışmadaki ana endişeler ve önerilen/kabul edilen çözüm yolları aşağıda tablo halinde ve analiz edilerek sunulmuştur.

Endişeler ve Çözüm Yolları Tablosu

Tartışmacı	Temel Endişe (Risk)	Önerilen Çözüm Yolu	Kabul Edilen/Uygulanan Çözüm
Seda Akço	Yasal Boşluk: Tüm kanunun yürürlüğünün ertelenmesi durumunda, yürürlükten kalkan 2253 sayılı Yasa nedeniyle çocuklar koruyucu ve destekleyici tedbirlerden yararlanamayacak ve mahkemeler kanunu uygulayamayacaktır ("çocuklar ortada kalacak").	Tümünü Erteleme Yerine Kurumları Erteleme: Kanunun tümünü değil, sadece yeni kurumların kurulması ve hizmetlerin verilmesi (tedbirlerin uygulanması) için bir ileri tarih (6 ay/1 yıl gibi) verilmesi. Bu süre zarfında mevcut Sosyal Hizmetler hizmetleri sürdürülebilir.	Hükümetin Önerisi Kabul Edildi: 5. maddenin sadece ***barınma ve danışma tedbirleri***ne ilişkin hükümlerinin yürürlüğünün ertelenmesi (SHÇEK'in altyapı hazırlığı tamamlanana kadar). Bu, kanunun geri kalanının hemen yürürlüğe girmesini sağlamıştır.
Hakkı Köylü	Uygulanamama: Maddelerin yürürlüğünü ileriye atmak, bu düzenlemelerin hiç uygulanamamasına neden olacaktır.	Geçici Olarak Eski Kanun Hükümleri: Kurum düzenlemeleri yerine getirilinceye kadar 2253 sayılı Çocuk Mahkemeleri Kanunundaki tedbirlerin uygulamaya devam etmesi.	
Hükümet Temsilcisi ve SHÇEK Temsilcisi	Altyapı Eksikliği: SHÇEK, özellikle yeni görevler olan "barınma ve danışma" tedbirlerini uygulamak için yeterli personel, nitelikli kadro ve altyapıya sahip değil. Uygulama kabiliyeti bulunmayan bir hükmün hemen yürürlüğe konulması yarar sağlamayacaktır.	Kısıtlı Erteleme: Önerge üzerinde değişiklik yaparak, kanunun sadece SHÇEK tarafından yerine getirilecek "barınma ve danışma tedbirleri"ne ilişkin hükümlerinin yürürlüğünü ertelemek.	Kabul Edildi
Yusuf Balo	(Endişe yok, açıklama var.)	Hukuki Boşluğun Doğmayacağı Tespiti: Yürürlüğü ertelenen	

Tartışmacı	Temel Endişe (Risk)	Önerilen Çözüm Yolu	Kabul Edilen/Uygulanan Çözüm
		hükümlerin suça sürüklenen çocuklarla ilgili, SHÇEK'e yeni verilen görevler olduğunu, korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili hizmetlerin ise Sosyal Hizmetlerin kendi kanununda olduğu için boşluk doğmayacağını ifade etmiştir.	

Analiz ve Sonuç

Tartışma, yasa yapım sürecinde idari kapasite ile hukuki gereklilikler arasındaki çatışmayı net bir şekilde gözler önüne sermektedir:

1. **Hukuki Gereklilik (Seda Akço'nun Görüşü):** Yeni kanun hızla yürürlüğe girmeliydi, çünkü eski kanun yürürlükten kaldırılıyordu. Akço, yasal boşluk oluşmasını önlemek için yürürlüğü tamamen ertelemek yerine, sadece kurumsal yapılanma için süre verilmesi gerektiğini savundu.
2. **İdari Gerçeklik (Hükümet ve SHÇEK'in Görüşü):** SHÇEK temsilcisi, mevcut görevlerini bile yeterince yerine getiremediğini belirterek, özellikle barınma ve danışma gibi hayati yeni görevlerin altyapı olmadan kanunla hemen dayatılmasının uygulamada başarısızlığa yol açacağını vurguladı.
3. **Kabul Edilen Çözümün Niteliği:** Komisyon, hukuki boşluk riskini en aza indiren ve idari kapasite eksikliğini gözeten bir orta yol bulmuştur. Sadece SHÇEK'in hemen yerine getiremeyeceği spesifik tedbirlerin (barınma ve danışma) yürürlüğünün ertelenmesi kabul edilmiştir. Bu, ÇKK'nın büyük bir kısmının (örneğin yargılama usulleri) planlandığı gibi yürürlüğe girmesini sağlarken, en hassas idari görevler için kuruma zaman tanımıştır. Yusuf Balo'nun açıklamasıyla da bu kısıtlı erteleme "korunmaya muhtaç çocuklar" alanında boşluk yaratmayacağı netleştirilmiştir.

ÖRNEK 4

Çocuk Koruma Kanunu'nun Yürürlüğe Giriş Sürecinde Hukuki İdeal ve İdari Kapasite Çatışması: TBMM Komisyon Tutanakları Üzerine Bir İnceleme

Giriş

TBMM Adalet Komisyonu'nda yürütülen Çocuk Koruma Kanunu Tasarısı müzakerelerinde (2005) ortaya çıkan ve kanunun yürürlük tarihi ile uygulanabilirliğine odaklanan kritik tartışmaları analiz etmektedir. Müzakereler, yasal reformun hukuki idealleri ile idari uygulama kapasitesinin sınırları arasındaki gerilimi belirginleştirmektedir. Tartışmanın merkezinde, Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi Seda Akço'nun yasanın uygulanması sürecinde doğacak hukuki boşluk riskine dair uyarıları ve tasarının bütüncül niteliğine yönelik eleştirileri yer almaktadır. Çalışma, bu uyarıları, Hükümet ve diğer komisyon üyelerinin pratik endişeleri ile birlikte akademik bir perspektiften değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

1. Seda Akço'nun Kritik Argümanları ve Hukuki Süreklilik İlkesi

Seda Akço'nun komisyonun son aşamasında dile getirdiği görüşler, iki temel hukuki ve felsefi eksende toplanmıştır:

1.1. Yürürlük Ertelmesi ve Hukuki Boşluk Tehlikesi

Akço, yürürlüğün tamamen ertelenmesi yönündeki önergeye karşı çıkarak, bunun hukuki süreklilik ilkesini ihlal edeceğini savunmuştur. Temel argümanı, Tasarı kabul edildiğinde 2253 sayılı Kanun'un da yürürlükten kalkacak olması nedeniyle, yeni kanunun tümünden ertelenmesinin, çocukların korunması ve desteklenmesine yönelik hiçbir tedbirin uygulanamayacağı bir yasal boşluk dönemi yaratacağıdır: "çocuklar ortada kalacak." Bu durum, mahkemelerin dahi kanunu uygulayamaması sonucunu doğuracaktır.

Akço, bu tehlikeye karşı, eski kanundaki yöntemin tercih edilmesini önermiştir: Yasanın tamamını ertelemek yerine, sadece Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun (SHÇEK) teşkilatlanma ve hizmetleri için gerekli altyapıyı tamamlaması amacıyla (altı ay veya bir yıl gibi) ileri bir tarih verilmesi. Bu geçiş sürecinde SHÇEK'in mevcut danışma gibi hizmetlerinden yararlanılmaya devam edilebilecek ve hukuki himaye kesintiye uğramayacaktır.

1.2. Tasarının Kapsam ve Felsefe Eksikliği

Akço, yürürlük sorunlarının ötesinde, tasarının "tam anlamıyla bir çocuk koruma kanunu değil, eksik bir kanun" olduğu yönünde felsefi bir eleştiri getirmiştir. Bu eleştirinin dayanağı şöyledir:

- Tasarının tüm çocukları kapsamaması ve kamu vesayeti gibi çocuğu koruyucu tüm kurumları içermemesi.
- Kanunun, özellikle ceza sorumluluğu olan çocukları büyük ölçüde ceza hukuku alanına bırakması, bu durumun koruyucu ve bütünsel bir hukuk metni olma niteliğiyle çelişmesi.

Akço, Meclis'in önemli bir adım attığını kabul etmekle birlikte, "rehavete kapılınmaması" ve eksik kalan hususların tamamlanması görevinin devam etmesi gerektiği uyarısında bulunmuştur.

2. İdari Kapasite ve Pratik Uygulama Engelleri

Seda Akço'nun ideal hukuki çözümlerine karşılık, komisyon üyeleri ve Hükümet temsilcileri, sahadaki idari ve lojistik gerçeklikleri dile getirerek daha ihtiyatlı bir yaklaşım benimsemişlerdir.

2.1. İdari Altyapı ve Personel Yetersizliği

- SHÇEK Temsilcisi, Kurumun mevcut görevlerini bile yeterli personel ve nitelikli kadro eksikliği nedeniyle yerine getirmekte güçlük çektiğini açıkça beyan etmiştir. Temsilci, özellikle Kanun'un SHÇEK'e yüklediği yeni "barınma ve danışma tedbirlerinin" (Madde 5/a ve e) ek yük getireceğini ve altyapı hazırlanmadan bunların uygulanamayacağını belirtmiştir. Farklı profildeki çocuklar için ayrıştırılmış kurumların (kapalı sistem) olmaması, suça bulaşan çocuklarla ilgili hizmetlerin yürütülmesini imkânsız hale getirmektedir.

2.2. Kısmi Erteleme Yoluyla Pragmatik Çözüm

Hükümet Temsilcisi, Akço'nun hukuki boşluk endişesini gidermek ve SHÇEK'in kapasite sorununu çözmek için pragmatik bir uzlaşma önermiştir. Bu öneri, Kanun'un tümünü ertelemek yerine, sadece altyapı gerektiren ve SHÇEK'e yeni yükümlülük getiren "barınma ve danışma tedbirlerine" ilişkin hükümlerin yürürlüğünün ertelenmesi yönünde olmuştur. Bu çözüm, "ya hep ya hiç" ikilemini aşarak Kanun'un geri kalan hükümlerinin (yargılama usulleri gibi) hemen yürürlüğe girmesine olanak tanımıştır. Yusuf Balo'nun açıklamasıyla da, bu ertelemenin korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili hizmetlerde boşluk yaratmayacağı, yalnızca suça sürüklenen çocuklara ilişkin yeni görevleri kapsayacağı belirtilmiştir.

3. Sonuç ve Değerlendirme

TBMM Komisyon tutanaklarındaki bu tartışmalar, yasal bir reformun başarısının yalnızca mevzuatın kalitesine değil, aynı zamanda hukuki, idari ve mali altyapının hazırlığına bağlı olduğunu göstermiştir.

Seda Akço'nun uyarıları, bir hukuk devletinde yasal boşluğa izin verilmemesi ve yeni kanunun evrensel çocuk koruma felsefesini tam olarak benimsemesi gerektiği yönündeki normatif hukuki zorunlulukları temsil etmiştir.

Buna karşın, Hükümet ve SHÇEK temsilcilerinin tezleri, idari kaynakların ve altyapının gerçekçi sınırlamalarını gözler önüne sermiştir.

Nihayetinde kabul edilen kısmi erteleme çözümü, hukuki süreklilik ile idari kapasite eksikliği arasındaki gerilimde ulaşılan bir uzlaşma noktasıdır. Bu çözüm, kanunun hızlı uygulanması talebini karşılarken, uygulayıcı kurumun hazırlık sürecine de makul bir zaman tanımıştır. Ancak Akço'nun işaret ettiği gibi, asıl görev, bu Kanunu bütüncül bir çocuk koruma politikasına dönüştürecek, idari teşkilatlanmayı tamamlayacak ve mali altyapıyı güçlendirecek ek çalışmaların sürekliliğidir. Bu tartışma, Türkiye'de yasal reformların uygulama aşamasındaki en temel zorlukların bir kesitini sunmaktadır.

Bu metin, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) temsilcisinin kendi kurumunun kapasitesine dair yaptığı özeleştir, Milletvekili Hakkı Köylü'nün uygulamaya ilişkin endişeleri ve Yargıtay temsilcisinin mahkeme görev alanına dair tezlerini içermektedir. İstenen doğrultuda, ilgili bölümler aynen alıntılanarak akademik bir analiz sunulmuştur.

Uygulama Kapasitesi, Hukuki Süreklilik ve Görevli Mahkeme Tartışmaları: Komisyon Tutanakları Analizi

1. Sosyal Hizmetlere Karşı Güvensizlik ve İdari Kapasite Krizi

Komisyon tutanaklarında, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) temsilcisinin kendi kurumunun mevcut durumu hakkında yaptığı açıklamalar, Kanun'un getirdiği ek görevlerin uygulanabilirliği konusunda ciddi bir güvensizlik ve kaygı ortamı yaratmıştır. Bu durum, yasal reformun idari altyapı ile desteklenmediğinde fiilen uygulanamayacağı gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Aynen Alıntı

"Şimdi, danışma ve şey hemen yerine gelir... Gelemez efendim, mümkün mü? Ben, şu andaki görevlerimi yerine getiremiyorum şu anda. Şu anda benim elimde olan görevleri yerine getirmekten acızım; çünkü, yeteri kadar personelim yok, yeteri kadar nitelikli personelim yok ayrıca. Örneğin bu yıl, şu ana kadar emekli olan sayısı 300, temmuzla beraber 1 000'i bulacak. Şimdi, verilen görev ek görev; yani, benim yerine getiremediğimi söylediklerimin dışında ek görev alacağım ben. Danışmanlık hizmeti öyle çok basit bir hizmet değil ki. Son zamanlarda da biliyoruz ki, kanunla ihtilafa düşmüş çocuk diye tabir ediyoruz, sayısında müthiş bir artış var. Bunların yüzde 50'sine dahi benim danışmanlık hizmeti verdiğimi varsayarsak, bu bende çok ciddi bi yük getirecek. İkincisi de, korumayla ilgili, bakım hizmetleriyle ilgili olanları söyleyelim. Onda da ciddi sıkıntılarımız var; yani, ben şu anda zaten müştekiyim ondan; yani, fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak gibi zorunluluk içerisindeyim. Bunları, bizim yeni aldığımız ek görevleri, suça bulaşanları da katarsak..."

Analiz

SHÇEK temsilcisinin bu beyanı, kurumsal bir itiraf niteliğindedir. Alıntı, kurumu Kanun'la verilen yeni görevlere karşı savunmasız kılan üç temel yapısal soruna işaret etmektedir: nicel personel yetersizliği, nitelikli personel eksikliği ve fiziksel altyapı eksikliği ("fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak gibi zorunluluk"). Temsilci, Kanun'un yüklediği danışmanlık ve barınma tedbirlerinin (Madde 5/a ve e) mevcut kapasiteyle yerine getirilemeyeceğini kesin bir dille ifade etmiştir. Bu açıklama, komisyon nezdinde Kanun'un ilgili hükümlerinin yürürlüğünün ertelenmesi gerektiği yönündeki pragmatik güvensizliği haklı çıkarmıştır. Bir yasal reformun başarısı için idari kapasitenin temel ön koşul olduğu tezi bu alıntıyla somutlaşmaktadır.

2. Milletvekili Hakkı Köylü'nün Uygulanabilirlik ve Süreklilik Tezleri

Milletvekili Hakkı Köylü, hem Kanun'un yürürlüğünü erteleme fikrine karşı çıkmış hem de bu ertelemenin hukuki sonuçlarına dair Seda Akço'nun endişelerini paylaşarak Kanun'un uygulanabilirliği konusunda bir tezatı ortaya koymuştur.

Aynen Alıntı

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu): "Sayın Başkanım, bunu biz uygulayamayız o zaman; yani, bu maddelerin yürürlüğünü eğer ileriye atarsak, bu maddelerdeki düzenlemeleri uygulayamayız. Burada zaten altı ay içinde yönetmelik çıkarılacak diye hüküm var, 47 nci maddede var. Ayrıca, geçici maddede de var "bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar koruyucu vedestekleyici tedbirleri yerine getirmek üzere altı ay içinde gerekli tedbirleri alır" deniliyor; yani, burada altı aylık bir süre tanınmış bu tedbirleri alabilmek için, hem yönetmelik çıkarılması için hem de bu tedbirleri alabilecek kapasiteye sahip olabilmek için. Burada bir süre var; ama, bu zaten şu anda uygulanamıyorsa, en azından buna imkân yoksa, hiç değilse, o maddeyi koymadığımız takdirde, mevcut sisteme göre mahkemeler bir çare bulmaya çalışacaktır. Aksi takdirde o da ortadan kalkacak, o zaman kanun hiç uygulanamayacaktır."

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu): "Şöyle yapabiliriz: En azından bu kurum düzenlemelerini yerine getirinceye kadar 2253 sayılı Çocuk Mahkemeleri Kanunundaki tedbirler uygulamaya devam olunur..."

Analiz

Köylü'nün tezi, yürürlükte olan bir kanunun (ÇKK'nın ertelenmemiş kısımları) uygulanmaması tehlikesine odaklanmaktadır. Köylü, Kanun'da zaten yönetmelik çıkarma ve tedbir alma konusunda altı aylık bir süre tanıdığını belirterek, erteleme kararına gerek olmadığını savunmuştur.

Ancak tezinin esas gücü, Seda Akço'nun endişesini destekleyen yorumunda yatar: Yeni kanun ertelenir ve eski kanun yürürlükten kalkarsa, mahkemelerin elindeki yasal dayanak tamamen ortadan kalkacak, bu da hukuki bir kaosa yol açacaktır. Köylü'nün önerisi, bu kaosu önlemek için eski kanun hükümlerinin geçici bir süre yürürlükte tutulmasıdır. Bu, yasa yapım sürecinde hukuki sürekliliği teminat altına alma çabası olarak değerlendirilebilir.

3. Yargıtay Temsilcisinin Görevli Mahkeme ve Yerleşik İçtihat Tezleri

Tartışmanın son bölümünde, Kanun'un görevli mahkemeye ilişkin hükümlerinin netleştirilmesi gerekliliği gündeme gelmiş ve Yargıtay Temsilcisi Ömer Uğur Gencay, mevcut uygulamayı ve yerleşik içtihatı açıklamıştır.

Aynen Alıntı

ÖMER UĞUR GENÇAY: "Biz çocukların korunmasına ilişkin görevli mahkemenin uygulamasını Yargıtay olarak binlerce dosyayla resen yapıyoruz. Temyiz konusu olmasa bile biz bunu resen gözetiyoruz. Biz, Medeni Kanun 2002 yılında yürürlüğe girdi, 2006 yılına, dört yıldır uyguluyoruz, bunu aile mahkemesi olarak görevlendiriyoruz. Artı, 3 üncü maddenin konusu açık seçik belirlenmiş, ne deniliyor: Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında tedbir kararı. Sadece onunla mahsus olmak üzere hukuk mahkemelerine geçici yetki verilmiş, korunması gerekli çocuklar da Türk Medeni Kanununun 346 ve 347 nci maddelerinde düzenlenmiş.

Bu İkinci Kitabın ilk iki bölümü içerisinde de Aile Mahkemeleri Kanunuyla da bunun aile mahkemesi olduğu açık seçik belirtilmiştir. Bizim bu konuda verilmiş binlerce kararımız vardır, uygulamada bu konuda bir duraksama yoktur."

Analiz

Yargıtay Temsilcisi Gencay'ın tezi, hukuk güvenliği ve uygulama istikrarı üzerine kuruludur. Temsilci, Kanun metninde ortaya çıkabilecek olası yorum farklılıklarına karşın, yargı pratiğinde görevli mahkemenin halihazırda belirlenmiş olduğunu teyit etmiştir.

1. *Yerleşik İçtihat: Yargıtay'ın binlerce dosyayla ve resen (kendiliğinden) görevli mahkemeyi gözeterek uygulamayı yürüttüğünü belirtmesi, görevli mahkeme konusunun yeni bir tartışma konusu olmadığını, Aile Mahkemeleri olarak yerleştiğini göstermiştir.*
2. *Mevcut Hükümler: Korunma ihtiyacı olan çocuklarla ilgili tedbir kararlarında Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) ve Aile Mahkemeleri Kanunu'nun zaten açıkça yetkiyi belirlediği vurgulanmıştır.*

Bu beyan, Kanun'un hukuk mahkemelerinin görev alanına ilişkin maddelerinin revize edilmesine gerek olmadığı, zira üst yargı organının uygulamasının bu konudaki duraksamayı zaten ortadan kaldırdığı tezini güçlendirmiştir. Yargıtay'ın rolü, yasal metindeki belirsizliklere karşın uygulamada birliği sağlayan normatif bir otorite olarak tecelli etmiştir.

ÖRNEK 5

2005 TBMM TUTANAKLARI IŞIĞINDA SOSYAL HİZMETİN HUKUK ELİYLE YOZLAŞTIRILMASI VE ADALETTEN KAÇIŞIN ANATOMİSİ

1. GİRİŞ: SOSYAL HİZMETİN HUKUK ELİYLE YOZLAŞTIRILMASININ TESPİTİ

Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) müzakereleri, teorik olarak Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) ve Pekin Kuralları'na uyum sağlamayı hedeflerken, pratik ve siyasi düzeyde bu ideallerin nasıl terk edildiğini göstermektedir. Bu süreçte, kanunun uygulamadaki temel direği olan sosyal hizmetler, siyasi ve idari kararlarla kasıtlı olarak güvensiz bir hizmet haline getirilmiş ve böylece çocukların bütünsel korunma hakkı sistematik olarak adaletten kaçırılmıştır.

Tutanaklar, bu yozlaşmanın bir kriz değil, iki ana aktörün katkısıyla gerçekleşen bir tasarımın sonucu olduğunu kanıtlamaktadır: İdari otoritenin kaynak zafiyetiyle pasifize edilmesi ve hukuki otoritenin cezai/denetleyici odakla sistemi domine etmesi.

2. YOZLAŞMANIN İKİLİ MEKANİZMASI VE ADALETTEN KAÇIŞ

Çocukların adaletten kaçırılması, sosyal hizmetlerin fiilen işlevsizleştirilmesi ile hukuki prosedürlerin cezalandırmaya odaklanma çabalarının eş zamanlı ilerlemesiyle gerçekleşmiştir.

Mekanizma I: Sosyal Hizmetin Yasal Otoritelerce Güvensiz Kılınması (İdari Tasfiye)

Sosyal hizmetin güvensiz kılınması, ÇHS'nin gerektirdiği koruyucu ve destekleyici tedbirlerin (Madde 5) uygulanabilirliğini daha kanunlaşma aşamasında ortadan kaldırmıştır.

Tespiti Destekleyen Kanıt	Analiz ve Hukuki Sonuç (ÇHS ve Pekin Kuralları Bağlamında)
<i>SHÇEK İtirafı: "Yeteri kadar personelim yok, yeteri kadar nitelikli personelim yok... Fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak gibi zorunluluk içerisindeyim."</i>	<i>Pekin Kuralları'na Rağmen Formalite Yozlaşması: Pekin Kuralları (Madde 16) ve ÇHS (Madde 3), uzmanlaşmış, bireyselleştirilmiş hizmeti zorunlu kılar. Bu itiraf, Sosyal İnceleme Raporu'nun (SİR) nitelsiz, bilimsel temelden yoksun ve uygulanamaz tedbirlere dayalı olacağını; yani SİR</i>

<i>Tespiti Destekleyen Kanıt</i>	<i>Analiz ve Hukuki Sonuç (ÇHS ve Pekin Kuralları Bağlamında)</i>
	<i>mekanizmasının hukukten güvensiz kıldığını kanıtlar.</i>
<i>Koruyucu Tedbirlerin Ertelenmesi: Sosyal hizmetlerin kapasite yetersizliği gerekçe gösterilerek, Kanun'un en kritik koruyucu (barınma/danışmanlık) hükümlerinin yürürlüğünün ertelenmesi.</i>	<i>Koruma Hakkının Adaletten Kaçırılması: Siyasi otorite, idari krizi çözmek yerine, krize neden olan koruma hizmetlerini ertelemiştir. Bu, ÇHS'nin üstün yarar ilkesinin, idari ve mali gereklilikler karşısında siyasi bir araçla askıya alınması ve çocukların korunma hakkının adaletin kapsamından sistematik olarak kaçırılmasıdır.</i>

Mekanizma II: Hukukçuların Cezalandırmaya Odaklanma Çabası (Yargısal Tahakküm)

Sosyal hizmetlerin zayıflatılmasıyla oluşan boşluk, cezai denetim ve yargısal prosedürlerin tahakküm kurma çabasına zemin hazırlamıştır. Bu, ÇHS'nin son çare (Madde 37) ilkesinin aşındırılmasıdır.

<i>Tespiti Destekleyen Kanıt</i>	<i>Analiz ve Hukuki Sonuç (Kavramsal ve Karşılaştırmalı Hukuk)</i>
<i>Kavramsal Israr: Türkiye Barolar Birliği'nin "kanunla ihtilaf halindeki çocuk" önerisine karşın, Adalet Bakanlığı temsilcisinin "suça sürüklenen" gibi hukuki belirsiz bir kavramda ısrar etmesi.</i>	<i>Yargısal İstikrar ve Cezalandırma Odaklanması: Bu ısrar, sistemi Birleşik Krallık'tan gelen ıslah felsefesi yerine, çocuğu edilgen bir "sorun nesnesi" olarak tanımlayan ve yargı/ceza odaklı bir alana itme çabasıdır. Hukukçular, sosyal hizmetin yozlaşmasıyla oluşan boşluğu, hukuki güvencelerden ödün vererek bile cezai tahakkümle doldurmayı tercih etmiştir.</i>
<i>Yargıtay Temsilcisinin Tezi: "Biz çocukların korunmasına ilişkin görevli mahkemenin uygulamasını Yargıtay olarak binlerce dosyayla resen yapıyoruz... uygulamada bu konuda bir duraksama yoktur."</i>	<i>Hukukçuların Cezalandırmaya Odaklanma Çabası: Bu beyan, koruma görevinin dahi sosyal hizmetlerin uyumuyla değil, yargının denetleyici otoritesiyle sağlandığını iddia ederek, sistemin yönetimini hukukçuların elinde tutma çabasıdır. Sosyal hizmetlerin marjinalleştirilmesine rağmen, cezalandırma ve prosedür netliği ana odak noktası olmuştur.</i>

3. ADALETTEN KAÇIŞIN KITA AVRUPASI VE BİRLEŞİK KRALLIK BAĞLAMINDAKİ ÖRNEĞİ

ÇKK'nın yaşadığı bu ikili yozlaşma, siyasetin uluslararası hukuk modellerini nasıl araçsallaştırdığını göstermektedir:

- *Kıta Avrupası Paradoksu (Almanya/İsviçre Örneği Eksikliği):* Almanya'nın Jugendstrafrecht sistemi dahi Jugendamt gibi güçlü, resmi vesayet/kayımlık yetkilerine sahip idari birimlerle desteklenir. Türkiye, "kamu vesayeti" eksikliğiyle bu idari güvenceden yoksundur. Sosyal hizmetin kasıtlı olarak güvensiz kılınması, Almanya'nın suç odaklı sistemindeki idari gücün bile gerisinde kaldığını göstererek, korumanın adaletten kaçırılmasında siyasi sorumluluğu ortaya koyar.
- *Birleşik Krallık Reform Hevesinin Araçsallaşması:* "Kanunla ihtilaf halindeki çocuk" tanımını getirme hevesi, Victoria döneminin ıslah ve ceza arasındaki çelişkili reform mantığını taşır. Türkiye'de bu heves, SHÇEK'in fuhuştan geleni suça sürüklenenle aynı yerde tutma itirafıyla birleşince, reformun en temel ilkesi (ayırma) bile çiğnenmiştir. Siyaset, bu zafiyeti bir reform idealini araçsallaştırarak (terimi kullanıp altyapıyı reddederek) koruyucu hükümleri ertelemek için kullanmıştır.

4. SONUÇ: YOZLAŞMANIN ANAYASAL VE HUKUKİ SONUÇLARI

2005 TBMM tutanakları, çocuk adaletinin kasıtlı bir tasfiyesinin kayıdır. Sosyal hizmetin hukuk eliyle yozlaştırılması, ÇHS'nin ve Pekin Kuralları'nın ruhunu yok ederek çocukların korunma hakkını adaletten kaçırmıştır:

1. Anayasa Md. 38 İhlali: Güvensiz ve niteliksiz SİR mekanizması, mahkemelerin Anayasa'nın 38. maddesindeki cezaların şahsiliği ilkesine uygun, bireyselleştirilmiş kararlar vermesini imkânsız kılmaktadır. Çocuk, birey olarak değil, yozlaşmış bir idari sistemin sonucu olarak kalıp yargılarla cezalandırılmaktadır.
2. Siyasi Araçsallaştırma: Siyaset, idari zafiyeti çözmek için yatırım yapmak yerine, koruyucu hükümleri erteleme kararıyla çocuk koruma idealini bir siyasi araca dönüştürmüş ve böylece çocukların korunma hakkını idari reform yükü altında ezerek adaletin kapsamından çıkarmıştır.

Çözüm, bu yozlaşmanın kökenine inmekle, yani sosyal hizmetleri siyasi etkiden bağımsız, yeterli kaynak ve nitelikli personelle donatılmış, resmi vesayet yetkilerine sahip özerk bir otorite haline getirmekle mümkündür. Aksi takdirde, Türkiye'deki çocuk adaleti sistemi, reform metinlerine rağmen fiilen cezalandırma ve denetim odaklı kalmaya mahkûm olacaktır.

TABLO: ÇOCUK ADALETİNİN TASFİYESİNDE AKTÖRLER, SÖYLEMLER VE EYLEMLER

Bu tablo, 2005 yılı TBMM Adalet Komisyonu tutanaklarındaki kilit ifadelerden yola çıkarak, sosyal hizmetin nasıl güvensiz kılındığını ve hukuki terminolojinin çocukların korunma hakkını adaletten kaçırmak için nasıl kullanıldığını göstermektedir.

TEZ	TUTANAKTAKİ KANIT / AKTÖR İTİRAFI	AKTÖR / SORUMLU	YÖNTEM	AMAÇLANAN/ORTaya ÇIKAN SONUÇ
1. TEZ: Sosyal Hizmetler Sisteminin Finansal ve İnsan Kaynağı Açısından Kasıtlı Olarak Çökertilmesi	"Yeteri kadar personelim yok, yeteri kadar nitelikli personelim yok." (SHÇEK Temsilcisi)	SHÇEK Yönetimi / Hükümet (Bütçe ve İnsan Kaynağı Politikalarından Sorumlu)	Kaynak yoksunluğu, kurumsal çaresizliğin sürekli kılınması.	Sosyal inceleme ve koruma hizmetlerinin fiilen çökmesi. Çocuğun bireysel koşullarının değerlendirilememesi.
	"Fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak gibi zorunluluk içerisindeyim." (SHÇEK Daire Başkanı)	SHÇEK Yönetimi / Hükümet (Fiziki Altyapı ve Uzmanlaşmadan Sorumlu)	Farklı risk gruplarındaki çocukların aynı ortamda tutularak re-viktimizasyon (tekrar mağdur olma) riskinin yaratılması.	Çocuğun "koruma" altında daha fazla zarar görmesi. Sosyal hizmetin temel ilkelerinin (gizlilik, bireysellik) ihlali.
2. TEZ: Hukuki Terminolojinin Çarpıtılarak Çocuk Adaletinin İşlevsizleştirilmesi	"Ancak biz suça çocuğun kendi iradesiyle suçu işlemediği gerçeğinden hareketle, 'suça sürüklenen' ibaresi kullanıyoruz." (Niyazi Güney - Adalet Bakanlığı Temsilcisi)	Adalet Bakanlığı (Mevzuatı Hazırlayan)	Kanunda tanımlanmamış, belirsiz, keyfi yoruma açık bir kavramın (suça sürüklenen) yasalaştırılması.	Anayasa Md. 38 (Kanunilik İlkesi) ve AİHS Md. 6 (Adil Yargılama) ihlali. Çocuğun fail değil, edilgen bir nesne olarak tanımlanması.
	"Suça sürüklenen kavramının literatürde kullanılmayan bir kavram olduğu..."	Baro Temsilcisi (Hukuki Eleştiri Getiren)	Uluslararası standartlara aykırı, uydurma bir terminolojinin dayatılması.	Hukuki bir eleştirinin komisyonda dikkate alınmaması. Sistemin dış dünyaya kapalı, otoriter bir mantıkla inşa edilmesi.

TEZ	TUTANAKTAKİ KANIT / AKTÖR İTİRAFI	AKTÖR / SORUMLU	YÖNTEM	AMAÇLANAN/ORTaya ÇIKAN SONUÇ
	<i>Bu kavram yerine 'kanunla ihtilaf halindeki çocuk' kavramı dünya literatürüne girmiş durumda." (Seda Akça - TBB Temsilcisi)</i>			
	<i>Sosyal inceleme raporları olmadan, sadece "suça sürüklenme" kavramına sığınarak yargılama yapılması.</i>	<i>Yargı (Mahkemeler) ve Adalet Bakanlığı</i>	<i>Sosyal hizmeti devre dışı bırakarak hızlı, ancak bireysel adaletten yoksun bir yargılama süreci.</i>	<i>Adaletten Kaçış: Çocuğun gerçek ihtiyaçları ve koşulları görülmeksizin, mekanik bir "tedbir" veya "ceza" sürecine tabi tutulması.</i>

ÖRNEK 6

Yargısal Boyutun Gölgesinde İdari Kapasite Krizi: Çocuk Koruma Kanunu'nda (ÇKK) İdari Yapılanmanın Zayıflatılması Analizi

Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) Tasarısı'nın TBMM Adalet Komisyonu'ndaki müzakereleri, çocuk adalet sistemi reformunda yargısal etkinliğin (hukuk mahkemelerinin görev alanının tespiti, mevcut içtihatların korunması) öncelendiği, buna karşın sosyal hizmetler gibi idari yapılanmanın gerektirdiği kapasite ve güvenin ihmal edildiği bir tabloyu ortaya çıkarmaktadır. Bu durum, Kanun'un ruhunda var olan koruyucu ve destekleyici felsefenin, uygulamanın kritik ayağı olan idari mekanizmaların zayıflığı nedeniyle tehlikeye girdiğini göstermektedir.

Aşağıdaki analiz, tutanaklardaki bilgileri kullanarak, yargısal boyutun öne çıkması karşısında idari görev ve yapılanmanın nasıl güvensiz ve zayıf kılındığını ele almaktadır:

1. İdari Kapasitenin Güvensiz İlan Edilmesi ve Kanun'un Zafiyeti

Kanun, yapısı gereği koruyucu ve destekleyici tedbirlerin çoğunu yargı (mahkeme kararları) aracılığıyla devreye sokarken, bu tedbirlerin uygulamasını tamamen Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) gibi idari birimlere devretmektedir. Tutanaklar, bu idari ayağın, Kanun'un başarısı için hayati önem taşıyan tedbirleri (özellikle Madde 5/a ve e: barınma ve danışma) yerine getirme konusunda ne denli aciz olduğunu göstermektedir.

Tutanaklardan Kanıt: İdari Güvensizlik

SHÇEK Temsilcisi: "Şimdi, danışma ve şey hemen yerine gelir... Gelemez efendim, mümkün mü? Ben, şu andaki görevlerimi yerine getiremiyorum şu anda. Şu anda benim elimde olan görevleri yerine getirmekten acizim; çünkü, yeteri kadar personelim yok, yeteri kadar nitelikli personelim yok ayrıca. ... verilen görev ek görev; yani, benim yerine getiremediğimi söylediklerimin dışında ek görev alacağım ben."

SHÇEK Temsilcisi: "... fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak gibi zorunluluk içerisindeyim. Bunları, bizim yeni aldığımız ek görevleri, suça bulaşanları da katarsak..."

Analiz: İdari Yapının Zayıflığı

1. Kanun'un Yüklü Karşısında İdari Acziyet: SHÇEK temsilcisinin beyanı, bir yasa yapıcının yeni görevler tanımlaması karşısında, uygulayıcı idari kurumun bu görevleri yerine getirecek nicel ve nitel kapasiteden yoksun olduğunu gösteren çarpıcı bir özeleştirmedir. İdari acziyetin komisyon önünde bu denli açıkça ifade edilmesi, Kanun'un koruyucu felsefesinin temel uygulayıcısının "güvensiz" olduğunu resmen beyan etmek anlamına gelir.
2. Koruyucu Felsefenin İhlali: Kanun, suça sürüklenen çocuklarla ilgilenirken, bunların ayrıştırılmış, nitelikli ve uzman personelce yönetilen ortamlarda desteklenmesini gerektirir. Ancak temsilcinin "fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak" zorunda kalma itirafı, Kanun'un öngördüğü bireyselleştirilmiş ve uzmanlaşmış tedbir ilkesinin, mevcut zayıf idari yapı nedeniyle daha baştan ihlal edileceğini ve kurumsal bir zaaf taşıyacağını kanıtlamıştır.
3. Çözüm Olarak Erteleme: Hükümet ve komisyonun çözümü, Kanun'un bu idari görevlere ilişkin hükümlerini ertelemek olmuştur. Bu erteleme, bir yandan hukuki boşluğu kısmen engellerken, diğer yandan da Kanun'un koruyucu tedbirlerinin en kritik kısmı olan barınma ve danışmanlık hizmetlerinin fiilen işletilemeyeceğini kabullenmek ve idari zafiyeti tescil etmek anlamına gelmiştir.

2. Yargısal Boyutun Önceliği ve İdari Gelişimin Gecikmesi

Müzakerelerin yargısal boyutu, özellikle görevli mahkeme tartışmasında öne çıkmış ve Kanun'un idari yapılanmayı güçlendirme zorunluluğunu ikincil plana atmıştır.

Tutanaklardan Kanıt: Yargısal Üstünlük

ÖMER UĞUR GENÇAY (Yargıtay): "Biz çocukların korunmasına ilişkin görevli mahkemenin uygulamasını Yargıtay olarak binlerce dosyayla resen yapıyoruz. ... Biz, Medeni Kanun 2002 yılında yürürlüğe girdi, 2006 yılına, dört yıldır uyguluyoruz, bunu aile mahkemesi olarak görevlendiriyoruz. ... uygulamada bu konuda bir duraksama yoktur."

SEDA AKÇÖ: "Özellikle ceza sorumluluğu olan çocukları ceza hukuku alanına bırakıyor. Bu açıdan, çok önemli bir adım atmış olan Meclis... eksik kalan bu hususlar konusunda görevinin devamı bakımından soruna dikkat çekmek istiyorum."

Analiz: Kanun'un Yargı Ağırlıklı Karakteri

1. Yargısal İstikrar Odaklılık: Yargıtay temsilcisinin "uygulamada duraksama yoktur" beyanı, yüksek yargının görevli mahkeme (Aile Mahkemeleri) konusunda çoktan içtihat birliği sağladığını ve hukuki istikrarın yargısal mekanizmalarla garanti altında olduğunu göstermiştir. Komisyon, yargısal boyuttaki bu sağlamlığa ve yerleşik yapıya güvenmiş, Kanun'un bu yönünü güçlendirmekte tereddüt etmemiştir.
2. İdari Reformun İkincil Konumu: Yargısal boyutun bu denli sağlam ve istikrarlı olduğu bir ortamda, Kanun'un diğer temel ayağı olan sosyal hizmetler reformu (teşkilatlanma, personel alımı, altyapı oluşturma) için atılan adımlar yetersiz kalmıştır. Seda Akço'nun "ceza hukuku alanına bırakıyor" eleştirisi, Kanun'un yargılama ve ceza sorumluluğu boyutunu başarıyla düzenlerken, koruyucu ve destekleyici idari boyutunun gerektirdiği kapsamlı reformu tamamlamadığını ifade eder.

Sonuç: Zayıf İdari Kanat Sendromu

Çocuk Koruma Kanunu'nun yürürlüğe giriş süreci, güçlü bir yargısal kanat (yerleşik içtihat ve görevli mahkeme netliği) ile zayıf bir idari kanadın (SHÇEK'in kapasite ve personel yetersizliği) tezatını ortaya koymaktadır.

Kanun, çocuk adaletinin özüne uygun olarak yargısal korumayı sağlarken, tedbirlerin fiiliyata dökülmesinden sorumlu olan idari yapılanmayı güçlendirmekte başarısız olmuştur. SHÇEK temsilcisinin itirafları, Kanun'un koruyucu idealinin "kâğıt üzerinde" kalma tehlikesini, Milletvekili Köylü'nün endişeleri ise bu idari zafiyetin hukuki boşluk yaratma potansiyelini gözler önüne sermiştir. Sonuç olarak Kanun, yargısal denetim altında güçlü bir hukuki çerçeve sunsa da, tedbirlerin etkinliğini ve çocukların yararını doğrudan etkileyen idari uygulamanın güvensiz ve zayıf olduğu bir zeminde hayata geçmek zorunda kalmıştır.

ÖRNEK 7

Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) Tartışmalarının Uluslararası Hukuk ve Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Analizi

TBMM Adalet Komisyonu tutanaklarında yer alan Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) tartışmaları, yalnızca ulusal mevzuatın uygulama sorunlarını değil, aynı zamanda Kanun'un Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) ile uyumunu ve Seda Akço'nun dile getirdiği "kamu vesayeti" eksikliğinin uluslararası bağlamdaki önemini de ortaya koymaktadır.

Bu analizde, daha önceki çalışmalarda ele alınan yargı-idare gerilimi, ÇHS'nin temel ilkeleri ve Almanya/İsviçre gibi ülkelerdeki resmi vesayet (velayet/kayyım) kurumunun rolü ışığında yeniden değerlendirilmiştir.

1. Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) Açısından Analiz

Seda Akço'nun ve SHÇEK temsilcisinin dile getirdiği temel sorunlar ve Kanun'un yapısı, ÇHS'nin iki kritik maddesi bağlamında incelenmelidir:

1.1. Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin Eksikliği (ÇHS Madde 3)

ÇHS'nin 3. maddesi, çocuklarla ilgili tüm eylemlerde "çocuğun üstün yararının" temel alınmasını emreder. ÇKK'nın getirdiği koruyucu ve destekleyici tedbirler (Madde 5), bu üstün yarar ilkesinin somutlaşmış halidir. Sözleşme İhlali Potansiyeli:

1. İdari Kapasite Zafiyeti: SHÇEK temsilcisinin "yeteri kadar personel yok, yeteri kadar nitelikli personel yok" itirafı ve "fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak" zorunluluğu, Kanun'un üstün yararı ilke edinen tedbirlerini fiilen uygulanamaz hale getirmektedir. Kanun'un idari ayağının güvensiz ilan edilmesi, mahkemece verilmiş bir koruyucu tedbirin kalitesiz veya yetersiz bir ortamda uygulanması sonucu doğurarak, ÇHS Madde 3'ün gerekliliklerinin ihlali riskini taşımaktadır.
2. Kısmi Erteleme: Tedbirlerin yürürlüğünün ertelenmesi kararı, bir yandan hukuki boşluğu önlemeyi amaçlasa da, diğer yandan çocukların en temel ihtiyaçları olan barınma ve danışmanlık hizmetlerine erişimini geciktirerek veya kısıtlayarak üstün yarar ilkesinin hemen hayata geçirilmesini engellemektedir.

1.2. Özgürlükten Yoksun Bırakmanın Son Çare Olması (ÇHS Madde 37)

Seda Akço, tutanaklarda (ilk bölümde), çocukların özgürlüklerinin kısıtlanmasının "son çare" olması gerektiğini belirten ÇHS Madde 37'ye atıf yapmıştır.

Kanun'un Yargı Ağırlığı ile ÇHS Uyumu: ÇKK'nın idari tedbirleri zayıf kalıp ertelenirken, çocukları "ceza hukuku alanına bırakan" ve yargısal süreçleri güçlendiren maddelerinin hemen yürürlüğe girmesi, sistemin öncelikle koruyucu ve önleyici idari mekanizmaları değil, cezai ve yargısal kontrol mekanizmalarını işletme eğilimine sahip olduğunu göstermektedir. Etkin bir idari danışmanlık ve destek hizmeti olmadığında, çocukların kanunla ihtilafa düşmeleri ve dolayısıyla özgürlüklerinin kısıtlanması riski artmakta; bu da son çare ilkesinin uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

2. Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Resmi Vesayet (Kayyım) Kurumu Eksikliği

Seda Akço, Kanun'un eleştirisinde "kamu vesayeti gibi" tüm koruyucu kurumları kapsamadığını belirterek, Türkiye'deki Çocuk Koruma Kanunu'nda yer almayan, ancak birçok Avrupa ülkesinde çocuk korumanın merkezi olan bir mekanizmaya dikkat çekmiştir.

Almanya ve İsviçre Modeli: Vesayet (Kayımlık) Otoritesinin Rolü

Almanya (Jugendamt) ve İsviçre (Kindes- und Erwachsenenschutzbehörde - KESB) gibi ülkelerde, çocuk koruma sistemi, Türkiye'deki gibi sadece mahkemeler ve sosyal hizmetler birimleri üzerinden değil, güçlü, resmi ve idari bir organ olan Vesayet Otoritesi (Kayımlık Kurumu) üzerinden yürütülür.

Ülke/Mekanizma	Temel Özellik	ÇKK'daki Karşılığı ve Eksiklik
Almanya / İsviçre (Vesayet Otoritesi)	Resmi Kayımlık/Velayet: Mahkeme kararı gerektirmeden, idari düzeyde çocuğun yasal temsilini üstlenebilen, koruyucu tedbirleri doğrudan uygulayabilen, ailelere danışmanlık ve destek sunabilen, uzmanlaşmış bir idari organdır. Yasal boşlukları önler.	ÇKK'da bu otoritenin fonksiyonlarını bütüncül bir şekilde üstlenecek bir yasal temsil ve uygulama gücüne sahip idari kurum (kamu vesayeti) yer almamaktadır. Görevler dağınık olarak SHÇEK'e ve mahkemelere yüklenmiştir.
Korunmasızlık Riski:	Bu güçlü vesayet otoritesi, çocuğun üstün yararını esas alarak hızlı ve kapsamlı tedbirler alabilir, yargısal süreci destekler ancak ona bağlı kalmaz. İdari kapasitesi güçlüdür.	Türkiye'de idari kapasitenin zayıflığı (SHÇEK itirafı) ve "kamu vesayeti" gibi güçlü bir idari temsil mekanizmasının olmaması, koruyucu tedbirlerin mahkeme kararına bağımlılığını artırmaktadır. Yargı süreci yavaşladığında veya idari uygulama zayıfladığında, çocukların yasal temsil ve hızlı koruma açısından korunmasız kalma riski artar.

3. Sonuç: ÇKK'nın İdari Yapılanma İhtiyacı

TBMM tutanaklarındaki tartışmalar, ÇKK'nın felsefi iddia ve yargısal örgütlenme açısından modern çocuk adaletine yaklaşırken, idari uygulama ve kapasite açısından uluslararası standartların ve karşılaştırmalı hukuktaki güçlü modellerin gerisinde kaldığını göstermektedir.

Yargısal boyutun öne çıkması ve Yargıtay'ın uygulamanın istikrarını teyit etmesi olumlu bir gelişme iken, SHÇEK'in acziyet itirafı, Kanun'un temel hizmetlerini güvensiz kılan idari bir zafiyeti kanıtlamıştır. Bu zafiyet, sadece ulusal uygulama etkinliğini düşürmekle kalmayıp, ÇHS'nin üstün yarar ve son çare ilkelerinin hayata geçirilmesinde yapısal bir engel teşkil etmektedir. ÇKK'nın eksikliğini gidermek, Almanya/İsviçre örneğinde olduğu gibi, güçlü, uzmanlaşmış ve yargısal süreçleri tamamlayıcı bir idari vesayet ve koruma mekanizmasının oluşturulmasını gerektirmektedir.

ÖRNEK 8

Kanunla İhtilaf Halindeki Çocuk Tanımı ve Çocuk Adaleti Sistemlerinin Karşılaştırmalı Analizi: Uluslararası Kökenler ve Türkiye'deki Tartışmalar

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Adalet Komisyonu'nda Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) Tasarısı müzakereleri sırasında Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi Seda Akço'nun dile getirdiği "kanunla ihtilaf halindeki çocuk" tanımının uluslararası literatürden alınması talebi, modern çocuk adaleti sistemlerinin felsefi evrimini ve karşılaştırmalı hukuktaki farklı yaklaşımları işaret etmektedir.

Söz konusu tanımın Birleşik Krallık (İngiliz/Victoria dönemi) kökenini, Almanya'daki ceza hukuku odaklı gençlik yaklaşımını ve bu durumun ÇKK'nın idari kapasite zafiyetini nasıl aydınlattığını analiz etmektedir.

1. "Kanunla İhtilaf Halindeki Çocuk" Kavramının Kökeni: Victoria Dönemi Reformlarından Günümüze

Seda Akço'nun önerdiği "kanunla ihtilaf halindeki çocuk" (Children in Conflict with the Law) terimi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) ve diğer uluslararası belgelerde standartlaşmıştır. Bu terimin temel felsefesi, çocuğun eylemine (suçuna) odaklanmak yerine, çocuğun kişiliğine, gelişim düzeyine ve korunma ihtiyacına odaklanmaktır.

Bu felsefe, 19. yüzyıl İngiltere'sindeki Victoria dönemi reformlarına dayanmaktadır:

1. Suçludan Çocuğa Evrim: Victoria döneminden önce, suç işleyen çocuklarla yetişkin suçlular arasında yasal bir ayırım yapılmamaktaydı; 12 yaşındaki çocukların dahi asıldığı kayıtlar mevcuttur. Ancak Çocuk Suçları Yasası (Juvenile Offences Act) 1847 gibi düzenlemelerle 14 yaş altı çocuklar için özel mahkemeler kurulması, çocukların farklı muamele görmesi gerektiği fikrinin ilk hukuki adımı olmuştur.
2. Reform Okulları (Reformatory Schools): 1854'te kurulan Reform Okulları, çocukları yetişkin mahkûmlardan ayırarak, uzun süreli cezalar yoluyla onları "kötü çevre etkilerinden" uzaklaştırmayı amaçlamıştır. Bu, ceza yerine "eğitim ve reform" modeline doğru atılan ilkel bir adımdır.
3. Felsefi Dönüşüm: Bu tarihi süreç, suça karışan çocuğu, cezalandırılması gereken bir 'suçlu' kimliğinden, yardım ve korunmaya muhtaç, çevreyle 'ihtilaf' yaşayan bir 'çocuk' kimliğine taşıma çabasının ürünüdür. Bu nedenle, Birleşik Krallık'tan yayılan bu yaklaşım, çocuk adaleti sisteminin felsefi temelini oluşturmuştur. Türkiye'de "suça sürüklenen çocuk" kavramının yerine bu tanımın önerilmesi, ÇKK'nın felsefi dayanağını uluslararası normlarla güçlendirme amacı taşımaktadır.

2. Almanya Örneği: Jugendstrafrecht (Gençlik Ceza Hukuku) Odaklı Yaklaşım

Çocuk adaleti sistemlerinin tarihsel evriminde Almanya, anglo-sakson (İngiliz) modelinden farklı bir vurgu benimsemiştir. Alman hukukunda, suça karışan gençlere uygulanan sisteme Jugendstrafrecht (Gençlik Ceza Hukuku) adı verilir.

1. Yaş Sınırının Genişliği ve Eğitsel Vurgu: Almanya'da Gençlik Ceza Hukuku, 14-17 yaş arası gençleri kapsar, ancak 18-20 yaş arası genç yetişkinler (Heranwachsende) için de uygulanabilir. Uygulamanın temel amacı "cezalandırmak değil, eğitmek" (Erziehung statt Strafe felsefesi) olmasına rağmen, sistemin kendisi Ceza Hukuku çatısı altında yapılandırılmıştır.
2. Sadece Gençler Üzerinde Öne Çıkarma: Alman modelinde, özel muamele sadece gençler (ve gelişim düzeyi gençlere benzeyen genç yetişkinler) üzerinde yoğunlaşır. Bu model, Kanunla İhtilaf Halindeki Çocuk tanımının Birleşik Krallık'ta olduğu gibi koruyucu ve sosyal refah odaklı bir idari yapıdan ziyade, eğitim ve ıslah odaklı cezai bir sistem içinde yer almasını gerektirmiştir. Bu yaklaşım, mahkemeler tarafından çocuğun gelişim düzeyinin dikkate alınmasını zorunlu kılarak yargısal boyutu çok güçlü bir konuma getirmiştir.

3. ÇKK'nın Analizi: Yargısal İstikrar Karşısında İdari Kapasite Zafiyeti

Türkiye'deki Kanun tartışmaları, gençlik cezası/ıslahı (Almanya) ile sosyal refah/koruma (Birleşik Krallık'tan evrilen uluslararası tanım) felsefeleri arasındaki gerilimi yansıtmaktadır:

<i>Analiz Boyutu</i>	<i>Yargısal Boyut (Alman Modeline Yakın)</i>	<i>İdari Boyut (Koruma/Sosyal Refah Eksikliği)</i>
<i>Felsefi Vurgu</i>	<i>Seda Akço'nın eleştirisi: Kanun'un ceza hukuku alanına bırakıyor olması.</i>	<i>Seda Akço'nın eleştirisi: Kamu vesayeti gibi koruyucu tüm kurumları kapsamaması.</i>
<i>Uygulama Gücü</i>	<i>Yargıtay'ın görevli mahkeme ve içtihat istikrarı teziyle güçlü ve istikrarlı yapı.</i>	<i>SHÇEK temsilcisinin personel, nitelik ve altyapı yetersizliği itirafıyla güvensiz ve zayıf yapı.</i>
<i>Sonuç</i>	<i>Almanya örneğinde olduğu gibi, yargısal sistem, istikrarlı bir şekilde çocuğun durumunu değerlendirme (eğitsel) yeteneğine sahipken, bu durum ÇKK'da Yargıtay içtihatlarıyla sağlanmıştır.</i>	<i>Resmi Vesayet (Kayyım) Otoritesi Eksikliği: Almanya'da Jugendgerichtshilfe (Gençlik Mahkemesi Yardımcıları) gibi sosyal hizmetler birimleri, ceza hukuku sistemi içinde dahi yargıya destek veren uzman kurumlardır. Türkiye'de ise bu idari ayağın temel tedbirleri (barınma/danışma) yürütmekten aciz olduğunu belirtmesi, Almanya'nın ceza hukuku içindeki güçlü idari destek mekanizmasından bile yoksun kaldığını göstermiştir.</i>

Sonuç

TBMM tartışmaları, ÇKK'nın yasal terminolojisinin (Kanunla İhtilaf Hali) kökenini Birleşik Krallık'tan alıp ÇHS normlarına yaklaştırmak isterken, uygulama mekanizmalarında hem güçlü Alman modelindeki uzmanlaşmış idari destekten hem de Batı Avrupa'daki güçlü resmi vesayet/kayyım kurumundan (Seda Akço'nın işaret ettiği "kamu vesayeti") yoksun kaldığını göstermektedir.

Bu yapısal zaaf, güçlü bir yargısal kararlılık (Yargıtay ve mahkeme istikrarı) olmasına rağmen, çocukların ÇHS'nin üstün yarar ilkesine uygun, hızlı ve nitelikli idari koruma ve destekten mahrum kalma riskini artırmıştır. Kanun'un en kritik koruyucu tedbirlerinin ertelenmesi kararı, bu idari kapasite zaafiyetinin yasa koyucu tarafından da tarihsel bir kabulü olmuştur.

ÖRNEK 9

"Suça Sürüklenen Çocuk" Tanımı, Anayasa'nın 38. Maddesi ve Sosyal İnceleme Raporunun Yozlaşma Boyutu: Akademik Analiz

Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) tartışmalarında kilit rol oynayan "suça sürüklenen çocuk" tanımı ve bu tanımın uygulamadaki yansıması olan sosyal inceleme raporu (SİR) mekanizması, Anayasa'nın temel ilkeleri (özellikle Madde 38) ve idari kapasite zafiyetleri bağlamında kritik bir öneme sahiptir. TBMM tutanakları ve önceki analizlerde tespit edilen idari zayıflık, bu mekanizmanın nasıl yozlaşma riskine açık olduğunu göstermektedir.

Bu analiz, suça sürüklenen çocuk tanımının hukuki zeminini, sosyal çalışma görevlisi ile oluşan boyutunu ve Anayasa'nın 38. maddesi (Masumiyet Karinesi/Cezanın Şahsiliği) ile ilişkisini ele alarak, idari güvensizliğin yol açtığı potansiyel yozlaşmayı tespit etmektedir.

1. "Suça Sürüklenen Çocuk" Tanımının Hukuki ve Felsefi Yozlaşma Riski

Seda Akça'nın karşı çıktığı "suça sürüklenen çocuk" tanımı, uluslararası literatürdeki "kanunla ihtilaf halindeki çocuk" tanımının felsefesini yansıtmada yetersiz kalır. "Sürüklenen" kelimesi, çocuğun irade eksikliğine ve dış

etkenlere vurgu yapsa da, hukuki pratikte kolaylıkla çocuğun suçlu olarak etiketlenmesine ve ceza hukuku odağına kaymasına neden olabilir.

Bu tanım, Anayasa'nın 38. maddesindeki Masumiyet Karinesi ilkesi açısından risk taşır:

- **Masumiyet Karinesine Göre:** Bir kişi hakkında, suçu kesinleşinceye kadar masum olduğu varsayılır. Çocuklar söz konusu olduğunda ise, korunma ihtiyacının cezalandırma ihtiyacının önünde olması gerekir.
- **Yozlaşma Riski:** "Suça sürüklenen" tanımı, henüz suçu kesinleşmemiş çocuğa yönelik tüm süreçlerde (sosyal inceleme, tedbir kararları) peşin bir "potansiyel suçlu" veya "sorunlu birey" muamelesine yol açabilir. Bu durum, yargılamanın temel amacını koruma ve rehabilite etmeden, çocuğu potansiyel suça yönelten faktörleri tespit edip cezai süreçlere entegre etmeye kaydırarak, masumiyet karinesinin ihlali riskini artırır. Bu, felsefi düzeyde bir yozlaşmadır.

2. Sosyal İnceleme Raporu (SİR) Boyutu ve Sosyal Çalışma Görevlisi Mekanizmasının Yozlaşması

Sosyal İnceleme Raporu, çocuğun kişisel, sosyal, eğitsel ve ailevi durumunu tarafsız ve bilimsel yöntemlerle tespit ederek, mahkemenin çocuğun üstün yararına en uygun kararı (tedbir veya ceza) vermesini sağlayan ÇKK'nın kalbidir. Bu rapor, idari kapasitenin en kritik uygulama alanıdır ve idari zafiyetin yol açtığı pratik yozlaşma riskini en çok taşıyan mekanizmadır.

İdari Zafiyetin SİR Mekanizmasına Yansımaları (TBMM Tutanakları Bağlamında)

Tutanaklarda SHÇEK temsilcisinin dile getirdiği acziyet, sosyal çalışma görevlisi mekanizmasını doğrudan hedef almaktadır:

İdari Zafiyet (SHÇEK İtirafı)	SİR Kalitesi ve Pratik Yozlaşma Riski
Nitelikli Personel Eksikliği: "Yeteri kadar nitelikli personel yok."	Raporun Bilimselliğinin Kaybı: Niteliksiz veya yetersiz eğitilmiş personel tarafından hazırlanan SİR'ler, bilimsel ve objektif olmaktan uzaklaşır. "Formaliteye dökülme" yozlaşması yaşanır; raporlar özensiz, kopyala-yapıştır veya yüzeysel gözlemlerden ibaret kalır. Bu durum, mahkemelerin vereceği kararları yanlış yönlendirir.
Nicel Personel Yetersizliği: "Elimde olan görevleri yerine getirmekten acizim."	Hızlı ve Yetersiz İnceleme Baskısı: Görevli başına düşen vaka sayısının artması, sosyal çalışmacıların bir çocukla yeterince zaman geçirmesini, derinlemesine aile görüşmeleri yapmasını ve çevre analizi yapmasını engeller. Bu durum, SİR'in amacından sapmasına ve "Hızlı Çözüm Yozlaşması" yaşanmasına neden olur.
İdari Bağımlılık ve Görev Baskısı: Sosyal çalışma görevlileri, raporları mahkemeye sunan idari birimlere (SHÇEK) bağlıdır.	Tarafsızlığın Zedelenmesi: İdari baskılar, raporun tarafsız bir incelemeden ziyade, kurumun mevcut kapasitesini aşmayacak veya yargısal süreçleri hızlandıracak yönde hazırlanmasına yol açabilir. Bu, SİR'in ***Kurumsal Çıkar Yozlaşması***na uğraması anlamına gelir.

3. Sosyal Çalışma Görevlisinin Rolü ve Anayasa'nın 38. Maddesiyle İlişkisi

SİR'i hazırlayan sosyal çalışma görevlisi, yargılama sürecine ***sosyal boyut***u taşıyan kilit kişidir. Raporun kalitesi, mahkemenin Anayasa'nın 38. maddesinden türeyen cezaların şahsiliği ilkesini uygulaması için hayati önem taşır.

- **Cezaların Şahsiliği İlkesi:** Anayasa'ya göre ceza, yalnızca suçluya ve onun kişisel sorumluluğuna dayanarak verilmelidir. Çocuk adaletinde bu, cezanın (veya tedbirin) çocuğun bireysel durumuna (gelişimine, ihtiyaçlarına) göre uyarlanması anlamına gelir.

- **İlişki ve Yozlaşma:** Güvenilir ve nitelikli bir SİR, mahkemeye çocuğun bireysel durumunu, suçun arkasındaki sosyal nedenleri ve ailesel çevreyi sunarak, cezanın/tedbirin şahsileştirilmesine ve çocuğun yararına uygun hale getirilmesine olanak tanır.
- **Yozlaşma Sonucu:** Yukarıda belirtilen idari zafiyetler nedeniyle SİR mekanizması yozlaştığında, mahkeme yetersiz veya yanlış bilgiye dayanarak karar vermek zorunda kalır. Bu, cezanın (veya tedbirin) çocuğun bireysel durumuyla uyumsuz, standart ve kalıp yargılarla verilmesine yol açar. Bu durum, Anayasa'nın 38. maddesindeki cezaların şahsiliği ilkesinin ihlaline neden olan dolaylı bir hukuki yozlaşmadır. Çocuk, birey olarak ele alınmak yerine, yetersiz bir idari sistemin kurbanı olarak kalıplaşmış bir uygulamaya tabi tutulmuş olur.

Sonuç

TBMM Komisyon tutanaklarında belirginleşen idari kapasite zafiyeti, ÇKK'nın en hayati mekanizması olan sosyal inceleme raporunun etkinliğini ve kalitesini ciddi şekilde tehdit etmektedir. Bu zayıflık, "suça sürüklenen çocuk" tanımının kolaylaştırıcı etkisiyle birleşerek, uygulamanın felsefi, pratik ve hukuki boyutlarda yozlaşma riskini artırmaktadır. Yetersiz SİR'ler, Masumiyet Karinesini zedeleyen peşin hükümlere yol açabilir ve yargı mercilerinin Anayasa'nın 38. maddesindeki cezaların şahsiliği ilkesine uygun karar vermesini engelleyebilir. ÇKK'nın nihai başarısı, yalnızca güçlü yargısal teminatlarla değil, aynı zamanda sosyal çalışma görevlilerinin kapasitesini güçlendirerek ve SİR mekanizmasının yozlaşmasını önleyecek idari reformlarla sağlanabilecektir.

ÖRNEK 10

Victoria Dönemi "İslahtan Çok Ceza" Felsefesinin Kavramsal Kargaşası: "Kanunla İhtilaf Halindeki Çocuk" Tezinin Analizi

Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi Seda Akça'nın Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) Tasarısı müzakerelerinde dile getirdiği "kanunla ihtilaf halindeki çocuk" (Children in Conflict with the Law) tanımının benimsenmesi talebi, modern çocuk adaleti felsefesini savunurken, bu terimin tarihsel kökeni olan Victoria döneminin çelişkili reform hevesini de beraberinde taşımıştır. Bu analiz, ideal bir terimin kabulü çabasının, dayandığı Victoria dönemi modelinin kavramsal kargaşasını ve bu durumun ÇKK üzerindeki etkilerini incelemektedir.

1. Victoria Dönemi "Reform Hevesi" ve Kavramsal Kargaşanın Kökeni

"Kanunla ihtilaf halindeki çocuk" terimi, çocuğa yönelik odak kaymasını temsil eden uluslararası bir standarttır. Ancak bu standart, köken aldığı 19. yüzyıl Victoria İngiltere'sinde reform ve ceza arasında derin bir kavramsal kargaşa barındırıyordu:

1. **İlke Çatışması:** Victoria dönemi, bir yandan çocukların yetişkinlerden farklı muamele görmesi gerektiği (1847 Çocuk Suçları Yasası ile özel mahkemeler kurulması) fikrini ortaya atarken, diğer yandan sert ceza ve caydırıcılık inancını korumuştur.
2. **Mekanizma Çatışması:** Kurulan Reform Okulları (Reformatory Schools, 1854), çocukları "kötü çevreden ayırma" gibi bir ıslah hedefine hizmet ederken, bu okullarda uygulanan sert disiplin, dayak ve uzun süreli cezalar, kurumların özünde ceza infaz mantığıyla çalıştığını gösteriyordu.
3. **Kavramsal Kargaşa:** Victoria dönemi, çocuğu mutlak suçlu olarak görmeyi bırakmış, ancak onu saf masum olarak da kabul etmemiştir. Bu dönemde çocuk, ıslah edilmesi gereken, ancak sert yöntemlerle eğitilebilecek bir varlık olarak algılanmıştır. "Kanunla ihtilaf" terimi, bu karmaşık felsefenin modern, arındırılmış bir versiyonu olsa da, tarihsel zemini sosyal refah/ıslah ve ceza arasında kalmıştır.

2. ÇKK Tartışmalarına Yansıyan Kavramsal Kargaşa: Şekil ve Öz Çatışması

Seda Akça'nın "kanunla ihtilaf" tanımını getirme tezindeki heves, ÇKK'daki mevcut kavramsal ve idari kargaşayı aydınlatmıştır:

<i>Kavramsal Kargaşa Boyutu</i>	<i>Türkiye'deki Uygulama Karşılığı (TBMM Tutanakları)</i>	<i>Analiz</i>
<i>"Ceza mı, İslah mı?" İkilemi</i>	<i>SEDA AKÇO: Kanun'un ceza sorumluluğu olan çocukları ceza hukuku alanına bırakması.</i>	<i>Akça, Kanun'un modernleşme hevesine rağmen, Victoria döneminin sert ceza mantığından tamamen kopmadığını, koruyucu mekanizmalar yerine cezai prosedürleri öncelediğini tespit etmiştir.</i>
<i>İdari Kapasite ve İcra Kargaşası</i>	<i>SHÇEK TEMSİLCİSİ: Nitelikli personel eksikliği ve farklı profildeki çocukları (fuhuş/suçta sürüklenen) aynı yerde barındırma zorunluluğu.</i>	<i>Victoria döneminde kurulan Reform Okulları, en azından çocukları yetişkinlerden ayırmayı başarmıştı. ÇKK'nın idari ayağı, reform hevesini uygulamada gerçekleştirecek en temel altyapıdan (ayrıştırılmış kurumlar) dahi yoksundur. İdari zafiyet, kanunun en basit ıslah amacını dahi imkânsız kılarak kavramsal kargaşayı pratik bir krize dönüştürmüştür.</i>
<i>Hukuki Boşluk ve Güvencesizlik</i>	<i>SEDA AKÇO: Yürürlüğün ertelenmesiyle hukuki boşluk doğacağı ve çocukların ortada kalacağı endişesi.</i>	<i>Victoria dönemi reformları, eski kanunları kaldırırken çocukları güvencesiz bırakma riskini taşımıştır. Akça'nın bu endişesi, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin bile yasa geçişlerinde hukuki güvence sürekliliğini sağlamakta bocaladığını göstererek, Victoria dönemi reformlarının "deneme yanılma" karakteristiğinin günümüze yansıdığını ortaya koymuştur.</i>

3. Sonuç: Kavramsal İlerlemenin İdari Gerçekliğe Yenilmesi

Seda Akço'nın "kanunla ihtilaf halindeki çocuk" tanımını getirme tezi, Türkiye'deki çocuk adaleti sistemini uluslararası normlara çekme yönünde felsefi bir ilerlemedir. Ancak bu heves, Victoria döneminin reform çabalarının özünde barındırdığı kavramsal kargaşanın Türkiye'deki idari versiyonuyla karşılaşmıştır.

Victoria döneminin çelişkisi, çocuğun farklı muamele görmesi gerektiği idealini savunmakla birlikte, uygulanan sert yöntemlerden vazgeçememesiydi. ÇKK'daki kargaşa ise, ideal koruyucu/destekleyici tedbirleri (Madde 5) yasalaştırmakla birlikte, bu tedbirleri uygulayacak zayıf ve güvensiz bir idari yapılanmadan (SHÇEK itirafları) vazgeçememesidir.

Sonuç olarak, Türkiye'de yaşanan kavramsal kargaşa, terimin kendisinden değil, modern koruyucu felsefenin idari kapasiteye yüklediği ağır yükten kaynaklanmaktadır. Yargısal İstikrar (Yargıtay tezleri) güçlü kalırken, sosyal hizmetler ayağının zayıflığı, Kanun'un koruma ve ıslah idealini yasa metninden uygulama pratiğine taşıyamayan Victoria benzeri bir reform çıkmazına sokmuştur.

ÖRNEK 11

Almanya Örneği ve Resmi Vesayet Kurumu Eksikliği: ÇKK'daki İdari Zafiyetin Karşılaştırmalı Hukuk Perspektifinden Analizi

Önceki analizlerde ele alınan Victoria dönemi reform hevesi ve idari kapasite zafiyetinin kavramsal kargaşası, Almanya'daki güçlü idari yapıların (Gençlik Dairesi - Jugendamt) Türkiye'deki Çocuk Koruma Kanunu'nda

(ÇKK) nasıl bir eksiklik yarattığını göstermektedir. Almanya, suç odaklı bir sisteme sahip olmasına rağmen, Türkiye'de Seda Akça'nın işaret ettiği "kamu vesayeti" eksikliğinin tam karşılığı olan güçlü ve uzmanlaşmış idari mekanizmalarla bu açığı kapatmıştır.

Bu akademik analiz, Almanya'nın Jugendstrafrecht (Gençlik Ceza Hukuku) sistemindeki idari desteği, ÇKK'daki eksiklik ve zafiyetle karşılaştırarak, resmi vesayet kurumu eksikliğinin ÇKK'daki idari krizi nasıl derinleştirdiğini tespit etmektedir.

1. Almanya Modeli: Jugendamt ve Güçlü İdari Destek Mekanizması

Almanya'da, çocuklar ve gençlerle ilgili meseleler temel olarak iki yasal çerçevede ele alınır: Jugendstrafrecht (Gençlik Ceza Hukuku) ve Kinder- und Jugendhilfegesetz (Çocuk ve Gençlik Refahı Yasası). Almanya'nın sistemi, suç odaklı olmasına rağmen, koruyucu tedbirlerin uygulanması ve takibi konusunda Türkiye'deki SHÇEK modelinin aksine son derece güçlü bir idari otoriteye dayanır:

- Jugendamt'ın Rolü (Resmi Vesayet/Kayımlık Otoritesi):** Almanya'daki Gençlik Dairesi (Jugendamt), yalnızca sosyal yardım sağlamakla kalmaz, aynı zamanda çocuk koruma tedbirlerini uygulamak, ailelere danışmanlık yapmak ve gerektiğinde geçici yasal temsil (kayımlık) yetkilerini kullanmak gibi resmi vesayet kurumunun fonksiyonlarını yerine getirir. Jugendamt, çocuğun yargısal süreci devam ederken dahi, Jugendgerichtshilfe (Gençlik Mahkemesi Yardımcıları) aracılığıyla aktif olarak mahkemeye bilgi sağlar ve rapor hazırlar.
- İdari Yetki ve Güven:** Bu sistemde idari birim (Jugendamt), yargısal kararların etkin bir şekilde uygulanması için uzmanlaşmış personel (sosyal çalışmacı ve sosyal pedagog) ve yeterli altyapı ile desteklenir. Bu durum, idari kapasiteye olan güveni artırır ve mahkeme kararlarının kağıt üzerinde kalmasını engeller.

2. ÇKK'daki Eksiklik: Almanya'daki Sistemin Tam Zıttı Bir Durum

ÇKK'daki sorun, tam da Almanya'nın Gençlik Ceza Hukuku sistemi içinde dahi var olan bu güçlü idari destek ve resmi vesayet kurumunun Türkiye'de Seda Akço'nın belirttiği gibi "kamu vesayeti" adı altında eksik olmasıdır:

Özellik	Almanya Modeli (Resmi Vesayetli İdari Destek)	Türkiye/ÇKK Modeli (Zayıf İdari Kapasite)
İdari Otorite	Jugendamt: Yasal temsil ve koruma tedbiri uygulama yetkisine sahip, uzmanlaşmış ve güçlü bir idari otorite.	SHÇEK: Yasal temsil yetkisi mahkemeye ait, sadece hizmet uygulama yetkisi olan, kapasitesi yetersiz bir kurum.
Sosyal İnceleme	Jugendgerichtshilfe: Yargı sürecine entegre, raporları bilimsel standartlarda hazırlayan, nitelikli personel.	Sosyal Çalışma Görevlisi: Nicel ve nitel personel eksikliği nedeniyle SİR'lerin yozlaşma riski taşıması (SHÇEK itirafları).
Sonuç (Tutanaklarla İlişki)	Almanya, suç odaklı yapısının yeterli idari kapasite ile desteklenmesini sağlar.	Türkiye'de idari kapasitenin zayıflığı, yargısal kararların (tedbirlerin) dahi fiilen uygulanamayacağı korkusunu doğurur ve tedbirlerin ertelenmesine yol açar.

3. Analiz: Yargısal Güçlülüğün İdari Zayıflığı Gizlemesi

TBMM tutanakları, Türkiye'nin ÇKK'da Yargıtay'ın güçlü içtihatlarıyla yargısal istikrarı sağlamlaştırma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Ancak Almanya örneği, suç odaklı bir sistemde dahi idarenin güçlülüğünün bir önkoşul olduğunu kanıtlamaktadır. Türkiye'de yaşanan durum, bu önkoşulun ihlalidir:

1. *Yargı ve İdare Arasındaki Uçurum: Yargıtay'ın görevli mahkemeyi binlerce kararla kesinleştirmesi, yargısal güvencenin yüksek olduğunu gösterirken; SHÇEK temsilcisinin "şu andaki görevlerimi yerine getirmekten acizim" itirafı, hukuki güvence ile idari uygulama güvencesi arasında büyük bir uçurum yaratmaktadır.*
2. *Kavramsal Kargaşanın Derinleşmesi: Almanya, "Gençlik Ceza Hukuku" başlığı altında bile (isim olarak sert olsa da), uygulama felsefesini güçlü bir idari destekle eğitim ve ıslah üzerine kurar. Türkiye ise, daha koruyucu bir felsefeyi benimseme çabasında ("suça sürüklenen") bile, bu felsefenin gerektirdiği idari altyapı (resmi vesayet kurumu) ve kapasiteden yoksun kalarak hem idari hem de felsefi olarak zayıf düşmektedir.*

Sonuç: Seda Akço'nun "kamu vesayeti" eksikliğine dair uyarısı, ÇKK'daki idari krizin temel nedenini teşhis etmektedir. Almanya'daki gibi resmi vesayet yetkilerine sahip, nitelikli ve yeterli personele sahip bir idari yapılanma olmadan, ÇKK'nın içerdiği koruyucu ve destekleyici tedbirler, SHÇEK'in itiraf ettiği gibi sadece "kâğıt üzerinde" kalmaya mahkûm olacak ve Kanun'un en temel vaadi olan çocuğun üstün yararının korunması ilkesi, idari kapasite yetersizliği nedeniyle yozlaşmaya uğrayacaktır.

(NOT: TBMM Temsilcisi Seda Akço tarafından yapılan uyarı ve talep açısından 1942 yılındaki uyarısında devam örneği olabilmektedir. Nihat Tarımeri <https://www.cocukkorumaturkiye.com/resmi-veya-mesleki-vesayet-nedir/>)

ÖRNEK 12

Çocuğun Korunması Yerine Cezalandırmaya Odaklanma Çabaları: Hukukçuların Baskın Rolü ve Sosyal Hizmetlerin Marjinalleştirilmesi Analizi

Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) müzakerelerinde ortaya çıkan en kritik gerilim, Kanun'un felsefesinde yer alan koruma ve sosyal destek odağının, uygulamada cezalandırma ve hukuki prosedür odağına kaydırılma çabalarıdır. Bu durum, sosyal hizmet uzmanlarının ve kurumlarının (SHÇEK) rolünü ikincil ve zayıf kılarken, hukukçuların ve yargının sistemdeki baskınlığını pekiştirmiştir.

Bu analiz, hukukçuların (özellikle Yargıtay temsilcileri ve bazı milletvekillerinin) tezlerini ve eylemlerini tespit ederek, çocukların korunmasının sosyal hizmetler ile uyum içinde olması yerine, cezalandırmaya odaklanılması yönündeki çabaları incelemektedir.

1. Hukukçuların Cezalandırmaya Odaklanma Eğiliminin Tespiti

Komisyon tutanaklarında, hukukçuların sisteme yaklaşımı, sosyal hizmetlerin güçlenmesi yerine, yargısal denetim ve cezai prosedürlerin netleştirilmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu eğilim, hukuki istikrar ve ceza adaletine verilen önceliği göstermektedir:

A. Yargıtay Temsilcisinin Yargısal İstikrar Tezi (Hukukçuların Güçlü Alanı)

Yargıtay Temsilcisi Ömer Uğur Gencay'ın konuşması, Kanun'un yargısal boyutunun zaten güçlü ve istikrarlı olduğunu kanıtlamaya odaklanmıştır:

ÖMER UĞUR GENÇAY: "Biz çocukların korunmasına ilişkin görevli mahkemenin uygulamasını Yargıtay olarak binlerce dosyayla resen yapıyoruz.... [korunması gerekli çocuklar] Türk Medeni Kanununun 346 ve 347 nci maddelerinde düzenlenmiş. Bu... Aile Mahkemeleri Kanunuyla da bunun aile mahkemesi olduğu açık seçik belirtilmiştir.... uygulamada bu konuda bir duraksama yoktur."

- *Analiz: Bu beyan, koruma tedbirlerinin dahi (Medeni Kanun ve Aile Mahkemesi üzerinden) zaten yargısal bir denetim ve otorite altında olduğunu vurgulamıştır. Yargıtay, mevcut yasal çerçevede dahi çocuk koruma konularına hâkim olduğunu ilan ederek, sosyal hizmetlerin uygulama görevini ön plana çıkarmak yerine, denetim ve görevli mahkeme gibi hukuki prosedürleri netleştirme çabasını göstermiştir. Bu, hukukçuların sistemi daima kendi güçlü kontrol alanlarında tutma çabasının bir yansımasıdır.*

B. Seda Akço'nın Eleştirisiyle Tespiti (Kanun'un Cezai Ağırlığı)

Barolar Birliği temsilcisi, Kanun'un felsefesindeki kaymayı net bir şekilde tespit etmiştir:

SEDA AKÇA: "Bu tasarının, tam anlamıyla bir çocuk koruma kanunu olmadığını düşünüyoruz. ... Özellikle ceza sorumluluğu olan çocukları ceza hukuku alanına bırakıyor."

- Analiz: Akça'nın bu tespiti, Kanun'un koruyucu mekanizmaları güçlendirmek yerine, suça karışan çocukları cezai prosedürler süzgecinden geçirme eğilimi taşıdığını doğrulamaktadır. Hukukçuların temel eğilimi, sosyal hizmetlerin destekleyici rolünü yeterince güçlendirmemek, bunun yerine çocuğu hukuki bir özne olarak cezai süreçlerin merkezinde tutmaktır.

2. Sosyal Hizmetlerin Uyumdan Koparılması ve Marjinalleştirilmesi

Hukukçuların yargısal istikrar ve cezai netliğe odaklanması, Kanun'un en temel uygulayıcısı olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun (SHÇEK) rolünü uyumdan koparmış ve marjinalleştirmiştir.

A. İdari Kapasite Kriziyle Marjinalleştirme

Sosyal hizmetler kurumunun bizzat kendi kapasitesini reddetmesi, hukukçular ve yasa koyucular için sosyal hizmetleri sistemin güvenilmez bir ayağı olarak görme gerekçesi yaratmıştır:

SHÇEK Temsilcisi: "Şu andaki görevlerimi yerine getiremiyorum şu anda. ... Danışmanlık hizmeti öyle çok basit bir hizmet değil ki. ... fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak gibi zorunluluk içerisindeyim."

- Analiz: Hukukçular (ve vekiller), bir yandan Kanun'un koruyucu hükümlerini kabul ederken, diğer yandan sosyal hizmetlerin bu hükümleri uygulama acziyeti karşısında, sisteme olan güvenlerini artırmak yerine cezai yaptırım ve denetime olan güvenlerini pekiştirmişlerdir. Bu durum, sosyal hizmetleri sistemin dışına iterek, Kanun'un getirdiği koruyucu tedbirlerin fiilen marjinalleşmesine yol açmıştır.

B. Milletvekili Hakkı Köylü'nün Çabaları (Uygulamanın İmkânsızlığı)

Milletvekili Hakkı Köylü'nün argümanı, Kanun'un yürürlüğünün ertelenmemesi durumunda mahkemelerin mevcut sisteme göre bir çare bulmaya çalışacağı yönündeydi. Bu çaba, sosyal hizmetler reformunu beklemek yerine, hukuki mekanizmalarla anlık çözüm üretmeye odaklanmıştır:

- Analiz: Köylü, hukuki boşluğu engelleme hedefine sahip olsa da, çözüm önerisi sosyal hizmetlerin hızlıca güçlendirilmesi değil, yargı mercilerinin yaratıcı çözümlerine (çare bulmaya) güvenmek olmuştur. Bu, yasa koyucunun bile idari reformu erteleyip, yargısal esnekliği tercih ettiğini göstererek, korunma sisteminin sosyal hizmetler ile uyumunu bozmuş, hukukçuların eline bırakılan bir uygulama alanı yaratmıştır.

Sonuç: Hukukçu-Sosyal Hizmet Uyumunun Bozularak Cezai Odaklanmaya Kayma

TBMM tutanakları, çocuk koruma sisteminin hukukçu-sosyal hizmet uyumunun, hukukçuların yargısal istikrar ve cezai netliğe odaklanma eğilimi, sosyal hizmetlerin ise uygulayıcı olarak ilan edilmiş acziyeti nedeniyle bozulduğunu göstermektedir.

Hukukçular, Yargıtay'ın güçlü içtihatları ve ceza hukuku alanına kayan bir yasa ile sistemi kendi kontrol ve istikrar alanlarında tutma çabasındayken, sosyal hizmetlerin personel yetersizliği ve kurumsal zayıflığı nedeniyle koruyucu ve destekleyici tedbirler marjinalleşmiş ve ertelenmiştir.

Nihai sonuç, çocuğun korunmasının sosyal hizmetler aracılığıyla bütünsel bir uyum içinde sağlanması idealinden uzaklaşılması ve yargısal otoritenin cezai/denetleyici odaklanmasıyla desteklenmek zorunda kalınan, eksik ve zayıf bir koruma sistemi yaratılması olmuştur. Bu durum, uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin gerektirdiği koruma ve destek ilkelerinin, ulusal düzeydeki cezai düzen ve hukuki istikrar talepleri karşısında geri plana atıldığını kanıtlamaktadır.

(NOT:Tutanakta Seda Akço bazı yerlerde Seda Akça olarak yer almıştır.Nihat Tarımeri)

ÖRNEK 13

Birleşmiş Milletler Pekin Kuralları ve Sosyal İnceleme Raporu'nun Kanunlaşma Sürecindeki Yozlaşma Tespiti: Anayasal ve Uluslararası Hukuk Bağlamında Analiz

Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) müzakerelerinde, Sosyal İnceleme Raporu (SİR) mekanizmasının Kanunlaşma sürecine girişi, uluslararası standartlar ile ulusal idari kapasitenin çatışmasının en somut örneğini teşkil etmiştir. Özellikle Birleşmiş Milletler'in "Gençlik Adaletinin Yönetimi Hakkında Asgari Standart Kuralları" (Pekin Kuralları)'nın 16. maddesinde yer alan uyarılara rağmen, Türkiye'deki kanunlaşma süreci, bu mekanizmayı idari zafiyet nedeniyle yozlaşmaya açık hale getirmiştir.

Bu analiz, Pekin Kuralları'nın 16. maddesindeki uyarıları temel alarak, SİR'in kanunlaşma sürecindeki hukuki/idari tespitleri ve bu durumun yol açtığı yozlaşmayı incelemektedir.

1. Pekin Kuralları Madde 16 ve Sosyal İnceleme Raporunun Önemi

Pekin Kuralları'nın 16. maddesi (Kişisel ve Sosyal Geçmiş İncelemesi Raporu), gençlik adaleti sisteminde sosyal inceleme raporunun (SİR) önemini vurgular:

1. Madde 16.1: Yetkili makamın (mahkemenin) karar vermeden önce, olayın koşulları ve çocuğun kişisel ve sosyal geçmişi hakkında yeterli bilgiye sahip olmasını ister.
2. Madde 16.2: Raporların, uzmanlaşmış sosyal çalışma görevlileri ve diğer yetkili uzmanlar tarafından hazırlanmasını şart koşar.

Bu kurallar, SİR'i yargısal kararların sosyal ve bireysel temele oturtulması için zorunlu bir araç olarak görür. SİR'in amacı, Anayasa'nın 38. maddesindeki cezaların şahsiliği ilkesini hayata geçirmektir.

2. ÇKK'daki Kanunlaşma Süreci ve Pekin Kuralları'na Rağmen Oluşan Tespitler

ÇKK'nın kanunlaşma sürecinde SİR mekanizması kabul edilmiş olmasına rağmen, TBMM Komisyon tutanakları, Madde 16'nın gerektirdiği "yeterli bilgi" ve "uzmanlaşmış personel" koşullarının sağlanmadığını açıkça ortaya koymuştur:

A. Uzmanlaşmış Personel Eksikliğinin Tespiti

- Pekin Kuralı İhlali: Kural 16.2, raporun uzmanlarca hazırlanmasını isterken, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) temsilcisi, bu uzmana dayalı sistemin temellerini sarsan itirafta bulunmuştur: SHÇEK Temsilcisi: "Yeteri kadar personelim yok, yeteri kadar nitelikli personelim yok ayrıca."
- Analiz: Bu tespit, Kanun'un SİR mekanizmasını yasalaştırırken, bu mekanizmayı işletecek nitelikli insan kaynağına yatırım yapmadığını göstermektedir. Pekin Kuralları'nın uyarılarına rağmen, SİR'i hazırlayacak çekirdek kadronun yetersiz ve niteliksiz olduğu, idari zafiyetin en somut kanıtıdır. Niteliksiz personelce hazırlanan raporlar, Madde 16.1'in talep ettiği "yeterli bilgi" ihtiyacını karşılayamaz.

B. SİR Uygulamasında Uyumsuzluğun ve Yozlaşma Riskinin Tespiti

- Pekin Kuralı İhlali: Kural 16.1, SİR'in mahkemeyi doğru bilgilendirmesini talep ederken, idari kapasite krizi bu uyumu bozmuştur: SHÇEK Temsilcisi: "Şu andaki görevlerimi yerine getiremiyorum şu anda. ... fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak gibi zorunluluk içerisindeyim."
- Analiz: Sosyal hizmetler kurumunun temel tedbirleri (barınma, danışmanlık) dahi uygulayamayacak durumda olması, SİR'in tavsiye edeceği tedbirlerin gerçekçi ve uygulanabilir olmasını imkânsız kılar. Sosyal çalışma görevlisi, sahada uygulanamayacak veya mevcut kurumsal kargaşayı (farklı profildeki çocukların bir arada tutulması) yansıtmayacak tedbirler önermek zorunda kalabilir. Bu durum, SİR'in mahkemeye yanlış veya yüzeysel bilgi sunmasına yol açarak, Pekin Kuralları'nın talep ettiği bilimsellik ve objektivite standardını ihlal eder. Bu, SİR'in kanunlaşma sürecinde dahi "Formalite Yozlaşması" tehlikesi altında olduğunun tescilidir.

3. Sonuç: Pekin Kuralları'na Uygun Form, Uygulamada Boşluk

ÇKK'nın 35. maddesinin SİR'i zorunlu kılması, Pekin Kuralları'nın 16. maddesine şeklen uyum sağlama çabasıdır. Ancak komisyon tutanakları ve hukukçuların odak noktası, bu şekli uyumun idari kapasite eksikliği ve hukukçuların cezai/denetleyici odaklanması nedeniyle nasıl anlamsızlaştığını göstermektedir.

Tespit edilen yozlaşma şöyledir:

1. Yozlaşmanın Kaynağı: Yozlaşmanın kaynağı, Pekin Kuralları'nın gerektirdiği güçlü idari altyapı (resmi vesayet/Jugendamt modeli) yerine, zayıf ve güvensiz SHÇEK'in SİR mekanizmasına zorunlu olarak yerleştirilmesidir.
2. Yozlaşmanın Hukuki Sonucu: Pekin Kuralları'nın Madde 16.2 ile talep ettiği nitelikli SİR'in yerine, nitelsiz personelce hazırlanan raporların sunulması, mahkemelerin Anayasa'nın 38. maddesindeki cezaların şahsiliği ilkesini uygulamasını imkânsız kılmaktadır. Yargıç, SİR'in bilimsel içeriğinden şüphe duyduğunda, sosyal hizmetlerin önerdiği koruyucu tedbirler yerine, yargısal açıdan daha güvenilir görülen cezai yaptırımlara odaklanma eğilimi gösterebilir.

Bu durum, Kanunlaşma sürecinin, Pekin Kuralları'nın uyarılarını hukuki metin düzeyinde kabul ettiğini, ancak bu kuralların gerektirdiği idari ve mali yatırımı yapmayarak sosyal hizmetleri marjinalleştirdiğini ve SİR mekanizmasını uygulamada yozlaşmaya mahkûm ettiğini göstermektedir.

2. TBMM ADALET KOMİSYONUN ÇOCUK KORUMA KANUN İLE İLGİLİ GÖRÜŞMELERİN TUTANAKLARI (21ve 27.6.2005)

21.6.2005 TARİHLİ GÖRÜŞMELER

Komisyon :Adalet Giriş:11.30 Tarih :21.6.2005 Grup :Fatma Sayfa :4

1 inci maddeyi okutuyorum:

(1 inci madde okundu)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?..

Buyurun.

SEDA AKÇA (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi) – Bu madde özelinde önce değerlendirmede bulunmak istiyorum.

Suçta sürüklenen kavramının literatürde kullanılmayan bir kavram olduğu, bu kanunun hazırlama çalışmalarında da dile getirilmişti. Ayrıca hukuka da çok uygun bir kavram değil ve bu, bilimsel tartışmalar sırasında da tasarının açıklanmasından sonra yapılan bilimsel tartışmalar sırasında akademisyenler tarafından da dile getirildi. Bu kavram yerine “kanunla ihtilaf halindeki çocuk” kavramı dünya literatürüne girmiş durumda. Yeni bir kanun yapılırken o kavramın tercih edilmesini ve tanımlar maddesinde de bu yönde değişiklik yapılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN – Madde hakkında başka söz isteyen?..

Buyurun.

RECEP DOĞAN (Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Temsilcisi) – Maddenin genelinde bize bir 3 dakikalık özet yapma imkânı vererseniz; çünkü, bu çok önemli ve Çocuk Esirgeme Kurumunu yeniden yapılandıran bir şey. Bizim tekliflerimiz çok kısa ve sade olacak.

Şimdi, burada suça sürüklenen çocuk ile korunma ihtiyacı içinde çocuk ayırımları yapılıyor. Bunlardan problem yaratabilecek kısım suça sürüklenen çocuk kısmı. Bu tasarının kendisi aslında esas itibarıyla 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Düzeni Hakkındaki Kanunu yeniden düzenleyen bir kanun. Bu tasarı bize ilk geldiğinden adı Çocuk Mahkemeleri Kanunu Tasarısıydı; fakat, her ne olduysa, Başbakanlığa gitti ve döndüğünde Çocuk Koruma Kanunu olarak geldi. Takdir edersiniz ki iki tasarı arasındaki fark dağ ile ova arasındaki fark kadar açık. Biz umduk ki, Çocuk Koruma Kanunu olarak bu geldiğinde çocukları korumaya yönelik kodifik edilmiş bir kanun tasarısı elimize gelecek; fakat, bu gelmedi.

Burada yapılan şey şu: Mevcut 2253 sayılı Yasanın 10/3 üncü maddesindeki tedbir kararları, ki, bunun hukuki dayanağı da oldukça tartışmalı ve buna ilişkin kuruluşların açılması ve bu çocukların bakımı, ıslahı görevleri Çocuk Esirgeme Kurumuna veriliyor. Halihazırda mevcut 2253 sayılı Yasa ve bu yasanın 42 ve 43 üncü maddeleri bu görevleri Adalet Bakanlığına veriyor. Dikkatinizi çekerim bu kanunun yayım tarihi 1979. 1979 tarihinden bu yana yirmialtı yıldır beklenen, yapılmayan işlerin tamamının Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yapılması isteniyor. Bu yirmialtı yıldır yapılmayan işleri altı ay içerisinde Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yapılması ve buna ilişkin işlerin de nasıl yapılacağına Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle ortaya konacağı söyleniyor. Eğer, Adalet Bakanlığı bu işi yirmialtı yıldır yapamadıysa bizden bu işi altı ay içerisinde yapmamızı nasıl bekliyor?

BAŞKAN – Siz de çok iyi yapıyorsunuz zaten.

RECEP DOĞAN – Biz yapamıyoruz zaten.

BAŞKAN – Hiçbir şey yapmıyorsunuz.

Maddeyle ilgili düşüncelerinizi söyleyin siz.

RECEP DOĞAN – Biz, efendim, kendilerine öneri olarak, gerçi siz şu anda oyladınız, tasarı üzerinde görüşülmeye devam edilmesi şeklinde. Biz üçlü bir sistem öneriyoruz. Bu üçlü sistemimizde diyoruz ki, çocuğun uğradığı veya yaptığı suçunderecesine bağlı olarak bir uyumsallaştırma mekanizması geliştiriyor. Özellikle fuhuşabulaşmış ve hırsızlığa bulaşmış çocuklarda bu oldukça yaygın. Diyoruz ki biz, suçunyarattığı travmanın derecesine bağlı olarak üçlü bir sistem öneriyoruz. Eğer çocuk henüzsürüklenme aşamasındaysa, alalım, rehabilite ederiz; çocuk geçiş sürecindeyse, yinerehabilite ederiz; ama, bize gelen tedbir kararlı çocukların çoğu artık profesyonelleşmeaşamasında ve biz bu üçlü sistemi önerirken diyoruz ki, dış güvenlik kolluk kuvveti, içgüvenlik Adalet Bakanlığı, içerideki bakım ve tedbiri bize ait. Böyle bir sistem öneriyoruz.Bunun önermelerini de biz, ben şahsen kendi adıma konuşayım, ben altı aydın uykumkaçıyor. Bu konuya ilişkin devletin parasıyla ihtisas yapmışım, yetim fukaranın parasıyla ben eğitim görmüşüm, İngiltere sistemini sunuyorum, alt komisyonda kimsenin dinlediği yok.

BAŞKAN - Şimdi, bak, sevgili kardeşim, hukukçu olduğunuzu söylüyorsunuz.

Önce burada nasıl konuşulması gerektiğinden işe başlamanız lazım.

RECEP DOĞAN - Üslubum için özür dilerim.

BAŞKAN - Bir dakika... Bir dakika kardeşim, böyle kafana estiği gibi burada böyle konuşamazsın.

Önerilerini arkadaşlarımız almışlardır, değerlendirmişlerdir, uygun gördükleri olmuştur, görmedikleri olmuştur.

Siz bu kadar şeyi biliyorsunuz da, Çocuk Esirgeme Kurumunu bir ıslah etseydinizkanundan önce. Çocuk Esirgeme Kurumuyla ilgili bu kadar şikâyetler var, onlar sizin altı aydır uykunuzu kaçırıyor mu?!

RECEP DOĞAN - Kaçırıyor efendim.

BAŞKAN - Orada siz bir şeyler önce yapmaya çalışsaydınız.

Siz bu önerilerinizi bizim alt komisyondaki arkadaşlara vermediniz mi?

RECEP DOĞAN - Verdik efendim.

BAŞKAN - Arkadaşlarımız değerlendirmede mi, tartışmadı mı?

RECEP DOĞAN - Efendim, tartışmaya alınmadığı açık. Hatta şöyle bir şey var:

Üzerinde uzlaştığımız, değiştirilmesi konusunda fikir birliğine vardığımız maddeler bile önümüze gelen metinde geçmemiş, geçmedi ki, CHP'ii milletvekili komisyon üyeleri muhalif kalmışlar. Neden muhalif kaldıkları konusunda gözle görülür, elle tutulurdayanakları var. Mesela izleme tedbiri diye bir tedbir koyduk. Bunu

içerisinde yer alması konusunda uzlaştık. Bu olmadı. Ondan sonra, bir başka konu üzerinde, işbirliği üzerinde durduk. Bu da olmadı.

BAŞKAN - Peki.

Sayın Ergenç, bu konuda sizin söyleyecekleriniz var.

ÖNER ERGENÇ (Siirt) - Değerli Başkanım, çok kıymetli komisyon üyesi arkadaşlarım; bana da bu imkânı verdiğiniz için Sayın Başkanım teşekkür ediyorum.

Esas itibarıyla bu Çocuk Koruma Kanun Tasarısı üzerinde ve görüşülmekte olan maddeyle alakalı olarak ilgili kurumun temsilcisi olan arkadaşımızın öne sürdüğü kuşuklara ben de katılıyorum şahsen; ama, takdim tarzı pek işi anlaşılır bir biçimde ortaya koyamadı, belki de ondan dolayı oldu.

Şimdi, burada, şu ana kadar Çocuk Mahkemeleri Yasasında Adalet Bakanlığın avertirilmiş bulunan bir görev vardır. Bu koruma ve gözetim görevi; ama, öyle veya böyle bir şekilde bugüne kadar bu gerçekleştirilememiş. Şimdiki şeyde zaten mevcut yapı itibarıyla, Sayın Başkanım sizin de ifade ettiğiniz gibi, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün mevcut haliyle bile bugünkü kendisine tevdi edilmiş olan görevlerin altından ne yazık ki kalkamamıştır ve kalkamamaktadır. Dolayısıyla, işin içerisinde kolluk kuvvetlerinin görev alması gereken, güvenlik birimlerinin görev alması gereken bu konuda bütün bu iş ve işlemlerin tamamını bu genel müdürlüğün üzerine bırakılması bu konunun ortada daha da çözümsüz bir biçimde kalması sonucunu doğurabileceği kanaatini taşıyorum, hatta araştırma komisyonumuzda da böyle bir kanaat oluşmuştu. Dolayısıyla, bu işin gerçekten Adalet Bakanlığının da, İçişleri Bakanlığının da ve sosyal hizmetlerden sorumlu Devlet Bakanlığının da birlikte organize edebilecekleri bir yapının, bu maddeyle alakalı olarak, oluşmasının doğru olacağı kanaatini taşıyorum. Bu konudaki bilgilerimi böyle arz ettikten sonra önümüzdeki süreç içerisinde bana böyle genel olarak komisyonumuzun bu kanun kapsamında yer almasını istediği birtakım tekliflerimiz vardı. Umuyorum, inşallah, istihvanım o ki, bana o konuda böyle bir imkân tanırırsınız, komisyonu ben bilgilendirme imkanını bulurum.

BAŞKAN – Sayın Yılmazcan, buyurun.

MEHMET YILMAZCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, buraya bize bilgi vermek için gelen çeşitli kuruluşların temsilcilerinin iyi niyetinden hiç kimsenin şüphesi yok. Ancak, zaman zaman bu arkadaşlar saygı sınırlarını aşan ifadeler kullanıyorlar. Şimdi, bu arkadaşları burada refüze etmek doğru olmuyor, ama bu iş devam ediyor. Bu arkadaşlar gelmeden önce kuruluşlarına, konuşma adabını bilen, Türkiye Büyük Millet Meclisinin mehabetine uygun konuşabilecek şekilde arkadaşlar gönderilmesini bu şekilde bu kuruluşların uyarılmasını arz ve teklif ediyorum zatılımlız. Aksi takdirde, bize hakaret yapılıyor. Biz de arkadaşlara cevap versek yakışık almayan haller ortaya çıkacak, lütfen bunu önleyiniz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Sayın Kilç, buyurun.

MUHARREM KILÇ (Malatya) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; burada sanırım sorun, çocuk kapsamının içinde özel korunma ihtiyacı içinde olan çocuklar, bir de suça sürüklenen çocuklar var. Şimdi buradaki sorun, sanırım suça sürüklenen çocuklarla ilgili bir olay. Bunlar, gerçekten ülke için büyük môt handicap. Bunların bir kısmı fuhuşla uğraşıyor, dilencilikle uğraşıyor, kapkaçla uğraşıyor, yani bunların yaşı küçük çocuklar, 12'sinde var, 11'inde var, 7 yaşında olanlar var. Şimdi biz bu sağlıklı çocuklarla, yani tamam yoksulluktan veya annesi babası bir şekilde kaybolmuştur, ölmüştür, onları koruyacağız derken, suça itilen, suça itilmiş çocuklarla bu çocuklar ayın çatı içinde barındırmak bunlardan sağlıklı bir netice alabilir miyiz? Gerçekten bu anlamda bu tasarının yeniden bir gözden geçirilmesi gerekir. Yani, en azından bu suça sürüklenen çocukların bakımı, gözetimiyle ilgili, bunların rehabilite edilmesiyle ilgili yeni bir düzenlemenin yapılması gerekir. Çocuk Esirgeme Kurumunun imkânları da buna çok elverişli değil, çünkü onların bir zabıta gücü yok. Veya bu binalar o çocukların kaçmasını engelleyecek ölçüde, yani bir cezaevi gibi değil. Bunlar sokakla da, mahalleyle da, bulunduğu mekanla da iç içe olan kurumlar. Yani, buralardan bu çocukların kaçması veya dışarıyla ilişki kurmasının engellenmesi gibi bir şey mümkün değil. Kaldı ki, bu Çocuk Esirgeme Kurumunun amacı, bunların rehabilite edilmesine yönelik bir şey de değildir, orada barındırılması, eğitiminin sağlanması, korunmasına yönelik; adı üstünde. Yani, bir koruma kurumu, ama bu suça sürüklenen çocukların ıslahıyla ilgili, bunların iyileştirilmesiyle ilgili görevlerin tümünü biz bu kuruma yüklersek, bunları da donatımsız bırakırsak zaten şu anda sorunlu bir kurum, her gün bir tasvip edilmeyecek bir olayla karşılaşılıyor, bir yığın rezalet yaşanıyor. Bir

de bunları, yani bu suça sürüklenen çocukları da bu işin içine katarsak, oralar toplum için bir sorun yumağı haline gelir ve korunma içinde olan çocukların bile güvenilirlik oraya bırakılmayacak môt hale gelir. Yani, normal şartlarda bırakılacak çocukları bile kimse bırakmak istemez. Çünkü oradaki suça sürüklenen çocuklar oraya gönderilirse, diğer çocuklar orada, onların da ahlakı da, tehlikeye girer, sağlığı da tehlikeye girer, her anlamda bir tehlikeyle karşı karşıya kalırlar. Yani, buna ilişkin özel bir düzenleme yapılması gerekir. Yani, bu suça sürüklenen çocukların gözetimi ve rahabilesiyle ilgili mutlaka bir ayrı birimin oluşturulması gerekir. Yani, bu kurum içinde olabilir veya ayrı bir şekilde olabilir; ama, bunların diğer çocuklardan ayrı tutulması gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Güney, buyurun.

BAKANLIK TEMSİLCİSİ NİAZI GÜNEY – Sayın Bakanım, komisyonun değerli üyeleri; hepinize saygılar sunuyorum.

Efendim, biz Bakanlık olarak uluslararası gelişmelere de paralellik arz edecek biçimde tüm çocuk hukukuna ilişkin bütün düzenlemelerin bir çatı altında toplanması amacıyla 50 kişiden oluşan bir komisyon oluşturduk, yaklaşık 3 yıl önce. Seda Hanım da zannediyorum o komisyonun bir üyesidir. Prof. Dr. Ali Naim İnan başkanlığında kurulan bu komisyon, iki yıl çalıştı ve hazırladıkları metinleri bize iletilir. Biz de bunları kodifik etlik, kanun tekniğine uygun biçimde hükümete sunduk. Bakanlar Kurulu, Sayın Temsilci arkadaşımızın da bağlı bulunduğu, Devlet Bakanı tarafından da -tezekkür edilmek suretiyle, fikri açıklanmak suretiyle- bir tasarı meydana getirildi. Şimdi, çocuk hukukuyla uğraşan akademisyen arkadaşlarımız bazı İngilizce tercümeleri alarak, kanunla ihtilaf halinde. Şimdi, “kanunla ihtilaf halinde olma” ibaresi, terimi doğru bir terim midir, değil midir? Bu belki İngiltere’de, Almanya’da, Fransa’da doğru olabilir, kendi dil etimolojisi içerisinde. Ama, bu bize tercüme edildiği zaman kanunla ihtilaf halinde çocuk... Bunun manası nedir? Bir çocuk suç işleyemez mi? Yani, bir çocuğun suç işleyemeyeceği varsayımına dayanılarak bir düzenleme yapılabilir mi? Ancak biz suça çocuğun kendi iradesiyle suçu işlemediği gerçeğinden hareketle, “suça sürüklenen” ibaresi kullanıyoruz. Veya “suça itilen çocuk” ibaresi kullanıyoruz. Bunların iradelerinin tam olarak teşekkül etmediği gerçeğinden hareketle. O itibarla, burada yurt dışında birtakım çocuk hukukuna ilişkin araştırmalar yapan arkadaşlarımız, bu tasarının hazırlanması aşamasında baştan itibaren böyle birtakım terimler üzerinde bu şekilde dayatmalarda bulundular arkadaşlarımız. Biz bunun yanlış olduğunu ifade ettik. “Kanunla ihtilafa düşmek” ne demektir? Kanunla ihtilafa düşülmez, kanun bir gerçek kişi değil. Kanunla bir tüzelkişiliği, bir gerçek kişiyi karıştırmak olur. Kanunla ihtilaf halinde çocuk...

Çocuk da suç işler.Ama çocuk kendi iradesiyle işlemez, henüz oluşmamıştır. Ama çocuk sürüklenmiştir, itilmiştir.

Şimdi bu bizim tasarılarımızdan bir tanesi bu.

Öbürü, uluslararası çocuk kaçırmanın hukuki veçhelerine dair kanun tasarımızvar yine bu paket içerisinde. Şiddet mağduru çocukların korunmasına ilişkin bir tasarımızvar; yine bu paket içerisinde. Burada Çocuk Koruma Kanunu ile Çocuk MahkemeleriKanununu biz birleştirdik. Çocuk Estrgeme Kurumu Teşkilat Kanununda korunmayamuhtaç çocuk tanımı yapılmış, tanımlar maddesinde ve aynı kanunun 4 üncümaddesinde de, burada korunmaya muhtaç çocuklara ilişkin sosyal hizmetler, ancak bukanunla kurulan kurum tarafından yürütülür. Dolayısıyla SHÇEK yürütmektedir. Ayrıca,Adalet Bakanlığına yükletilen hükümlü çocukların veya hakkında herhangi bir tedbiruygulanan çocukların da korumaya alınması, onların rehabilitte edilmesi, ıslahı için öngörülen kurumların Adalet Bakanlığı tarafından kurulamaması sebebiyle bu görev deSHÇEK tarafından yürütülmektedir. İkisi de devletin bir kurumudur. SHÇEK, bu işinuzmanlarının da yer aldığı, görev aldığı ihtisaslaşmış bir kurumudur. Bugün her ne kadar amacına uygun biçimde hizmet üretemiyor ise de, bu konuda devletiniz tektir, kurumlar kamu kurumudur, Adalet Bakanlığında ayrıca bir kurum kurmak yerine, bu konuda uzmanlaştığını kabul ettiğimiz, uzmanların çalıştığı bir kurumun yapısını genişletmek, yeniden yapılandırma suretiyle buraya verilmesi daha uygun olur düşüncesiyle bu tasarı hazırlanmıştır ve ayrıca şunu tekrar ifade ediyorum Sayın Başkanım: Bu bir Bakanlar Kurulu tasarısıdır. Buraya gelen arkadaşlarımız, eğer kamu kurumunu temsil ediyorlarsa, kendi bakanlarından ayrı olarak konuşuyorlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Alt komisyonda bunlar tartışıldı; Sayın Külcü alt komisyon üyesi. Bironu dinleyelim.

Buyurun.

MUZAFFER KÜLCÜ (Çorum) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, gün geçmiyor ki bu korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili, gerekse suça sürüklenen çocuklarla ilgili toplumda infial uyandıracak şiddeti adeta yansıtan olaylar görmüş olmayalım. Şimdi, bütün bunların neticesinde yaşadığımız bu sıkıntıları bertaraf edecek, belki yaşanacak muhtemel olayların önüne geçmek adına yapılması düşünülen bir çalışmanın içerisindeyiz ve bu olaylar, ne yazık ki, gerekli tedbirler alınamadığı için her geçen gün biraz daha da artıyor. İşin bir boyutu var.

İkincisi, arkadaşlarımızın da ifade ettiği gibi, üyesi olduğumuz uluslararası kuruluşların yapmış olduğu çalışmalar ve altına imza koyduğumuz uluslararası anlaşmalar gereği yerine getirmek zorunda olduğumuz yükümlülüklerimiz var. Bu, işin bir tarafı.

Yine, Avrupa Birliği müktesebatına uyum çerçevesinde yapmamız gereken değişikliklerimiz var mevzuatımızda. Biz bütün bunları yan yana koymuşuz. Gerek sosyal hizmetlerle ilgili bakanlığımızdan gerek Adalet Bakanlığımızdan gerekse Başbakanlığın yapmış olduğu çalışmalardan ortaya bir tasarı çıkarılmış. Biz, alt komisyon olarak bunların hepsini önümüze koyduk vâ daha öncesinde bu çalışmalara katkı sağlamış arkadaşlarımızın da fikirlerini yeniden alarak, yani hem Seda hanımın bağlı olduğu sivil toplum örgütünün, Türkiye Barolar Birliğinin, yine aynı şekilde Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü temsilcilerinin ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin daha önce serdedilmiş görüşleri elimizde olduğu halde, tekraren onları bu komisyonda biz defaette dinledik. Ve ne yazık ki, arkadaşım az önce çok talihsiz bir cümle kullandı, yani Adalet Komisyonunda biz bunları söylüyoruz, söylüyoruz, söylüyoruz kimse bizi dinlemiyor... Biz onları dinliyoruz, ama arkadaşlarımızın kafasında, gerek sivil toplum örgütleri temsilcilerinin gerekse bürokrat arkadaşlarımızın, uzman arkadaşlarımızın onların söylediklerini biz burada metin haline getirip, ondan sonra burada oyla yap geçeceksek, böyle bir şey kimsenin beklentisi olmasın. Adalet Komisyonunun ve diğer komisyonların Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapmak zorunda olduğu şey, bütün tarafları dinlemek, sosyal tarafları dinlemek, ama netice olarak da burada kararı vermek bizim yetkimizdeki bir haldir ve hiç kimsenin de bunu tartışıyor olmaması lazım. Biz bunların hepsini bütün detayıyla tartıştık arkadaşlar, ama Türkiye'nin sahip olduğu, içinde bulunduğu da gerçekleri var. Adalet Bakanlığı, mevcut bütçe imkânlarıyla, mevcut personel imkânlarıyla ancak bu kadarını yapabiliyor. İşin bir doğrusu bu.

İki, SHÇEK diye kısaca adlandırdığımız kurumun mali yapısı ortada, personel yapısı ortada. Yine onlar da ellerindeki imkânlarla ancak bu kadarını yapabiliyorlar. İşin bir tarafında Maliye Bakanlığının temsilcileri sürekli işin bütçe boyutunu ortaya koyuyorlar. Biz bu arkadaşlarımızın tamamını detayıyla, teferrutlarıyla dinleyerek ortaya bu metni çıkarabilir. Ha, bunun ötesinde buradaki arkadaşlarımız, yani komisyon üyesi arkadaşlarımızın yeni bir takdiri olursa, elbette ki kabul edilecek metin odur. Ama, şunu hiç kimsenin düşünmemesi lazım, yani biz elimizdeki gerek personel imkânlarıyla gerekse mali imkânlarımızla zaten üstümüzdeki görevlerimizi ifa edemiyoruz, yeni bir vazife de bizim kurumumuz, bizim bakanlığımıza yüklenirse, biz bunları yapamayız. Onun için, elimizdeki topu biz ne kadar çabuk ayağımızdan topu çıkarıp da başkasına verirsek, ben o kadar iyi futbolcu olurum, iyi oyuncu olurum. Yok böyle bir şey. Biz birlikte bunu başarmak zorundayız vâ elimizdeki imkânlarla da bu tasarı çıktı vâ bunda, gerek SHÇEK'in gerek Adalet Bakanlığının gerekse Maliye Bakanlığının temsilcisi arkadaşlarımızın da, yani iki ay kadar oldu biz bu çalışmayı yapalı, o gün içerisinde uzlaşa sağlayabildiği metin bu metindir.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kılıç, buyurun.

MUHARREM KILIÇ (Malatya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; biz burada Adalet Bakanlığı veya Çocuk Esirgeme Kurumu diye öyle bir iddia içinde değiliz. Ancak, burada suça sürüklenen çocuklarla diğer çocukların

bir arada bulundurulmasının hemençocuğu sokaktan alıp diğer çocukların arasına katıp, onlarla bir arada barındırmanın yaratacağı sakıncalara değinmek istiyoruz. Şu anda elimde bir tane mahkeme kararı var, İstanbul'dan, çocuk mahkemesi hırsızlığa alışkın bir çocuğu kuruma yerleştiriyor, kurumdan tekrar kaçıyor, ona ilişkin mahkemenin çok kısa bir bölümünü okuyayım: "Suçlu küçük, çocukların da tedbiren bu yurtlarda kalmakta olduğu görülmektedir. Oysa, yuva çocuklarıyla tedbirli getirilen suçlu çocukların aynı çatı altında barındırılmalarının sakıncalı olacağı, bu nedenle bu çocukların Sosyal Hizmetler Kurumu dışında Adalet Bakanlığınca tesis edilecek vâ bu suçlu çocukların müşahede altında tutularak topluma yeniden kazandırılmaları gerekmektedir. Bu çocuklar, Sosyal Hizmetler vâ Çocuk Esirgeme Kurumuna yerleştirildikleri takdirde, gerek aileleri gerekse ilişkili oldukları kişiler tarafından kaçırılmakta ya da yaşadıkları kültürel vâ sosyal yapıdan kaynaklı olarak geliştirdikleri kişilik sonucu kendileri de kaçabilmekte vâ dahası aynı kurum içinde yaşayan diğer korunmaya muhtaç çocuklar açısından tehlike oluşturmaktadırlar"

Bu, mahkeme kararı. Şimdi biz bunu belirtmek istiyoruz. Yani, bu teşkilatı kurarken bunu Adalet Bakanlığı bünyesinde kurmayabiliriz de, yine bu İçişleri Bakanlığının bünyesinde kurulabilir veya bu kurum çerçevesinde kurulabilir. Ama, bunun ayrı bir çerçevesinin olması gerekir. Yani, bu çocukların mutlaka bir rehabilite edilmesi gerekir, ondan sonra diğer çocuklarla bir arada bulundurulmaları gerekir diye düşünüyoruz. Çünkü bir de kurum olarak, kurumun imkânları olarak şu anda bu çocukların orada barındırılmaları müsait bir ortam yok. Bahçesi açık, bahçede oynuyorlar, bahçeden çok rahatlıkla çıkıp gidebilirler. Bunları koruyacak, bunları inzibati olarak bir tedbir uygulayacak birimleri de yok bu kurumların. Bunları takip edecek veya kaçarsa peşinden koşacak orada çok çok koruyucu anneler var, orada hizmetliler var vâ öğretmenler var. Yani, bunlarla bu çocukların orada barındırılması, bunların orada eğitilmesi, yeniden ıslah edilmeleri çok kolay bir iş değil. Yani, mutlaka buna özgü ayrı bir teşkilatın kurulmasında yarar var diye düşünüyorum. Yani, bunu ben Adalet Bakanlığının bünyesinde olmaz da, yine aynı Çocuk Esirgeme bünyesinde de bu ayrı bir birim oluşturulabilir. Ama mutlaka ayrı bir birim oluşturulması gerekir.

BAŞKAN – Sayın Yılmazcan, buyurun.

MEHMET YILMAZCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben de Sayın Kılıç'ın endişelerini aynen paylaşıyorum. Yalnız, devletin de gerçekleri ortada. Sayın Güney'in de ifade ettiği gibi, şu anda Adalet Bakanlığının bu gibimüesseseleri kuracak durumu yok. Ancak, acaba şöyle bir yol izlenebilir mi: İmkânsızlıklar sebebiyle sokaktaki tinerici çocuklarla gerçekten bakıma muhtaç veyahet de çocukların aynı çatı altında bulundurulduğu bir gerçek ve bunun da endişelerini hepimiz taşıyoruz. Biz, şöyle bir şey yapabilir miyiz acaba: İmkânsızlıklar sebebiyle iki

çocuk kurumu da, Çocuk Esirgeme Kurumunun binalarında şimdilik kaydıyla ilgili kuruluş olan Adalet Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığı bu konuda müesseseler kurana kadar bugörev Çocuk Esirgeme Kurumuna verilebilir mi? Bu konuda bir düzenleme yapılabilir mi? Hiç olmazsa, her iki kuruluşu da ileride bu gibi konularda yatırım yapmaya yönelik birdüzenleme yapabilir miyiz diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kutlu, buyurun.

FEHMI HÜSREV KUTLU (Adıyaman) – Biz daha önceki Bakanımız Sayın Güldal Akşit zamanında bir toplantı yapıldı milletvekillerini Sayın Bakan davet etti. Sayın Bakanın konuya girişi şöyleydi: "Bizim paramız ve kadromuz yok, başka ne istiyorsanız verelim" Şimdi, para ve kadro olmayınca hiçbir şey yapabilmek mümkün değil. Ben de dedim ki o zaman: "İlimizin sorunlarını bir tarafa bırakalım, biz milletvekilleri olarak Maliye Bakanlığı ve Başbakanlık nezdinde girişimlerde bulunup, evvela size para ve kadro bulalım" Şu anda da değişen bir şey yok, yine bu gibi hizmetleri yapacak para ve kadro konusunda büyük sıkıntılar var. Ama, şurası bir vakta ki, Türkiye'nin her yerinde, ki akşam da Adıyaman'dan bir telefon aldım, "burada sokak çocukları, baliciler almış başını gidiyor, sokağa çıkamıyoruz, siz orada ne yapıyorsunuz" diyorlar. Adıyaman'da da böyle, İstanbul'da da böyle. Bunlar belli bir aşamaya geldikten sonra suça karıştıktan sonra bunlar hakkında önleyici tedbirler almak veya birtakım çalışmalar yapmak çok daha masraflı ve pahalı olmaktadır. Bence bu gerçeği görüp, devletimizin, hükümetimizin bu konuda gerekli finansal vâ kadro desteğini sağlaması lazım. Arkadaşlarımızın bu bakımdan temennisine katılıyorum.

Ayrıca, geneli üzerinde daha önce görüştüğümüz halde, yine genelini konuşuyoruz zorunlu olarak. Ben 1 inci maddedeki bir konuya değinmek istiyorum. Bu “çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına...” diye devam ediyor. Bu esenlik kelimesi muğlak bir kelime, yani ne amaçlanıyor bilmiyorum. Aşağıdaki maddelerde de yine esenlik kelimesi var. Kanun maddesinde böyle tebrik kartı gibi, “esenlikler dilerim” demek ne derece yerinde olur. Bence bunun biraz daha müşahhas, somut bir kelimeyle desteklenmesi gerekir kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

YETİŞTİRME YURTLARI DAİRE BAŞKANI AZİZ SÖĞÜTLÜ – Sayın Başkanım, baştan beridir alt komisyonda da bu çalışmalara katıldık. Tabii ki, Türkiye’nin gündeminde çocuk yuvalarından ziyade, daha çok yetiştirme yurtları bulunuyor. Bizim yetiştirme yurtlarındaki temel sorunumuz, korunmaya muhtaç çocuklarla bir sorunumuz yok. Onlara rahat bakıyoruz, onlar herhangi bir olaya karışmıyor. Bizim sorunumuz, kanunla ihtilafa düşmüş, suça sürüklenen, fuhuştan gelen, istismardan gelen, babanın istismar ettiği, ailenin istismar ettiği, ailenin zorla çocuğu sokağa ittiği, çalışmaya ittiği çocuklarla ilgili bir sorunumuz var. Sayın Malatya Milletveklimiz özetledi, yine Sirit Milletveklimiz, sokak çocukları konusundaki konuyu gündeme getirdi. Sokak çocukları konusunda ayrı kuruluşlarımız var. Yeterli mi? Yeterli değil. Bunları geliştirmeye çalışıyoruz. Tabii ki çocuk konusunda kurum olarak bizz, biz bu işi yapmayalım, hiçbir şekilde yokuz demiyoruz. Sadece belli kaygılarımız var. Sayın Malatya Milletveklimizin söylediğini biraz açmak istiyorum. Kuruluşlarımızdaki temel sorun, suça sürüklenmiş, suça karışmış çocukla, normal korunmaya muhtaç çocuğu aynı binada barındırdığımızda o bir çocuk diğerlerini etkiliyor.

Ayrıştırılmış kurumunuz var mı dersanız, sadece Adana’da ve İstanbul’da iki tane kurumumuz var.

Yatırım programında yeni kuruluşlar açmak için bir kurumunuz var mı dersanız, birkaç tane kurum var.

Biz zaten şimdiye kadar tedbir kararlı çocuklara bakıyorduk, baktığımızdan dolayı da her gün kuruluşlarımızda bir sorun çıkıyordu. İstanbul’daki sorunların temeli bu, Ağrı’daki çıkan sorunların temeli bu. Yani, çocuk suça sürüklenmiş, suça karışmış, kapkap olayına karışmış, ihmal edilmiş, sokağa terk edilmiş o çocuğu kuruma aldığımızda, diğer çocuklarla aynı ortamda tuttuğunuzda ciddi anlamda bir sorun yaşıyoruz. Bizim burada tek bir talebimiz var, çok fazla bir şey istemiyoruz: Bu işi biz yapalım, ama Türkiye’de bir türlü yapamadığımız eşgüdüm vâ koordinasyon. Sağlık Bakanlığı bize bu çocukların rehabilitasyonu anlamında personel desteğinde bulunsun. Bizim kuruluşlarımız topluma açık kurumlar. Baştan da Adalet Bakanlığı yetkilisi arkadaşlara söylemiştik. Biz bu çocukları kapalı kapı arkasında tutamıyoruz, kapıları kilitleyemiyoruz. Çünkü, kuruluşlarımızın hepsi toplumla entegre olmuş, iç içe olan kuruluşlar. Bu kuruluşlarımızın biraz ayrıştırılmış, Adana’da Oğuz Kağan Göksal Çocuk vâ Gençlik Merkezimiz var. Belki grubun içinde görenler olmuş olabilir. Mesela orada sivil polisler var, savcı böyle bir talimat vermiş, demiş ki: Bu çocukların yakınlarıyla... Çünkü çocuğu annesi ihmal etmiş, babası istismar etmiş kızı, görüşmemesi gerekiyor. Kapalı sistem olması lazım. Kapalı sistemi de, bizim şu andaki mevcut yapıyla gerçekleştirmemiz mümkün değil. Biz özünde bu işi yapmayalım demiyoruz, zaten şimdiye kadar yapmaya çalıştık vâ kurumun en büyük sorunu, hep şöyle kötü şeyler duydum, bir de en çok bizim sorunumuz, yetiştirme yurtlarının, bu çocuklardan dolayı özellikle suça sürüklenen çocuklarla ilgili bizim sorunlarımız var. Özel olarak korunması gereken çocuğa biz zaten bakıyoruz, hiçbir çocuğu da sokakta bırakmıyoruz. Ama, bu suça sürüklenen çocuklarla ilgili eğer kanunun özünde diğer kurumlara işbirliği yapabileceğimiz bir kuruluş olursa, bunun esas sokak çocuklarıyla ilgili bir model çalışma yapıldı, beş kurum bu işin elini altına koydu, beş bakanlık bu işe evet dedi. Burada da aynı şekilde diğer bakanlıkların katkı vâ katılımı olursa, tabii ki biz bu işi yapabiliriz. Teknik anlamda birkaç tane önerimiz olacaktı. İzleme tedbirini koyalım dedik. Çocuk Hakları Sözleşmesinin temelinde, “çocukları aile birliği içerisinde büyütün” diyorlar. Biz de buna paralel olarak aileye dönüş projesini başlattık. Bir aileye 300 milyona yakın para veriyoruz. Eğer burada izleme tedbirini koyabilirsek tedbirler arasında, çocuğu aile içinde biz izleyelim. Eğer aile çocuğu ihmal, istismar ederse, çocuk için ciddi tehlikeler oluşursa, o zaman bizim uzmanlarımız çocukları alsın.

Kadro konusundaki sıkıntılara çok katılmıyorum. Bu seneki mali yıl bütçesinde 800 tane profesyonel eleman alıyoruz açıktan. Biraz daha kurum rahatlayacak. Tabii ki sıkıntılarımız var ama, bu ülkenin sıkıntıları. Yani, özellikle suça sürüklenen çocuklar anlamında ayrıştırılmış kurumlara ihtiyacımız var. Bizim özündeki talebimiz budur. Diğer kurumların desteği olursa, biz bu işi yapabileceğimize inanıyoruz. Tabii ki sosyal hizmet

uzmanlarımız var, psikologumuz var, çocuk gelişimcisi öğretmenimiz var, ama tabibimiz yok, ama psikiyatrimiz yok, ama pedagogumuz yok. Yani, Sağlık Bakanlığının terapi anlamındaki yeteri kadar meslek elemanımız yok. Ya değilse, tabii ki biz üzerimize düşeni şimdiye kadar yaptık, yaptığımız sürece de yalnız yetiştirme yurtlarında sorunlar devam edecek. Bunları ayırmamız lazım, ayrı kuruluşlarda bunların rehabilitasyonunu sağlamamız lazım. 1979'da çıkan kanunun özü de, hanı Adalet Bakanlığında olması gerekmiyor, tabii ki çocuk odaklı bizde olması gerekiyor; ama, bunun işbirliği ve eşgüdümlü olması gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Saygun, buyurun.

MEHMET NURI SAYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, komisyonların çalışma düzeni içinde, özellikle önemli konularda hemen madde madde geçirilemeyeceği görülen konularda alt komisyon kurulur ve bu alt komisyon komisyon adına gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmaları yaparken alt komisyona konuyla ilgili kurum temsilcileri, bürokratlar, bakanlık temsilcileri de katılırlar, orada enine boyuna tartışılır ve bir sonuca varılır.

Bizim bu yasayla ilgili oluşturulan alt komisyonda, bu sözünü ettiğim görüşmelerin önemli bir bölümü zaman darlığı itibarıyla çok yorulsak da yerine getirildi ve orada genelde bir prensip kararına varıldı. Çocukları koruma -zaten yasanın adı bu-yolunda alınabilecek her türlü hizmet ve tedbirleri yerine getirmek. Şimdi, biz çocukların tümünü koruma yönünde bir emek ve mesai sarf ettiğimiz süreçten sonra, sanki alt komisyon hiç bu konuda gerekli altyapı çalışmalarını yapmamış gibi, döndük tekrar alt komisyonda tartıştıklarımızın hepsini bir daha gündeme getiriyoruz. Tartışmak doğru, belki alt komisyonunun ikna edilememiş olması, bu komisyonun ikna edilemeyeceği anlamına gelmez. Tabii ki bunlar gündeme getirisini; ancak, şu tasarı hazırlanırken, komisyon metni hazırlanırken, bir genel prensibimiz vardı: Çocukların tümünü ciddi anlamda kucaklayabilmek, koruyabilmek ve geleceğe yönlendirebilmek. Şimdi, burada önümüze iki şey çıkıyor: Bir, cezalandırılmış veyahut da suça sürüklenmiş çocukların ayrı bir statü içinde değerlendirilmesi. İki, ekonomik gerekçeler. Bir kere, suça sürüklenmiş çocukların cümlesini kronik birer suçlu gibi mütalaa edersek, işe daha başlarken yanlış başlarız. Suça sürüklenmiş çocukların önemli bir bölümünün bir rehabilitasyon devresinden sonra, o normal korumaya muhtaç çocuklarla birlikte aynı çatının altında yaşamasını engelleyecek hiçbir şey yok. Bu nedenle bir kere olayı çok büyük bir şekilde abartarak, çok daha riskli göstererek, suça sürüklenmiş çocukların tecride yönelik bir anlayışla yasa içine alınmasını asla doğru bulmuyorum; bir. İkincisi, eğer bu anlayışı biz gündeme getirirsek, bizim karşımıza ne gelir? Herhangi bir şekilde suç işleme veya suça sürüklenmiş bir çocuğun bundan böyle artık topluma kazandırılma şansını önemli bir ölçüde ortadan kaldırırız. Eğer bu çocukları kazanma düşüncesinde isek, bunların diğer korumaya muhtaç çocuklarla birlikte, eşgüdüm içinde gereken tedbirlerin alınabildiği bir ortamda yaşatılması gerekir.

Bir de, bakın çok uzun bir süredir yasalarda demokratikleşmeye yönelik çalışmalar yapıyoruz. Ama bugün bir şey dikkatimi çekiyor, bu demokratikleşmeye yönelik çalışmalar yaparken, bugün çok ciddi zeci tedbirler almayı planlıyoruz ve ne yazık ki bu tedbirleri almayı düşündüğümüz insanlar birer karış çocuk. Yani, biz büyüklere yönelik Türkiye'de çok daha demokratik bir ortam yaratmaya çalışırken, ufacık çocuklarla ilgili çok daha disipline, çok daha koruyucu, çok daha muhafazakâr tedbirlerle yola çıkmaya çalışıyoruz. Bir kere bu yönüyle ben bunu kabul etmiyorum. Bu ülkede çocukları koruma, rehabilite etme ve geliştirmeye yönelik bir kurum mevcut. O kurumun yetkililerinin sancı ve sıkıntılarını aslında anlıyorum. Ama bu sancı ve sıkıntıların doğacağı iddiasıyla artacağı iddiasıyla geriye adım atmanın bu ülkeye ve çocuklara ne kazandıracağını anlayamıyorum. O kurumun daha iyi rehabilite edilmesi varken, o kurumu daha düzenli hale getirmeye çalışma.

Daha düzenli hale getirmeye çalışma yapabilirken, yeni oluşan kurum içinde yeni görevler yapmaya çalışmak varken, biz bunlardan vazgeçip çocukları klasifike etmeye çalışırsak, bu hiç doğru bir anlayış olmaz.

Bir de istiham ediyorum; burada, sık sık gündeme getirilen bir konu var Başkanım; işte, ülke adına, ülkede yaşayan insanlar adına, doğru bir şeyleri üretmek için hazırlanmış yasalar ve iddialar karşısına çok ciddi bir engel olarak her seferinde mali külfetler getiriliyor. Şimdi, bu mali külfetlerin her seferinde öne getirilmesi söz konusu olacaksa, bu yasa tasarıları hazırlanırken önce Maliye Bakanlığına danışılmalı, bu tasarımı mali külfetlerini bu ülke taşıyamayacak durumdaysa hiç boşu boşuna bu yasa tasarılarını buraya getirip de ülkede birtakım iyileştirmeleri, birtakım değişiklikleri, birtakım düzenlemeleri yapmaya çalışmayalım. Ben, bu mali

külfetler konusunu ciddiye almıyorum dersem yanlış olur, tabii ki ciddiye alacağız; ama, çok büyük bir engel olarak algılamıyorum, o sorun aşıılır. SHÇEK'in yapısında gerekli değişiklikler yapılır, o sorun da aşıılır; ama, aşılamayacak bir tek şey var, eğer çocukları farklı şekilde sınıflandırırsanız ve kronikleşmemiş o k    k çocukların ayrı bir dünyada, tecrit edilen bir dünyada farklı bir şekilde adı koruma olan aslında baskıcı bir anlayışın altında tutulmasına yönelik bir yasa hazırlığı gündeme getirirseniz, bunun telafisi mümkün olmaz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Eraslan, buyurun.

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Sayın Başkan, Sayın Bakanlık Temsilcisi, değerli arkadaşlarım; şimdi, komisyonumuzda çok güzel çalışmalar yapılıyor, teorik olarak ele aldığımızda; şimdi, ben, doğrusunu söylemek gerekirse, çok da  ocuk koruma uzmanı filan değilim, bu işler çok iyi bildiğim işler değil, bunların çok ciddi uzmanlıklar olduğunun da bilincindeyim. Bunun için, kendi şeyimi aşmadan birtakım kesitler vermeye çalışacağım.

Şimdi, benim inancına göre, çocuğu koruma yasayla olmaz arkadaşlar; yani, en güzel yasaı çıkarırsınız, bunun altyapısı olmazsa, bunun personel desteği, bunun ekonomik desteği olmazsa bir anlamı yok, altı kaval üstü őiřhane olur. Tam tersine, daha iptidai şartlarda belki suçtan daha iyi koruduğunuz çocuğu başka bir modelin altyapısını getirmeyerek suça daha açık hale getirebilirsiniz; yani, bir kere buna bakmak lazım. şimdiye kadar yapılan şeyler bizim komisyonumuzda teorik düzeyde iyi şeyler olabilir de, uygulamada iyi neticeler alamıyoruz. Niye alamıyoruz; çünkü, onun öngördüğümüz altyapısı, fiziki yapısı, ekonomik yapısı oluşturulamıyor; dolayısıyla, ayakları yere basmamış oluyor.

Şimdi, ben, çocukları koruma denilince, birkaç gün önce sanırım 8-10 gün kadar önce seğim b lgemdeydim, esnaflar -bir vakayı anlatıyorum-  n m  kesit, kalabalık bir grup; bir problemi anlatılar benim ilimde. Problem, o mesleki problemin ötesinde bir problemdi, bunu bir soru önergesiyle de dile getirdim; ama, sizin de bilginize sunmak istiyorum. őikayetlendikleri şuydu benim ilimde esnafların: Burada, yurtlu çocuklar cetesi var, hepimizi haraca kesitler, hepimiz perisan durumdayız, kimildayamıyoruz diye söylediler. Nedir bu yurtlu çocuklar cetesi diye sordum; 18 yaşını bitirdi diye yurttan çıkarılan, hiçbir yere istihdam olunmayan, okutulmayan çocukların oluşturduğu bir peteden söz ettiler. Bu çetenin haraç topladığını, bu çetenin mağazaya girip alışveriş ettiğini, "ben yurtlu çocuğum" diye para vermeden çıktığını, bu çetenin gerektiğinde cam kırdığını, adam dövdüğünü ve diğer yurtlu kız çocuklarını -özür diliyorum yüksek huzurunuzda yani s ylerden de mahrubiyet duyuyorum- pazarladıklarını, yani korunma durumunda olan diğer kız çocuklarını da yine bu çocukların pazarladıklarını söylediler. Yani, anlatılan şeyler son derece vahim ve üzüntü verici; bana şunu dediler, düşündürücü olması açısından bir fotoğraf sunuyorum arkadaşlar. yorumunu size bırakmak istiyorum. şimdi, hepimizin çocuğu var, hepimiz 18 yaşında iş buluyor değiliz, iş bulmayınca da sokağa atmıyoruz; yani, okutabiliyor da değiliz, okumayınca da sokağa atmıyoruz; bu korunma kararı verilen çocuklar da devletin anası babası olduğu çocuklardır, bunlar niye kendi halinde bırakılır, niye bunlar devlet ana baba görevini doğru yapmaz biçiminde esnafımızın, çarşıda bulunan insanlarımızın yorumu, yakınması bu oldu.

Hakikaten, çocukları koruma kanunu denilince 18 yaşına kadar koruma anlaşıyor anladığım kadarıyla  ocuk tanımı o olduğu için; 18 yaşından sonrası ne? şimdi, bu konuda bir araştırma yapıldı mı ben çok emin değilim, benim elimde böyle bir veri yok; bilmiyorum sokak çocuklarını araştırma komisyonu o doğrultuda bir çalışma yaptı mı, bu suç işleme oranında bunların durumu nedir, o  efelerin tetikçisi olmada nedir durumu? Ama, kullanıldığını, elimizde istatistiği yok ama kullanıldıklarını biliyoruz. Yani, burada bir arıza olduğunu biliyoruz, ciddi bir altyapı eksikliği olduğunu biliyoruz, bu çocukların rehabilite edilip sisteme uygun hale getirilemediğini biliyoruz ve suç makinesi olduklarını biliyoruz. Onun için, belki değerli arkadaşlarım yadırayacaksınız; ama, yasa tasarısından bunun altyapısı oluşturmak, buna b   e ayırmak, yani fiili uğraşı yapar hale gelmek belki daha önemli olacak. şimdi, dünyanın en güzel yasa tasarısını teorik planda yapabiliriz; ama, bunu fiziki altyapıyla, b   e imk nıyla desteklemedik e ve bu tür sonuçları ortadan kaldırmadıkça anlamlı olur mu derseniz, benim kanaattım hayır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Yıldız, buyurun.

ORHAN YILDIZ (Artvin) – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle, söz alan tabif ki bütün arkadaşlar doğruyu söyledi; yani, Çocuk Esirgeme Kurumu gerçekten bu görevi yerine getirebilir mi; aslında getiremez, ama bu görevin başka bir kuruma verilmesi mümkün müdür; bence değil. Çünkü, Adalet Bakanlığına verdiğimizizi düşünelim, Adalet Bakanlığı bu kadar kısa bir süre içerisinde bu teşkilatı nasıl kursun, nasıl çalıştırmaya başlasın; mümkün değil.

İkincisi, doğru mu; bence doğru da değil; çünkü, bu görev zaten mahiyeti icabı Çocuk Esirgeme Kurumunun görevi olması gerekiyor; ama, burada yapılması gereken şey ne; tabif ki arkadaşların çekincesi de doğru, yani burada, bu çocuklar için, yasanın tabiriyle suça itilen çocuklar için tabif ki ayrı birimlerin, ayrı merkezlerin kurulması gerekiyor; yani, bu konuda bir tartışma yok.

Şüphesiz yasa çıkarmayla sorunları halledemeyiz, böyle bir şey mümkün değil; biz, yasayı gerekli altyapıyla desteklersek ancak sonuca vurabiliriz. Bunun için, burada bence yapılması gereken tek bir şey var; burada Çocuk Esirgeme Kurumunun bağlı olduğu Bakanlığın derhal bu kanunun yürürlüğe girebilmesi için yeni bir yasa tasarısı hazırlayıp tekrar komisyonumuzun gündemine getirmesi gerekiyor. Burada yapılabilecek zaten başka bir şey yok; yoksa, biz, mevcut imkân, araç, gereç, personelle bu görevleri Çocuk Esirgeme Kurumuna verirsek, zaten Çocuk Esirgeme Kurumunun bunun altından kalkması mümkün değil, zaten şu anki görevleri de yeterince layıkıyla yerine getirmediğini buradaki konuşmalardan anlıyoruz. Onun için, dediğim gibi, en kısa zaman içerisinde Çocuk Esirgeme Kurumunun konuyla ilgili yeni bir tasarı hazırlaması ve bu konuyla ilgili de gerek personel olarak gerek bina olarak gerek altyapı olarak kendisine bu imkanın verilmesi lazım. Tabif, bu kolay mı; şüphesiz değil; çünkü, herhalde bunun maliyetini düşündüğümüz zaman, triyonları, herhalde milyar doları bulacaktır büyük bir ihtimalle; ama, buluyor diye de bundan kaçınamayız; çünkü, bunun toplum için faturası çok daha fazla oluyor. Yani, siz, bugün diyelim 1 milyar doları vermekten kaçınıyorsunuz; ama, bunun size ilerideki maliyeti onlarca milyar dolar oluyor; biz, bunun örneğini özürölülerle ilgili yaşadık, yıllardır özürölülerle ilgili bir kanun tasarısı çıkarılamadı, çıkarılamamasının nedeni de, tamamen ekonomik nedenlerdi; çünkü, siz bu kanunu çıkardığınız zaman onun Türkiye'ye o anki bütçeye maliyeti birkaç milyar dolardı ve sırf bu maliyeti ödememek için, maalesef, hükümetler bu çıkarılması gereken kanunları çıkarmadılar. Tabii, bu bir ilk adımdır; ama, devamının da mutlaka gelmesi lazımdır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Ergenç, buyurun.

ÖNER ERGENÇ (Silit) – Sayın Başkan teşekkür ediyorum.

Ben, esas itibariyle dikkatleri şu hususun üzerine çekmek istiyorum genel konuya girmeden önce. Şimdi, çocuklarla ilgili koruma konusunu konuşurken, çocukları üç başlık altında toplamak, öyle değerlendirmek lazım diye düşünüyorum. Bunlardan bir tanesi, bugün yuvalarda ve yurtlarda devletin koruma altına aldığı, yetiştirme yurtlarındaki genel koruma tedbirleri içerisinde olan çocuklar, ki onlar bu kanunun kapsamı içinde olmayan çocuklar, 2828 sayılı SHÇEK Kanunu uygulamaları içinde olan çocuklardır. Burada, asıl şey, maddede de öngörülmüş ve esas itibariyle 2 nci maddedeki kapsam bölümünde de ifade edilen ve daha ötesi de 3 üncü maddedeki tanımlarda dile getirilen husus bu konuya açıklık getiriyor. Burada, kanunun kapsamı içinde olması gereken özel korunma ihtiyacı olan çocuklar ile suça sürüklenen çocuklar konusudur. Yoksa, yurtlarda ve yuvalarda kalan çocuklar bu kapsamın içerisinde olan çocuklar değil. Şimdi, kimdir özel korunma ihtiyacı içinde olan çocuk; 3 üncü maddede tanımlarda şu şekilde izah edilmiş bu "bedensel, zihinsel, ahlakî, sosyal ve duygual gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru olan çocuk" dolayısıyla, özel koruma ihtiyacı olan.

Bunu biraz açmak gerekirse, biz, sokak çocuklarını araştırırken şöyle birtakım tablolarla karşılaştık; 13 yaşında bir kız çocuğu sokakta, çok özür diliyorum, tecavüze uğramış, kucağında 3 aylık bebeği ve sığınacak, koruma altına alınabilecek bir yer arıyor. Bir başka ilde, 14 yaşında bir çocuk, tecavüze uğramış, hamile kalmış ve o hamile haliyle yerleştirilecek bir yer aranıyor bu çocuk için; bir başka ilde, cinsel istismara maruz kalan 12 çocuğun toplandığı bir merkeze gittik; 8 yaşında çocuk vardı, 17 yaşında çocuk vardı ve bu arada yelpaze içerisinde değişik yaşlarda çocuklar vardı. Bunlar, her giden kimseye, bizler de dahil olmak üzere, düşmanca bakıyor, kuşkuyla bakıyor, agresif bir davranış bozukluğu içerisinde ve dolayısıyla, bu özel koruma ihtiyacı içinde olan çocuklar bunlar. Bunların içerisinde suç mağduru olan çocuklar da var ayrıca; yani, suç işleyen çocukların dışında, bir de bir başkası tarafından suç mağduru olan çocuklar ve bunların meydana

getirdiği travmalarla çok ciddi bunalımlar geçiren, sıkıntılar geçiren çocuklar var. İşte, burada, bunu ifade ederken, zihinsel, bedensel, ahlakî, sosyal ve duygusal gelişimi ve kişiliği güvenliğini tehlikede olan çocuklar diye tanımlanıyor. Dolayısıyla, özel korunma ihtiyacı olan çocukları konuşurken bunu düşünmek lazım ve şüphesiz, bu çocukları birden mahkemenin karar vererek alıp yetiştirme yurtlarına veya yuvalara yerleştirmesi, hiç mümkün olmasa gerek ve doğru bir yaklaşım da olmasa gerek.

İkinci hususa baktığımız zaman, bir de suça sürüklenen çocuklar kavramı var; bu suç işlettirilen çocuklar olabilir, suça sürüklenen çocuklar olabilir; bunlar kimdir, kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuklar. Şimdi, burada, özellikle her iki çocuk grubunda da, ister özel korunmaya muhtaç çocuk olsun, ister suç işlettirilmiş çocuk olsun, bunların yurtlara ve yuvalara hemen yerleştirilmesi doğru bir yaklaşım değil. Onun için, bunlara özel birtakım koruma merkezlerinin açılması gerekiyor. Zaten, mevcut çocuk mahkemeleri yasasındaki hüküm de bunu içeriyor; ama, yapılamamış, mevcut yasa tasarısı buna yeni bir boyut getirmiş, bu çok önemli değil, bunu sosyal hizmetler mi yapar, Adalet Bakanlığı mı yapar, başka kurum mu yapar; çok önemli değil. Önemli olan, bunlar için, bu çocukları alacak, kazanabilecek ve rehabilite edebilecek ve öbür çocuklarla bir arada yaşayabilecek duruma getirebilecek merkezlerin kurulmasıdır. Ancak, burada, bu konu tasarının 7 nci maddesinde bu SHÇEK'e verilmiş. Bence de, esas itibarıyla doğru bir yaklaşım olmakla beraber, eksik bir tarafı var bunun. SHÇEK, burada iki türlü kurum açmak zorunda eğer bu böyle yasalaşırsa; bir tanesi, özel korunmaya muhtaç olan çocuklarla ilgili bir bölümdür, bu genelde SHÇEK ile Sağlık Bakanlığını doğrudan ilgilendiren bir alan olacaktır; dolayısıyla, buraya SHÇEK açsa bile, bunun koordinasyonu ve işletilmesi SHÇEK'te olsa bile, ama Sağlık Bakanlığının da burada birtakım görevler ifa etmesi gerektiği kanun metninin içerisine dahil edilmeli diye düşünüyorum.

İkincisi, suça itilmiş çocuklarla ilgili olarak, bu çocuklarla ilgili soruşturma devam ediyor, kovuşturma devam ediyor. Dolayısıyla, bunların suç işleyip işlemediği tespit edilecek olan çocuklardır bunlar ve bunların kolluk kuvvetlerinin gözetiminin devam etmesi gerekiyor bu çocuklar üzerinde. Dolayısıyla, bunun için de, SHÇEK'in hem koruma kararlarının, koruma işlemlerinin yapılabildiği bu ikinci tür merkezlerde bu sefer kolluk güçlerinin de burada görev alması, bu çocukların kaçmasını önlemek, bu çocukların başka birtakım yanlışlıklar yapmasını önlemek bakımından onların gözetimini de sağlayacak bir biçimde yine yasaya en azından İçişleri Bakanlığının güvenlik birimleri bulundurur tarzında bir madde eklenirse bu konunun içerisine mesele kendiliğinden çözülmüş dur diye düşünüyorum.

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Ben çok özür diliyorum anlayamadım; özel korunmaya muhtaç çocuk ile genel korunmaya muhtaç çocuk farkı nedir; yani, bu yetiştirme yurdunda korunma altına alınmazsa çocuklar yani onlar sosyal ve duygusal gelişim bakımından özel korunmaya muhtaç çocuk olmaz mı, bunun ikisinin arası sanki iki çeşit korunmaya muhtaç çocuk varmış gibi bir şey oldu. Ben, bunu anlayamadım; bu farkı koyarsanız. BAŞKAN – Buyurun.

ÖNER ERGENÇ (Sürt) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, burada, şu andaki yasaya göre, koruma altına alınan çocuklar; ilgili daire başkanı arkadaşımız benden iyi cevaplandıracaktır şüphesiz bunu ama; bir çocuğun annesi veya babası ölüyor ve çocuk yalnız başına kalıyor veya ikisinden bir tanesi ölüyor, ama kalan ebeveynlerden bir tanesi çocuğun bakımını üstlenemiyor, yerine getiremiyor veya ana-baba var, ama ana-babanın malî durumu, ailevi durumu o çocuğa bakmaya yeterli olmuyor; dolayısıyla, gelip başvuruyor, o çocuk bu koruma kapsamı içine alınabiliyor, koruma kararı veriliyor; ama, bu çocuklarla ilgili özel, işte bir istismara maruz olma yok, ekonomik istismara maruz olma yok, şiddete maruz olma yok, suç mağduru olma yok; dolayısıyla, bu sebeplerin ortaya getirildiği...

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Özür diliyorum, kanunda öyle değil ama; kanunda da öyle mağdur olma diye bir şart yok.

ÖNER ERGENÇ (Sürt) – Var, var.

BAŞKAN – Sizin sorunuza 3 üncü madde cevaplıyor zaten.

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Efendim, cevaplasaydı ben hiçbir farkını bulamadım bağışlayın beni; bakın, güvenliğini tehlikede olan diyor, her çocuğun tehlikede veya istismar edilen, yani sonuçta tanımda bir farklılık yok özür dilerim; yani, özel korunmaya muhtaç çocuk, genel korumaya muhtaç çocuk... Sonuçta, bu, korunmaya

muhtaç çocuk; koruma kararı verilirse korunma altına alınmış olur, verilmezse... Hayır, bunun bir farkı yok diğerlerinden.

ÖNER ERGENÇ (Siirt) – Affedersiniz, sayın vekilim, şöyle bir şey; mesela, bir kız çocuğu, sokakta tecavüze uğradı.

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Uğramamışta olabilir bu tanıma göre.

ÖNER ERGENÇ (Siirt) – Müsaade eder misiniz...

Şimdi, uğradı; bizim gördüğümüz olaylardan örnek vereceğim. Şimdi, uğrayan bir kız çocuğunu siz o haliyle ve o şekliyle, karnı büyümüş, onu alıp diğer çocukların bulunduğu koruma altına alınan yetiştirme yurtlarındaki çocukların içine sokamazsınız; orada bir sıkıntı meydana gelir. Dolayısıyla...

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Özür dilerim, tanım o değil ama.

ÖNER ERGENÇ (Siirt) – Efendim, burada, iyi tahlil edecek olursak, bakın; bedensel, zihinsel, ahlakî, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan...

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Tehlikede olunca bu yetiyor.

ÖNER ERGENÇ (Siirt) – Evet.

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Yani, başına bir hal gelmesi gerekmiyor, tehlike yetiyor.

ÖNER ERGENÇ (Siirt) – Ama, arkasından hemen, ihmal veya istismar edilen...

ORHAN ERASLAN (Niğde) – O, ayrı bir şik.

ÖNER ERGENÇ (Siirt) – Ama, o da var.

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Ben ona dikkatinizi çekiyorum; kavramlar iç içe giriyor.

BAŞKAN – Bir dakikanızı rica edeyim...

Uzman arkadaşımız açıklama yapısın.

Aziz Bey, buyurun.

AZİZ SÖĞÜTLÜ – Sayın Başkanım, Sayın Ergenç de konuyu açıkladı; 2828 sayılı Kanunda bizim baktığımız çocukları çoğunluğu ana ya da babası olmayan, ikisi de olmayan ve özel olarak korunma ihtiyacı olan çocuk tanımı buradaki tanım aynı şekilde 2828 sayılı Kanunda da var. Bizim baktığımız çocukların çoğunluğu, büyük bir çoğunluğu ana ve babanın terk etmesi, olmaması sebebiyle baktığımız çocuklar. Burada, sadece özel olarak korunmaya ihtiyacı olan çocuğun ihmal veya istismar edilen ya da “suç mağduru” eklenmiş; yani, bizim kanunda da var, buraya eklenen sadece “suç mağduru çocuk” ifadesi. Suça sürüklenen çocuk, tabif ki bizim kanunun özünde 2828’de böyle bir tanım yok; sayın vekilimiz de açıkladı; ama, burada, bizim kanunda olmayan “suç mağduru”; çünkü, suç mağduru çocukla ilgili 79’daki 2253 sayılı Çocuk Mahkemeleri Kanunundan dolayı bizim kanunumuzda bu yoktu. Tabif ki, bu şekilde hem özel korunmaya ihtiyacı olan çocuk hem de suça sürüklenen çocuk da bizim korunmaya muhtaç çocuklar gibi aynı işlevi görmüş olacaklar.

Sayın vekilimiz 18 yaşından sonra bu kurum çocuklara ne yapıyor diye söyledi; 3413 sayılı bir kanun var; bu kanun nedeniyle, şimdiye kadar 24 000 gencimizi kamu kurum ve kuruluşlarında işe yerleştirmişiz, şu anda da 4 000 gencimiz sırada bekliyor.

Aynı zamanda, bu kanunda yine itiraz ettiğimiz bir nokta var; 18 yaşına kadar denilmiş burada tedbir kararı devam eder diye. Eğer, bu çocuklara da 18 yaşına kadar bakarsak, bunları da devlet kurumlarında işe yerleştirmek zorunda kalacağız. Baştan da itiraz yine söylemiştik, en geç 18 yaşına kadar; çünkü, bizim çocuk odaklı özündeki yaklaşımımız şu; çocukların aile birliği içerisinde büyümeleri; yani, mutlaka, anne-baba boşanmış olsa bile, anne ve baba ihmal ve istismar etmediği sürece, bir çocuğun bakılıp büyütülebileceği en güzel ortam aile ortamıdır. Ondan dolayı en geç 18 yaşına kadar dememiz lazım, yani iki kanun arasında böyle bir fark var Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, belli ki, bu tasarı olgunlaşmamış ve sorunlara da cevap vermiyor. Şimdi, Perşembe günü bir komisyon toplantısı daha yapacağız; ama, Perşembe gününe kadar da ben bunun olgunlaşabileceği ümidini doğrusunu isterseniz taşıyorum; yani, neresinden bakarsanız bakın, belki yeniden yazılması gereken bir yasa tasarısıyla karşı karşıyayız. Şimdi, suç faili, suç mağduru, engelli çocuk, korunmaya muhtaç çocuk; bunların hepsini bir mütalaa ediyoruz ve bunların tedbirinin hepsini beraber düşünüyoruz. Bu, ciddi şekilde bir yanlışlık yapmamıza neden olur. Yani, belki ilgili bakan arkadaşlarımızın bir çalışma yapmasında yarar var yahut bizim yeniden bir alt komisyon kurup biraz daha geniş bir çalışma yapmamızda yarar var diye düşünüyorum.

MEHMET NURİ SAYGUN (Tekirdağ) – Alt komisyon bunu çözemez Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Güney.

NİYAZI GÜNEY – Sayın Başkanım, şimdi, bu, aşağı yukarı iki yıldır çalışılan bir konu. Uzman arkadaşlarımız, kurumdan gelen arkadaşlarımız kendi bakanlarının düşüncesi hilafına buradan birtakım düşünceler serd ediyorlar.

BAŞKAN – Bakanın düşüncesi Allah'ın emri değil, bakan hiç yanlış düşünmez mi yani!

NİYAZI GÜNEY – Biz Sayın Bakanla görüştük.

Bir şey daha var; Sayın Başkanım, bu kanun metnine girdiğimiz takdirde, maddelerde sayın vekilimin ifade buyurduğu koordinasyon var, Sağlık Bakanlığı var, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı var, bütün bakanlıklar var; koordinasyon görevini Adalet Bakanlığına vermiş. Ayrıca, biz, suç işleyen çocukları da, suça sürüklenen çocukları da mağdur olarak görmüşüz ki, temel yaklaşımımız bu, korunmaya muhtaç çocuk arasına almışız. Kanunun da adı “Çocuk Koruma Kanunu”. Şimdi, konunun uzmanı olmayan birtakım arkadaşlarımızın bu konuda düşüncelerinin netleşmemiş olması, bu yasayı geciktirecekse, bizim de tabif Bakanlık olarak birtakım planlamalarımız var buna göre yaptığımız, bunun gecikmesi halinde, mahkemeler her gün soruyorlar ne zaman çıkacak bu kanun diye. Şimdi, görülecektir ki, madde metnine girildiği zaman, bakınız 5 inci maddede danışmanlık tedbiri, eğitim tedbiri, bakım tedbiri, sağlık tedbiri, barınma tedbirlerimiz var; bu tedbirleri 45 inci maddeyle hangi kuruluşlara ve bakanlıklara verdiğimizizi açıkça belirtmişiz; burada bir koordinasyon sağlanması öngörülmüş. Yasanın içeriğine girilmedikçe, bu yasanın yetersiz olduğu konusunda sağlıklı bir düşünceye herhalde gelmemiz diye düşünüyorum.

Ayrıca, tek hâkimden oluşan çocuk mahkemesi kuruyoruz, biraz pratiklik sağlamak üzere.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, bu tasarıya Perşembe günü devam edelim; Perşembe günü, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından geri gönderilen TCK'yla ilgili bir gündem zaten yapacağız; bu tasarıyı da o güne alalım. Sayın Adalet Bakanı gelsin, İçişleri Bakanlığına yazalım, ayrıca Sağlık Bakanlığına yazalım, Sayın Nimet Çubukçu'ya yazalım. Bunun üzerinde biraz daha duralım; benim anladığım kadarıyla, ben dahil, bütün arkadaşlarımızın kafası yapılacak işle ilgili çok netleşmedi. Belki, siz, kanunun bütününe bakarak sorun yok gibi düşünüyorsunuz; ama, yanlış bir şey yapmamak için, Perşembe günü bunu yeniden görüşmeye devam edelim, ondan sonra ne yapacağımıza karar verelim, ilgili bakan arkadaşlar ya da temsilcileri de gelsinler.

Şimdi, Avukatlık Kanununda değişiklik teklifleri var gündemimizde; ara mı verelim devam mı edelim?

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Perşembe günü görüşelim Sayın Başkanı.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Bitirelim Başkanım.

MEHMET NURİ SAYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, bizim grup toplantımız var; yetişmemiz lazım.

BAŞKAN – Barolar Birliği temsilcisi Sayın Gürseler, bir iki madde eklenmesi gerekir diye düşünüyor; Perşembe günü gelebilecek mi?

GÜNEŞ GÜRSELER (Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri) – Ben gelemem efendim.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım, bu tasarıyı da Perşembe gününe bırakalım; ancak, Sayın Gürseler bize açıklamasını şimdi yapsın.

Buyurun.

GÜNEŞ GÜRSELER – Yüce kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekillerimizin sundukları teklifin 1 inci maddesini, yani milletvekillerinin milletvekililiği süresince avukatlık yapmaması yolundaki hükmün yasa metninden çıkarılması yönündeki teklifi kabul ediyoruz, destekliyoruz. Bunun zaten yasada bir çelişki oluşturduğunu, 12 nci maddede milletvekililiği ile avukatlığı bağdaştırdıktan sonra, 43 üncü maddede böyle bir büro edinme zorunluluğu içinde bunun anlatılmasını yanlış bulduğumuzu belirtiyoruz.

Diğer 2 nci maddeyle ilgili efendim, bizce bir uygulama zorluğu çıkacak; burada, sayın milletvekillerimizin getirdiği aylık yüzde 5 cezayı enflasyona bağlıyorlar. Burada, pratik olarak bizim yaptığımız şu; örneğin, bugün, ortalama avukatlık aidatı 200 milyon, 100 milyonunu ocak ayında, 100 milyonunu temmuzda alıyoruz. Ocak ayını geciktiren arkadaşımız martta bunu ödediğinde, yüzde 5 üzerinden hesap yapıp alınıyor. Şimdi, bunu enflasyona bağlayıp, bir yıllık enflasyon üzerinden hesap yapmak, onu bir yıl sonra tahsil etmek falan gibi bir sonuç doğuracak. O nedenle, böyle bir değişikliğe gerek yok diyoruz ikinci madde anlamında.

Bir de efendim, bizim Türkiye Barolar Birliği olarak Avukatlık Yasasında bugün başkaca değişiklikler yapılmasını da istiyoruz, o konudaki hazırlığımızı da yüce kurulumuz sunacağız; ancak, eğer böyle bir değişiklik yüce kurulum huzuruna geldiyse, şu an iki acil ihtiyacımız var; Anayasa Mahkemesi kararları nedeniyle 2 maddeniz, 14 ve 167 nci maddeler iptal edilmiş vaziyette. 14 üncü madde, belirli görevlerden ayrılanların avukatlık edememe yasağı. Biliyorsunuz, eskiden, 2001 yılında Avukatlık Yasasındaki değişiklikten

önce, hâkim ve savcılarının avukatlık yapamamaları iki yılla ve kendi mahkemeleriyle sınırlıydı. Yeni yasa değişikliğiyle, bunu hem yargı çevresi olarak hem süre olarak genişletti. Cumhurbaşkanımızın dava açması üzerine, Anayasa Mahkemesi bu maddeyi iptal etti, bir yıl süre verdi; fakat, yasa çıkarılmadı. Anayasa Mahkemesi iptalinde diyor ki, bu sınırlama olsun; ama, bu kadar geniş olmasın. Bizim önerimiz, eski hale dönülmesi, yani iki yıllık ve sadece kendi yargısı çevresi...

Bir de efendim, hakem kurulu iptal edildi, 167nci madde; fakat, yasada 44 üncü maddede hakem kurulu var, avukatlık ortaklığından doğan ihtilaflar hakem kurulunda çözülür deniliyor; 167'ye atıf yapılıyor; fakat, 167 nci madde boş. Anayasa Mahkemesi iptal etti; iptal nedenleri şunlardı: Bir, diyordu ki sadece usulden temyiz ediliyor hakem kurulu, esastan da temyiz edilsin. Bir de, ayrıntı yönetmeliğe bırakılmış, yönetmelikle bu olmaz diyordu. Biz, şimdi, 14'te eskiye dönülmesi, 167'de de hem esas yönünden temyiz getirilmesi hem de ayrıntının madde içinde düzenlenmesi şeklinde bir taslak hazırladık; yüce kurula sunuyoruz, bunları da eğer milletvekillerinin avukatlık yapmasını engelleyen değişiklikle birlikte yüce kurul geçirirse, bu iki boşluğu doldurmuş oluruz. Çünkü, şu an, avukatlık sözleşmesinden ve vekalet ücretinden doğan ihtilaflar, normal mahkemelere gidiyor; ama, bir kısmı yasanın 44 üncü maddesi gereğince gidemiyor, böyle bir ikilem var. Bunun, bu görüşmeler sırasında sayın milletvekillerimiz uygun görürse, öneri halinde...

BASKAN – Bir arkadaşımız öneri haline getirsin Sayın Gürseler'in söylediklerini.

GÜNEŞ GÜLSELER – Ben hazırladım, size takdim edebilirim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Gülseler.

Arkadaşlar, Perşembe günü tekrar bu konuları görüşmek üzere, toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.04

ADALET KOMİSYONUN 27.6.2005 TARİHLİ GÖRÜŞMELER

KOMİSYON

Komisyon Adı: Adalet Komisyonu ;Dönem: 22

Tarih: 27/06/2005

Arşiv No: 5 Esas No: 1/991, 2/480, 2/483

Evrağın Cinsi: Tutanak

- Çocukları Koruma Kanunu Tasarısı.

- Karaman Mv. Mevlüt Akgün ile 10 Milletvekilinin; Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi.

- Samsun Mv. İlyas Sezai Önder ile 6 Milletvekilinin; Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi.

Toplantı No: 32

Bölüm :

T.B.M.M.

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : Ad. Kom Giriş : 10.30 Tarih : 27.6.2005 Grup : Yunus Sayfa : 1

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.30

BAŞKAN : Koksall TOPTAN (Zonguldak)

BAŞKANVEKİLİ : Recep ÖZEL (Isparta)

SÖZCÜ : Ramazan CAN (Kırıkkale)

KÂTİP : Hasan KARA (Kilis)

BAŞKAN – Toplantı yetersayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündemin 1 inci sırasında, birleştirerek görüşmelerine başladığımız Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapan Kanun Teklifleri var. Konuyla ilgili alt komisyonumuz raporunu verdi. Görüşmelerimizin alt komisyon raporu esas alınarak sürdürülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü hakkında müzakereleri bitirmiştik.

1 inci maddeden başlayarak, alt komisyon raporumuzun tanzim ettiği metni okutuyorum:

1 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 1 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 2 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

(MADDE 3 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum:

(MADDE 4 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Teklif Komisyonumuz tarafından kabul edilmiştir; hayırlı olsun.

Değerli arkadaşlarım, 3 sırada, uzunca zamandır gündemimizde bulunan Çocukları Koruma Kanun Tasarısının görüşmelerine başlıyoruz.

Alt komisyonumuz yeniden bir çalışma yaparak bir rapor tanzim etti ve Başkanlığa verdi. Rapor, cumartesi günü bulunabilen bütün arkadaşlarımıza dağıtıldı.

Şimdi, alt komisyonumuzun tanzim ettiği metin esas alınarak görüşmelerimizin sürdürülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 1 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 2 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

(MADDE 3 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Buyurun.

ÖMER UĞUR GENÇAY – Bilindiği üzere, çocuğun korunmasına ilişkin hükümler, aynı zamanda, Türk Medeni Kanunu içerisinde yer alan hükümler içerisinde. Çocukların korunmasına ilişkin olmak üzere, Türk Medeni Kanununun 347 nci maddesinde, korunması gerekli çocuklar tanımlanmıştır. Her iki yasa arasında işbirliğinin sağlanması, dil birliğinin sağlanması, terim birliğinin sağlanması açısından, iki madde arasında uyum sağlanması amacıyla söz istemiş bulunuyorum. Türk Medeni Kanununa göre korunması gerekli çocuklar 347 nci maddede “bedensel, zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan çocuklar” olarak tanımlanmıştı. Çocuk Koruma Kanunu Tasarısında da, korunma ihtiyacı olan çocuklar arasında bu grup çocuklar aynen yer almıştır; ancak, Türk Medeni Kanunu içerisinde yer alan ve korunması gerektiği açık seçik belirtilmiş olan “çocuk manen terk

edilmiş halde kalırsa da, bu nitelikteki bir çocuğun da korunması gerekli çocuk kapsamında olduğu Türk Medeni Kanunu içerisinde açık seçik düzenlenmişti. Bu nedenle, Çocuk Koruma Kanunu Tasarısı arasında “korunma ihtiyacı olan çocuklara” cümlesi içerisinde “tehlikede olan” deyişinden sonra, Türk Medeni Kanununun 347 nci maddesinde yer alan “manen terk edilmiş halde kalan” ibaresinin eklenmesini öneriyorum; çünkü, manen terk edilmiş halde kalan çocuklar da Türk Medeni Kanununa göre korunması gerekli çocuklar kapsamı içerisinde.

Saygı sunarım.

BAŞKAN – Sayın Köylü?..

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, şimdi, Medeni Kanundaki tanım, buna göre çok daha sınırlı bir tanımdır. Bu tanımın içerisinde, Medeni Kanunda bahsedilen tanım da bulunmaktadır. Manen terk edilmiş çocuk yerine, burada, daha detaylı bir ifade vardır. Bedensel, zihinsel buraya girebilir, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi, keza buraya girebilir, kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal edilen, istismar edilen, suç mağduru olan çocuklar, bu Medeni Kanundakinin tamamını kapsadığı gibi, ilave hususlar da buraya dahil edilmiştir. Bu bakımdan, bence yeterlidir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Siz yeterli buluyor musunuz?

ÖMER UĞUR GENÇAY – Efendim, bu sayılan unsurlar itibarıyla incelendiğinde görüleceği üzere, bedensel ve zihinsel gelişimin tehlikede bulunduğu aynen zikredilmiştir; ancak, Medeni Kanunun ilave etmiş olduğu “manen terk edilmiş halde” kavramının Çocuk Koruma Kanunu Tasarısında yer alan diğer unsurlarla bağdaşmadığını düşünüyorum. Örnekleme gerekirse, ilave unsur olarak belirtilen ahlaki gelişimi tehlikede olan, sosyal gelişimi tehlikede olan, duygusal gelişimi tehlikede olan, kişisel güvenliği tehlikede olan hallerin, Medeni Kanunun düzenlenmesi maksadı anlamında manen terk edilmiş olmak kavramından ayrı bir kavram olduğunu düşünüyorum. Komisyonun takdirine sunuyorum.

BAŞKAN – Ekleyelim, bir sakıncası var mı Sayın Köylü?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bence fazlalık olur. Bakın Sayın Başkanım, burada, sosyal ve duygusal gelişimi bunu kapsar, ayrıca, burada, ihmal kelimesi var, ihmal de kapsar. Yani, ihmal deyince, o sayılan hususları kapsar, ben öyle düşünüyorum, öyle zannediyorum. Bu tutanaklara geçtiğine göre onu da kapsadığı şeklinde, o zaman sorun olmayacak diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaylan buyurun.

KESKİN KAYLAN – Sayın Başkanım, maddenin gerekçesine ihmal ve istismar edilen çocukların Medeni Yasanın bu 347 nci maddesindeki manen terk edilmiş olanları da kapsadığını gerekçesine eklersek, herhalde, bir tereddüt ortada kalmaz.

BAŞKAN – Evet, bu konuşmalar da, zaten, böyle bir gerekçeyi eklemiş oluyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum:

(MADDE 4 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 5 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 6 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

(7 NCİ MADDE OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?..

SEDA AKÇO – Ufak bir eklemenin yararlı olacağını düşünüyorum; çünkü, koruyucu ve destekleyici tedbir kararları, güvenlik tedbirleri de bu kararlar dahilinde uygulanacağı için, tedbirin türü ve süresi kararda gösterilir denirse, daha sonra da, güvenlik tedbirleriyle ilgili maddede belirteceğim sakıncaların giderilmesi bakımından

yararlı olacaktır. Süresinin de belli olması gerekir; ne kadar zamanla bu tedbirin uygulanacağını, mahkemece, hâkimce karar verilmiş olması gerekir. Yani, maddenin üçüncü fıkrasına, türü ve süresi denilmesi düzeltcektir. BAŞKAN – Ömer bey, buyurun.

ÖMER UĞUR GENÇAY – 7 nci madde içerisinde yer alan yedinci bendin tasarıdan tamamen çıkarılmasını öneriyorum. Gerekçe olarak da, Yargıtay uygulamasında, içeriğinde, velayet, nafaka, kişisel ilişki gibi unsurlar yer almayan, yabancı mahkemeden alınmış boşanma kararları Türk Yargıtayı tarafından kamu düzenine ve çocuğun güvenliğine aykırı görülmediği için, bu unsurlar yer almasa bile, bu tür kararların tenfizine karar verilebilmektedir. Yargıtayın bu konudaki görüşünün gerekçesi de şu şekilde gerçekleşmektedir. Çünkü, velayet, nafaka, kişisel ilişki gibi unsurlar her an düzenlenmesi mümkün olan unsurlardır. Bu tür koruma önlemlerinin alınmamış olması, çocuğun güvenliğini tehdit etmemektedir. Velayet, vesayet, kayyım, nafaka, kişisel ilişki gibi kurumlar Türk Medeni Kanununun içerisinde yer alan kurumlardır. Bu konuda, gerek çocuk mahkemesi hakimleri ile gerekse aile mahkemesi hakimleri arasında önlemlerin alınması konusunda önemli çatışmalar yaratacaktır. Kanunun genel anlamda incelenmesinde belirleyici ana hakim unsurun çocukların korunması olduğu görülmektedir. Oysa, velayet, vesayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki gibi unsurlar nafakaya değil, işin esasına yönelik olan unsurlardır. Çocuk mahkemesi hakiminin bu tür önlemleri almamış olması, çocuğun güvenliğini tehlikeye düşürmeyecektir; çünkü, aile mahkemesi hakimleri bu konuda tam yetkili olarak donatılmıştır.

Takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN – Buyurun Seda Hanım.

SEDA AKÇÖ – Bu, hazırlık sırasında, önemli, tartışılan bir konu ve aslında burada bulunmasının büyük bir önemi var. Çocuk mahkemelerinin yapılanmasını gerçekten korumaya yönelik mahkemeler olmasını sağlayacak bir düzenleme bu. Kanımızca, uygulamada görülen durumda, bu konuların çocuk mahkemesinde karara bağlanmaması, Yargıtayın görüşünün aksine, gerçekten çocuğun güvenliğini tehlikeye düşürmektedir; çünkü, örneğin, ailesi tarafından suça itilmekte olan, ceza sorumluluğu olmayan bir çocuğu, çocuk mahkemesi koruma altına aldığı anda, velayete dair karar vermez ise, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunun, o çocuğu kurumda ailesinin iradesi hilafına tutma imkânı kalmamaktadır. O nedenle, sorunu tam anlamıyla çözebilmesi için, konunun bu yönlerine hakim mahkemece karar verilmesi büyük önem taşıyor. Yani, çocuk mahkemesi görecektir tehlikenin ne olduğunu. O bakımdan, bütün koruyucu önlemleri alma imkanına çocuk mahkemesinin sahip olması gerekir ki, zaten, pek çok Avrupa ülkesinde de bu tür mahkemelerin yetkileri böyle donatılmıştır. Hatta, aileye yükümlülük gibi, ailenin cezalandırılması gibi hükümler de çocuk mahkemesinde verilmektedir. Bunun koruyucu olduğunu düşünüyoruz. Aslında, bu şekliyle karmaşa da önlenmiş olacak. Öteki türlü, düzenlenmezse karmaşa daha çok çıkıyor.

BAŞKAN – Sayın Köylü?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, ben de Seda Hanımın fikrine katılıyorum. Çocuk mahkemeleri, aile mahkemesine göre çok daha donanımlı ve detaylı bir mahkemedir. Eğer, çocukla ilgili bir konuda herhangi bir işe, eğer, bu mahkeme el koymuş ise, bunu sonuna kadar götürmelidir ve çocukla ilgili olabilecek, çocuk lehine olabilecek bütün tedbirleri almak zorundadır. Aksi takdirde, karmaşaya yol açılabilir. Bu bakımdan, kısaca, bu maddenin kalmasında fayda vardır. Yargıtayın içtihadı, evet, daha öncesine göre belki doğru olabilir; ama, buradaki bu düzenleme karşısında, artık, o içtihadın değişmesi gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Seda Hanım bir de üçüncü fıkraya süre eklemesi yapmak lazım dedi, ona ne diyorsunuz?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Burada, süre konulabilirdi; ama, konulmamasının da bir sakıncası olmaz, zira, bunlar devamlı takip altında olan hususlardır. Bu takip sırasında, çocukla ilgili tedbirin, eğer işe yaramış ise veya işe yaramamış ise tedbirin şeklinin değiştirilmesi gerekiyorsa, bunlar, devamlı suretle, zaten, bu sosyal çalışmacılar tarafından mahkemeye rapor verilecektir. Bu raporların sonucuna göre, mahkeme bu tedbiri her zaman kaldırabilir veya uzatabilir. Bu bakımdan, bunu bir eksiklik olarak görmüyorum ben.

BAŞKAN – Sayın Özdemir?..

KENAN ÖZDEMİR – Öncelikle, yedinci fıkrayla ilgili olarak şunu belirtmek gerekir ki, iki mahkemeye işin geliş şekli farklıdır. Aile mahkemesine dava yoluyla, buraya ise, korunma ihtiyacı olan çocukla ilgili olarak iş gelecektir. O yüzden, birbirlerinin görev alanının karışması gibi bir durum söz konusu olmaz. Kaldı ki, korunma ihtiyacı olan çocuk hakkında diğer tedbirlerin alınıp, yedinci fıkrada belirtilen hususların eksik bırakılıp, aile mahkemesinden karar istihsilini beklemek de işi uzatacaktır. O yüzden, yedinci fıkra maddede bulunmalıdır.

Süre konusunda da, zaten, bu tedbir sürekli takip edileceği ve sürekli izleneceği için, bunu buraya ayrıca belirtmeye gerek bulunmamaktadır.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 8 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9 uncu maddeyi okutuyorum:

(MADDE 9 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10 uncu maddeyi okutuyorum:

(MADDE 10 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

11 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 11 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz talebi?..

Seda Hanım, buyurun.

SEDA AKÇO – Türk Ceza Kanununun düzenlenmesinden bu yana aynı eleştiriyi tekrarlıyoruz. Sabrınızla bir kez daha söyleyeceğim.

Ceza sorumluluğu olmayan çocuklar hakkında, biz, Anayasanın suçlular için öngördüğü tedbirlerden, yaptırımlardan birini öngörüyoruz. Şimdi, bu bakımdan bir kere Anayasaya aykırı, o açıdan Türk Ceza Kanunu 31'in değişmesi gerekir. Ancak, şu an onu yapmadığımıza göre, burada, o aykırılıktan doğacak sakıncayı gidermek bakımından, bir ölçüde gidermek bakımından, en azından yargılama usulünü düzenlemeliyiz. Güvenlik tedbirlerinin ya da emniyet tedbirlerinin kabul edildiği hukuklarda bunlar ayrı usuller olarak düzenlenmekte; ama, bizde yok. O bakımdan, bizim önerimiz, madem koruyucu ve destekleyici tedbirler güvenlik tedbiri olarak anlaşılabilecek, o zaman yargılama usulü de buna bağlı olarak düzenlensin ve cümlelerin devamına “anlaşıldıktan” sonra “ve” demek üzere “yargılama koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının alınmasına ilişkin usule göre yürütülür” diye bir ek yapılır ise, hiç yoksa bir yargılama usulü biçimi öngörülmüş olur. Aksi takdirde, yargılama yapılmaksızın, bir kimsenin suçluluğuna, küçük yaştaki bir çocuğun suçluluğuna ve bu suça bağlı olarak da bir yaptırma hükmedilecek. Bir önceki maddede söylediğim eleştiri de buna ilişkindi. Süresi bile belli olmaksızın bu kararlar verilecek; çünkü, yok böyle bir süre. Oradan doğacak sakıncaları gidermek açısından bir usul düzenlemesinin yararlı olacağını düşünüyoruz. Sorunu tam anlamıyla çözmeyecek olsa bile katkıda bulunacaktır.

BAŞKAN – Sayın Köylü?..

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, şimdi, burada asıl olan korunmaya muhtaç çocuklar ve korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili uygulanacak tedbirler. Bunlar, koruyucu ve destekleyici tedbirler. Bunlar korunmaya muhtaç olan çocuklar için öngörülmüş tedbirlerdir. Bunun yanında, ilave olarak, suça sürüklenen, suç işleyen başka bir tabirle, ancak, ceza sorumluluğu olmayan çocuklar hakkında da birtakım tedbirler uygulanacaktır ve bunların adı güvenlik tedbirleridir, bunlar ceza kanununda düzenlenmiştir. İşte, bu güvenlik tedbirleri ayrı olarak sayılmamış, buradaki koruyucu ve destekleyici tedbirlerin bu çocuklar hakkında da güvenlik tedbiri olarak anlaşılması ve bu şekilde uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

Şimdi, soruşturma kısmına gelince, biz bunu alt komisyonda da tartıştık, bu çocukların suç işleyip, işlemediği, elbette ki, ancak bir soruşturma sonucunda ortaya çıkacaktır. Her halükarda Cumhuriyet Savcılığı bu çocuklarla ilgili bir soruşturma yapacaktır.

Soruşturma sonunda bu çocukların suçu işleyip işlemediği mutlaka tespit edilecektir. Cezaî ehliyeti olup olmadığı, ceza sorumluluğu olup olmadığı da tespit edilecektir. Ceza sorumluluğu yoksa, bu takdirde güvenlik tedbiri uygulanacak ve takipsizlik kararı verilecektir; ama, bunlar hakkında soruşturma yapmadığımız takdirde şöyle bir karşımıza zor bir durumla karşı karşıya geleceğiz, zira, bu suçu o zaman kim işlemiştir. Bu suçu belki de bu çocuk işlemedi, belki başkası işledi. Eğer, çocuğun suçu işlediğini tespit edemezsek, o zaman suçu

başkasının işlediğini de tespit edemeyeceğiz demektir, bu çocuklar hakkında soruşturma yapmayacaksak. Bu takdirde, suçlar cezasız kalacaktır. Bu sebeple, soruşturma usulü yine Ceza Muhakemesi Kanununa göre Cumhuriyet Savcıları tarafından usulüne uygun olarak yürütülecek ve sonunda, bu çocuk suçu eğer işlemiş ise, bunun cezaî sorumluluğu yoksa takipsizlik kararı verilecek; ama, bu 9 uncu maddede, yanılmıyorsam, beşinci maddede sayılan koruyucu ve destekleyici tedbirlerden birinin uygulanmasına mahkeme tarafından, çocuk hakimi tarafından karar verilmesi istenecektir ve hakim bu kararı verecektir. Burada, ben, usul açısından da bir sorun olduğunu düşünmüyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdemir?..

KENAN ÖZDEMİR – Efendim, öncelikle şunu hepimizin bildiği üzere, bir suçun işlenip işlenmediği, eğer bir suç işlenmişse bunun kim tarafından işlendiği konusu, ceza muhakemesinin konusudur. Bu da, yeni 5271 sayılı kanunda genel kod olarak düzenlenmiştir. O yüzden, bu kanuna müracaat edilecektir. Tasarının 42 inci maddesinde de, zaten, bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerinin ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin de uygulanacağı bellidir. Burada, sadece çocuklara özgü, özel muhakeme hükümleri düzenlenmiştir. Kaldı ki, bir kişinin suçu işleyip işlemediği tespit edilmeden o yönde bir hüküm verilmesi de mümkün değildir. O itibarla, herhangi bir ekle gerek görmüyoruz.

BAŞKAN – Sayın Kaylan?..

KESKİN KAYLAN – Sayın Başkanın, yürürlükte uygulaması başlayan 5237 sayılı Yasanın 31 inci maddesi, yaş küçüklüğü nedeniyle uygulamaların hepsini düzenlemiştir. Birinci fıkrasında, fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur, bu kişiler hakkında ceza kavuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir düzenlemesi, okuduğumuz şu maddeyle de uyumludur. 0-12 yaş arasındaki çocuklar hakkında soruşturma yapılır; ama, kovuşturma yapılmaz. Soruşturma sonucuna göre tedbir kararı uygulanır. 12-15 yaş arasındakiler hakkında kovuşturma yapılır, kovuşturma sonunda o çocuğun ayırt etme gücü yoksa, mahkeme, gizli yargılama sonunda tedbir kararını uygular. Gerek Ceza Muhakemesi Kanunu gerekse 5237 sayılı Ceza Kanunu bu konuyu düzenlemiş ve uygulamada, bizim, hiçbir kuşku ve araştırmamız yoktur. Bunu bilginize sunmak istedim.

BAŞKAN – Tatmin oldunuz mu?

SEDA AKÇO – Hayır efendim; bu tartışmalar hep yapıldı;

Soruşturma sonunda bu çocukların suçu işleyip işlemediği mutlaka tespit edilecektir. Cezaî ehliyeti olup olmadığı, ceza sorumluluğu olup olmadığı da tespit edilecektir. Ceza sorumluluğu yoksa, bu takdirde güvenlik tedbiri uygulanacak ve takipsizlik kararı verilecektir; ama, bunlar hakkında soruşturma yapmadığımız takdirde şöyle bir karşımıza zor bir durumla karşı karşıya geleceğiz, zira, bu suçu o zaman kim işlemiştir. Bu suçu belki de bu çocuk işlemedi, belki başkası işledi. Eğer, çocuğun suçu işlediğini tespit edemezsek, o zaman suçu başkasının işlediğini de tespit edemeyeceğiz demektir, bu çocuklar hakkında soruşturma yapmayacaksak. Bu takdirde, suçlar cezasız kalacaktır. Bu sebeple, soruşturma usulü yine Ceza Muhakemesi Kanununa göre Cumhuriyet Savcıları tarafından usulüne uygun olarak yürütülecek ve sonunda, bu çocuk suçu eğer işlemiş ise, bunun cezaî sorumluluğu yoksa takipsizlik kararı verilecek; ama, bu 9 uncu maddede, yanılmıyorsam, beşinci maddede sayılan koruyucu ve destekleyici tedbirlerden birinin uygulanmasına mahkeme tarafından, çocuk hakimi tarafından karar verilmesi istenecektir ve hakim bu kararı verecektir. Burada, ben, usul açısından da bir sorun olduğunu düşünmüyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdemir?..

KENAN ÖZDEMİR – Efendim, öncelikle şunu hepimizin bildiği üzere, bir suçun işlenip işlenmediği, eğer bir suç işlenmişse bunun kim tarafından işlendiği konusu, ceza muhakemesinin konusudur. Bu da, yeni 5271 sayılı kanunda genel kod olarak düzenlenmiştir. O yüzden, bu kanuna müracaat edilecektir. Tasarının 42 inci maddesinde de, zaten, bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerinin ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin de uygulanacağı bellidir. Burada, sadece çocuklara özgü, özel muhakeme hükümleri düzenlenmiştir. Kaldı ki, bir kişinin suçu işleyip işlemediği tespit edilmeden o yönde bir hüküm verilmesi de mümkün değildir. O itibarla, herhangi bir ekle gerek görmüyoruz.

BAŞKAN – Sayın Kaylan?..

KESKİN KAYLAN – Sayın Başkanın, yürürlükte uygulaması başlayan 5237 sayılı Yasanın 31 inci maddesi, yaş küçüklüğü nedeniyle uygulamaların hepsini düzenlemiştir. Birinci fıkrasında, fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur, bu kişiler hakkında ceza kavuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir düzenlemesi, okuduğumuz şu maddeyle de uyumludur.

0-12 yaş arasındaki çocuklar hakkında soruşturma yapılır; ama, kovuşturma yapılmaz. Soruşturma sonucuna göre tedbir kararı uygulanır. 12-15 yaş arasındakiler hakkında kovuşturma yapılır, kovuşturma sonunda o çocuğun ayırt etme gücü yoksa, mahkeme, gizli yargılama sonunda tedbir kararını uygular. Gerek Ceza Muhakemesi Kanunu gerekse 5237 sayılı Ceza Kanunu bu konuyu düzenlemiş ve uygulamada, bizim, hiçbir kuşku ve araştırmamız yoktur. Bunu bilginize sunmak istedim.

BAŞKAN – Tatmin oldunuz mu?

SEDA AKÇO – Hayır efendim; bu tartışmalar hep yapıldı; bu cevaplar biliniyor. Tam da, aslında, söylenen sebeplerle; yani, oraya dikkat çekmeyi arzu ediyorum. Şimdi, Bakanlık diyor ki, bir suçun işlendiği ve kimin tarafından işlendiği ancak ceza muhakemesi sonunda belli olur. Ceza muhakemesi de soruşturma ve kovuşturmayla bir bütündür eğer suç isnadı varsa. Kovuşturma olmayan bir muhakeme sonucu; yani, kovuşturması yapılmayan bir muhakeme sonucunda bir kimsenin suçluluğuna karar verilemez, verilirse adil yargılama hakkına aykırı olur. Bu düzenlemeye, hazırlık soruşturmasında toplanan belgelerle, yani, soruşturmayı yapan makamın vereceği kararla bir çocuğun suçlu olup olmadığına karar verilecektir, kovuşturma yapılamıyor çünkü. O yüzden de, ceza muhakemesi bu konuda elverişli bir araç değildir. Mesela, İsviçre hukuku gibi, Alman hukuku gibi hukuklarda ceza sorumluluğu olmayan kişiler bakımından yargılama usulü ceza usulü değil, medeni usuldür. Biz, o nedenle, tam da bu söylenen sebeplerle bu düzenlemenin değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

12 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 12 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13 üncü maddeyi okutuyorum:

(MADDE 13 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?..

Uğur Bey, buyurun.

ÖMER UĞUR GENÇAY – 13 üncü maddenin ikinci bendinde yer alan “tedbir kararının verilmesinden önce çocuğun görüşü alınır” hükmüne “yeterli idrak gücüne sahip olan çocuğun görüşü alınır” ibaresinin eklenmesini talep ediyorum.

Gerekçemi şu şekilde arz ediyorum: Bilindiği üzere, Anayasanın madde 90 hükmüne göre, uluslar arası sözleşmeler iç hukuk normu niteliğindedir. Görüşü alınacak çocuklar, ülkemizin de taraf olduğu uluslar arası sözleşmelerde açık seçik tanımlanmış olup, Yargıtay uygulamasında da bu kriterlere açık seçik uyulmaktadır. Görüşü alınacak olan çocuklara ilişkin olmak üzere, konuya temas eden iki adet uluslar arası sözleşme vardır. Bu sözleşmelerden birincisinde çocuk hakkına dair Birleşmiş Milletler sözleşmesinin 12 nci maddesinde, taraf devletler görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip olan çocuğun dinlenmesini tanımlamıştır. Aynı şekilde, görüşü alınacak olan çocuk kavramına, çocuk haklarının kullanılmasını ilişkin Avrupa sözleşmesinde de açıklık getirilmiştir. Nitekim, 3 üncü maddesinde, yeterli idrake sahip olduğu kabul edilen çocukların görüşü alınır hükmü yer aldığı gibi, aynı zamanda, 6 nci maddede, açık seçik, bir çocuğu ilgilendiren davalarda adli merci bir karar almadan önce çocuğun iç hukuk tarafından yeterli idrak gücüne sahip olduğunun kabul edildiği durumlarda sadece görüşünün alınabileceğini ileri sürmektedir. Yargıtay uygulamasında da, gerek boşanma, velayet, nafaka, kişisel ilişki gibi her türlü çocuğun hukukunu ilgilendiren bütün uygulamalarda, eğer, çocuk yeterli idrak gücüne sahip değil ise, bu bir bozma sebebi yapılmamakta, eğer, çocuk yeterli idrak gücüne sahip olduğu halde dinlenmemiş ise, ancak bu takdirde bozma sebebi yapılmaktadır.

Durumu takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Yılmazcan?..

MEHMET YILMAZCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, ben de hakim beyin fikrine aynen iştirak ediyorum. Ya hakim beyin dediği gibi bir değişiklik yapılabilir ya da “görüşü alınabilir” ibaresi “alınabilir” şeklinde değiştirilebilir. Bunun ikisinden biri olursa, maksat hasıl olur kanaatindeyim, arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Köylü?..

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, şimdi, hiçbir hakim 2 yaşındaki çocuğun veya akıl hastası bir çocuğun görüşünü almaz. Bu, zaten olması gereken bir husustur. Bu bakımdan buraya kısaca yazılmıştır.

Yargıtaydaki arkadaşlarımızın görüşünü alalım bu konuda, eğer, bir açıklama gerekiyorsa, buraya özel bir izahat gerekiyorsa; yani, uygulamada sorun yaratacak ise bir değişiklik yapabiliriz, yok yaratmıyorsa bu şekilde kalmasında fayda var.

BAŞKAN – Çok önemli değil canım, üç dört tane kelime eklenecek. Ha şimdi olsun, eklensin, zararı yok.

Şöyle yapalım arkadaşlar, o ikinci fıkraya “tedbir kararının verilmesinden önce yeterli idrak gücüne sahip olan çocuğun görüşü alınır” diye ekleyelim.

Bu düzeltmeyle maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

14 üncü maddeyi okutuyorum:

(MADDE 14 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?..

Ömer Bey, buyurun.

ÖMER UĞUR GENÇAY – Çocuk Koruma Kanununun, örneğin, 5 inci madde hükmüne göre, alınacak olan koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulması, tedbir kavramıyla bağdaşmamaktadır. Nitekim, Yargıtay uygulamasında, 4320 sayılı Yasaya göre ailenin korunmasına dair kanun hükümlerine karşı temyiz yolu Yargıtay tarafından kabul edilmemektedir; çünkü, eğer, bu türlü bir yol açıldığı takdirde, çocuğun güvenliğinin tehlikede olunacağını, bu nedenle, 4320 sayılı Yasaya göre verilen kararların kesin nitelikte olduğunu, çocuğun korunmasının bunu gerektirdiğini, Yargıtay uygulamasını da bu şekilde gerçekleştirmekteyiz. Aynı şekilde, özellikle, her yerde çocuk mahkemesinin kurulamayacağı göz önünde bulundurulduğunda, hele hele en yakın çocuk mahkemesine bir itirazın götürülmesi, çocuğun güvenliğini, korumasını geciktireceğini, onun çok aleyhine sonuçlar doğurabileceği kanaatindeyim. 4320 sayılı Yasayla paralellik sağlamak üzere bu öneride bulunuyorum.

Takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Köyü?..

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, şimdi, Ceza Muhakemesi Kanununda da düzenlendiği için hakim kararlarının hepsi itiraza tabidir. Burada da bir hakim kararı vardır. Bu karara itiraz yolunun açık olması mutlaka gerekmektedir; çünkü, hakim bu kararı alırken, belirli kriterlere uymamış olabilir, dinlediği kişiler yalan, yanlış bilgi vermiş olabilir, o anda toplanamamış birtakım deliller olabilir, bunun için, burada, çocuğun gerek menfaati açısından gerekse başka hususlarda kendi menfaati ihlal edilebilecek kişiler, tabii ki, öncelikle de çocuğun menfaati önemlidir, itiraz hakkına sahip olmalıdır. İtiraz edilmesi çocuğu korumasız bırakmayacaktır. Hakim kararı verir vermez karar uygulanacak, kararın uygulandığı bu süre içerisinde de, itiraz hükümleri, yine kendiliğinden yürüyecek, devam edecektir. Burada, çocuğun korunmasına herhangi bir zarar olacağını düşünmüyorum ben.

BAŞKAN – Sayın Yılmazcan?..

MEHMET YILMAZCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, madde metninde “bu kanun hükümlerine göre çocuk hakimi tarafından alınan tedbir kararlarına karşı itiraz yolu açıktır” denilmektedir. Cumhuriyet savcısının veya Çocuk Esirgeme Kurumunun talebi mahkemece reddedilirse, bu durumda da itiraza gidilmesi mümkün olması gerekmektedir. Yani, bu konuya, hiç olmazsa, gerekçede bir açıklık getirmekte fayda olur düşüncesindeyim. Ayrıca, hakim, bilerek veya bilmeyerek işlerin çokluğu sebebiyle yanlış bir karar verebilir. Onun için itiraz yolunun açık olmasında...

BAŞKAN – Düzenleme doğru diyorsunuz.

MEHMET YILMAZCAN (Kahramanmaraş) – Doğrudur efendim, düzenleme doğrudur.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 15 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz talebi?..

Seda Hanım, buyurun.

SEDA AKÇÖ – Ben, uygulamadaki bir problemi aktarmak istiyorum burada. İşlemler sırasında çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabilir hükmünün bir benzeri Ceza Muhakemesi Kanununda da var bildiğiniz gibi, mağdur çocuklar bakımından. Bunun uygulamaya yansması, salonda bir uzmanın bulundurulması biçiminde oldu. Halbuki, kanun koyucunun iradesi, Ceza Muhakemesi Kanununda da, burada da, çocuğa veya mahkemeye yardımcı olmak üzere bir uzmanın bulunmasıydı; yani, çocuğun rencide olmasını önleyecek bir ifade alım tarzı kullanılsın diyeydi; fakat, bu sağlanamadı, böyle bir ifade tarzıyla. Onun için, ya

madde içerisinde bu bilgi girmeli veya gerekçesine bu bilgi yazılmalı. Bunu takdirlerinize sunmak istiyorum. Eğer, madde içerisinde yer alırsa, çocuğa anlayabileceği bir dilde haklarının ve suçlamanın öğretilmesi ve süreç hakkında mahkemeye yardımcı olmak üzere gibi bir ifade eklenirse, uygulamadaki problemi çözecek bir şey olur, yoksa, amaca uygun uygulanmıyor bu madde.

BAŞKAN – Madde çok açık değil mi Seda Hanım.

SEDA AKÇO – Bizce de çok açık; ama, uygulaması böyle şu anda. Ben mahkemelerdeki durumunu sunuyorum size. Gerekçeye hiç olmazsa yazılabilir.

BAŞKAN – Yani, fiili durum yanlışsa, bunu burada yasayla düzeltme imkânı yok ki. Bu çok açık. Çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulunur diyor. Çok açık bence. Neyse, bu konuşmalar da bir gerekçe teşkil etmiş oldu. Amacımızın, sizin söylediğiniz istikamette olduğu da belli.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16 ncı maddeyi okutuyorum:

(MADDE 16 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde hakkında söz talebi?..

Buyurun.

ZÜMRÜT ŞENEL – Şimdi, bu madde metninde yer alan “kolluğun çocuk birimi” tabiri üzerinde durmak istiyorum. Aynı husus 31 inci maddede de yer almış. Şimdi, burada, uygulamada, birtakım, eğer, çocuğun spesifik olarak kollukta bir çocuk birimi kurulması halinde uygulamada, özellikle Jandarma açısından bazı sıkıntılarla karşılaşılacağını düşünüyoruz. Öyle ki, şu andaki uygulamamızda, bizim, Jandarma Genel Komutanlığı kararganımızda bir çocuk ve ahlak suçları kısmı oluşturduk ve buna bağlı olarak da, ülke genelinde 7 tane çocuk merkezimiz geniş kapsamlı olarak faaliyet yürütüyor. Bunun dışında, il ve ilçe jandarma komutanlıklarıyla, jandarma karakol komutanlıklarında da bir teşkilatlanmaya gittik. Fakat, il jandarma komutanlıklarımızda asayiş işlem astsubayları ikiz görevle bu görevleri yürütüyorlar. İlçe jandarma komutanlıklarında da araştırma kısım komutanları aynı zamanda çocukları koruma işlem astsubayı olarak görev yapıyor. Karakol komutanlıklarımızda da araştırma, inceleme astsubayları asli görevlerinin yanında ikiz görevli. Bu konuları yürütmekle görevlendirilmişler. Şimdi, eğer spesifik olarak bir çocuk birimi kurulması öngörülüyorsa, çok sayıda ilave personele ihtiyacımız olacak; fakat, mevcut yapılanmamızda olduğu gibi ikiz görevle görevlendirilmesi öngörülüyorsa bu da bizim için uygun bir düzenleme olacak. Bunun açıklığa kavuşturulmasını istiyoruz, bu hususun.

BAŞKAN – Sayın Köylü?..

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, bu kanunun temel kodlarından birisi de, çocuklarla ilgili soruşturmaların, bu konuda uzmanlaşmış kişiler tarafından yürütülmesidir. Bu, hem cumhuriyet savcılığında böyle düzenlenmiştir hem kollukta böyle düzenlenmiştir hem de bu mahkemenin adı da, zaten, çocuk mahkemesi ve adına da çocuk hakimi diyoruz, mahkemeler de ayrılmıştır. Bu bakımdan, mahkemeden başlamak üzere, çocuk mahkemesi, çocuk hakimi, cumhuriyet savcılığının çocuk bölümü, birimi ve kolluğun da çocuk birimi mutlaka ihdas edilecektir; ama, bu birimin nasıl kurulacağı, hangi imkanları olacağı, hangisi olmayacağı, elbette ki, bu kanunun kapsamı içerisinde değerlendirilemez. Kolluk kendi içinde bu birimi kuracaktır, kendi imkanları ne ise, asıl olan, burada, çocuğun diğerlerinden ayrı bir şekilde, onlarla bir arada bulundurulmadan ve çocuk yargılama usulüne göre yargılanması, ifadesinin alınması, soruşturmaların yapılmasıdır. Bu imkanlar sağlanacak şekilde bir birim kurulduğu takdirde, bu birim nasıl kurulursa kurulsun, bunun fazla bir önemi yok. Zaten, kolluktaki bu birimde görev yapacak kişiler de özel eğitime tabi tutulacaktır. Bu çok önemli bir sınırlama getirmiyor; ama, bundan vazgeçmemiz de mümkün değil. Mutlaka, kollukta bir çocuk birimi kurulacaktır veya bu birimin görevini birileri yapacaktır. Birim olarak, tam detaylı ve müstakil olmasa bile, ama bu görevi yapacak ayrı kişilerin bulunması mutlaka şarttır. Bunu da jandarmanın yapabilme olanağı bence vardır. Bu bakımdan bir sorun olacağını düşünmüyorum ben.

ZÜMRÜT ŞENEL – Evet, yine, uygulamada olduğu gibi ikiz görevle o zaman yerine getirilecek.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle yapacağız, biraz sonra onu tartışacağız, SHÇEK’e de bu yasayla pek çok görev veriliyor. SHÇEK “ben bu görevleri yaparım; ama, 1 280 tane kadro isterim” diyor. Şimdi, tabii, bizim burada kadro ihdası yapmamız mümkün değil; ama, işte, burada yapılan tartışmalar, bu yasanın yüklediği görevler sebebiyle ilgili arkadaşlarımız, siz, diğer arkadaşlarımız, kendi kurumlarına buradaki tartışmaları taşıyacak ve o kurumlar, böyle bir yasa nedeniyle ihtiyaç duydukları kadroları alabilmek için gerekli girişimleri başlatacaklar.

Yani, o zaman, size de düşen, şayet Jandarmanın böyle bir kadro ihtiyacı bu yasayla birlikte yeniden doğuyorsa, Bakanlığı aracılığıyla; İçişleri Bakanlığı aracılığıyla Başbakanlığa başvurmak, kendi yasasında düzenlemeler yapmak suretiyle yeni kadroları ihdas etmek olmalı.

ZÜMRÜT ŞENEL – Efendim, bizim şu anda uygulamada, zaten, görev alanı itibarıyla bir probleminiz yok. Yani, mevcut personelimiz de, zaten, bu görevleri layıkıyla yerine getirdiğimizi düşünüyoruz. Bundan sonra bir problem olacağını düşünmüyoruz; fakat, maddenin, olmazsa, gerekçesinde, en azından, birim yerine, mevcut kadroyla yürütülebileceğine dair bir ibare konulursa, bir açıklama konulursa bu da yeterli olur. Zaten, emniyetin bu konuda problemi yok, bizim ikiz görevli olarak çalışan arkadaşlarımız bunu yerine getirirler, kadro talebimizin şu aşamada olmayacağını düşünüyoruz:

BAŞKAN – Sorun yok, halledersiniz.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 17 OKUNDU)

BAŞKAN – Bu yargılama sürecini olumsuz etkiler mi? Şu anda uygulama nasıl?

KESKİN KAYLAN – Başkanım, şu anda bekletme yok, ikinci fıkra hali yok, birleştirme var. Birleştirme önerisi yine iki mahkemenin uzlaşmasıyla oluyor ve birleştirme, büyüğün yargılandığı mahkemede, genel mahkemede oluyor. Genel mahkeme çocuğa tabi yargılama usulünü uyguluyor, yani, gizli duruşma yapıyor. İkinci fıkra yok. Bu ikinci fıkra, isterse, genel mahkemedeki davanın sonucunu beklemek gibi bir olanak sağlıyor. Şu anda da isterse bekleyebilir; ama, böyle bir bekleme yok. Belki, ikinci fıkra, uygulamanın isteği olarak konulmuş olabilir, bence, olmasa daha iyi olur. Uzlaşıp, birleşip bitirmekte yarar var, dava beklememeli diye düşünürüm.

BAŞKAN – Sayın Özdemir?..

KENAN ÖZDEMİR – Efendim, 2253 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi şu şekilde:

Birinci fıkra “bu kanun kapsamına giren küçüklerin büyüklerle birlikte suç işlemleri halinde hazırlık soruşturması sonunda evrak tefrik olunur. Bu halde de çocuk mahkemeleri küçükler hakkında gerekli tedbirleri uygulamakla beraber, lüzum gördüğü takdirde küçükler hakkındaki yargılamayı genel mahkemedeki davanın sonucuna kadar bekletebilir.” O yüzden, benzeri hükümler yürürlükteki kanunda da var şu anda.

BAŞKAN – Peki.

Seda Hanım, buyurun.

SEDA AKÇO – Bu açıdan bir problem olmamakla beraber, aslında, buna ihtiyaç da var; çünkü, bir ölçüde çocuğu korumuş oluyoruz eğer genel mahkemede birleştirecek olursak; çünkü, çok tezat kararlar çıkabiliyor. Burada asıl olan, çocuğu korumak olduğu için, cezalandırmak olmadığı için sonucu beklemekte fayda var. Ancak, asıl önemlisi, genel mahkemelerde birleştirmek çocuk adalet sisteminin temel prensiplerine aykırı. Çocuklar yetişkin mahkemelerinde yargılanmamalılar, çocuk haklarına dair sözleşmenin 40 ıncı maddesi çocukların kendilerine özgü makamlarda yargılanmasını öngörüyor. Suçların birlikte işlendiği haller, aslında, çocukların en fazla tehlikede oldukları haller; çünkü, yetişkinle birlikte suç işliyorsa, yetişkin demek ki suça itiyor onu. Ondan bağımsız görülmesi ve korunması bakımından gerekli tedbirlerin alınması açısından çocuk mahkemesinde yapılması aslında zaruri. Yetişkin mahkemesi bu konuda ehli olan bir mahkeme olmayacak çünkü. Asıl tehlikeli durumda, biz, çocukları daha fazla tehlike içinde bırakmış oluyoruz davayı genel mahkemeye göndermekle. Bu açıdan, birleştirme yapılacaksa da, çocuk mahkemesinde birleştirilmesi ya da ayrı yürütülmesi esasının benimsenmesi çocuğun yararının korunması açısından zaruridir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kabul edilmiştir.

18 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 18 OKUNDU)

BAŞKAN – Çocuk olmayanlara zincir takılır gibi bir şey çıkıyor burada, böyle bir uygulama var mı? Zincir nasıl takılacak insanlara? Savcılar, hakimler, Sayın Köylü, bu zincir takma diye bir şey yok.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Aslında, zincir dediği, bu kelepçenin bir tarzı, değişik tarzı, adı zincir, kelepçenin bir kısmında zincir var, bu da bir nevi kelepçe çeşidi, yoksa, başka bir şey değil.

BAŞKAN – Çok şık olmadı?

AHMET ÇAĞLAYAN (Uşak) – O anda nasıl yapılacaksa, o şekilde yapılacak.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Esasında bu madde sorunlu da bir madde aynı zamanda. Çocukları çok koruyoruz ama, 17 yaşında, bayağı 25-30 yaşındaki insandan daha kuvvetli çocuklar var, 17-18 yaşının içinde. Ben gözümle gördüm, 4 tane polis zaptedemiyorlar. Her çocuk için 2-3 tane polis her zaman da bulunmayabilir. Bu belki de sorun yaratacak ama, polis elbette ki tedbir alacaktır, mutlaka kaçmasını önleyici, başkasına zarar vermesini önleyici tedbir alacaktır. O tedbiri artık nasıl alabiliyorsa çocuğa zarar vermeden, bunu uygulamak zorundadır. Sadece buraya kelepçe takılmasının uygun görülmediğine dair bir hüküm koymuşuz.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kabul edilmiştir.

Buyurun.

NAİM ÇETİNKAYA (Jandarma Genel Komutanlığı Çocuk Suçları Kısım Amiri) – Maddenin ilk bölümünde kesinlikle çocuğa kelepçe takılmayacağını belirtiyoruz. İkinci bölümünde de kolluk tarafından gerekli önlem alınır diyoruz.

BAŞKAN – 1 inci maddeyi ortadan kaldırıyor o, belli.

NAİM ÇETİNKAYA - Yani, madde kendi içinde çelişiyor. Gerekli önlemler dediğimiz zaman, kolluk için devriye komutanı veya Emniyet Genel Müdürlüğünde ekip amiri gerekli önlemler kapsamında kendisine zarar vereceği durumlarda yine kelepçeye karar verebilir. Bu devriye komutanının ve ekip amirinin 2559 ve 2803'te verilmiş yetkisidir. Bunu ele aldığımız zaman, gerekli tedbir kapsamına yine kelepçe takılmasını dahil edebiliriz.

BAŞKAN – Madde oylarınıza sundum.

.19 uncu maddeyi okutuyorum:

(Madde okundu)

BAŞKAN – Bu hırsızlığı tamamen suç olmaktan çıkarıyorsunuz. Bazı kapkaçları da yani. Yani, bu, çok hassas bir madde gibi geliyor bana.

Evet, biraz tartışalım arkadaşlar. Yani, çocukları koruyalım derken, çocukları suç makinesi haline getirmemek lazım.

KESKİN KAYLAN – Sayın Başkanım, son fıkra çıkarılmak suretiyle metin korunabilir. O zaman hepsini kapsar, hepsi için de 12 yaşından 18 yaşına kadar olanlar için de yukarı sınır iki yıl olarak belirlenir. Sizin hissettiğiniz, tespit ettiğiniz tehlikeler ortadan kalkar. Başka görüşe saygılıyım, ama, sonradan eklenmiş oluyor o zaten oraya.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

KENAN ÖZDEMİR – Sayın Kaylan'ın dediklerinin baş tarafını duyamadım ama, fıkra çıkarsa hepsi için birinci fıkradaki süre sınırı gündeme gelir. O da, çoğu suçları devredışı bırakabilir.

BAŞKAN – Seda Hanım...

SEDA AKÇO – Eğer beşinci fıkra çıkacak olursa, çocuklar bakımından işlevsel olmayacaktır bu madde çok basit bazı şeyler dışında. Çünkü, zaten bu sınır içerisine giren suçlara bakıldığında, çocuklar için ancak hırsızlıklarda gerçekten anlam ifade edecektir bu hüküm ve çocuğun suçtan korunabilmesi bakımından da önemli bir hüküm. Çocuk adalet sistemi açısından getirilen en güzel hükümlerden bir tanesi. Eksiklikleri var, ancak, kamu davasının açılmasının ertelenmesi çok uzun zamandır ihtiyaçtı. Fakat, bu ihtiyaç, eğer hırsızlıkları kapsayacak biçimde düzenlenirse anlamlı olacak.

Aslında çok daha geniş kapsamlı olması gerekiyor. Çünkü, çocuk adalet sisteminde sorunun ceza adaleti dışında, yani, ceza yargısı dışında çözülmesi temel prensip. O bakımdan, özellikle de 15 yaşını doldurmamış olanlar bakımından bir fark getirilmesi önem ifade ediyor.

Aslında, doğru olan bunun 18'e kadar bütün çocuklar için aynı biçimde olmasının sağlanması. Buradan da geriye gitmemeli.

BAŞKAN – Çocuklara cinayet işletiyor bu memlekete...

SEDA AKÇO – Ama, bunu kapsamıyor bu. Bu bunu kapsamıyor. Haklısınız, işletiliyor, ama, bunu korumanın başka yöntemlerini bulmamız gerekiyor. Çocuklarımızı cezalandırdığımızda da cinayet işletmeye devam ediyorlar.

BAŞKAN – Çocukları cezalandırmak değil, çocukları suç işlemekten, özendirmekten kaçmak lazım. Yani, çocukları korumadan ne anladığımızı...

Arkadaşlar, sohbetinizi dışarıda yaparsanız daha faydalı olur. Yani, bu tartışmaları dinlemiyorsanız, o zaman buraya niye geliyorsunuz, zahmet ediyorsunuz?! Bu tartışmalara katılı yapmanız için sizin buraya zahmet etmenizi rica ediyoruz.

Yani, çocukları korumadan ne anladığımızı iyi tespit etmemiz lazım. Şimdi, çocuklara hırsızlık yapmayı kolaylaştırırsanız, bu, çocukları korumuş olmak olmaz, yani, bakar ki, bir arkadaşı hırsızlık yapıyor, hiçbir şey olmuyor, öbür arkadaşı da yapar, öbürü de yapar. Yani, ben onu anlatmaya çalışıyorum. Yani, bir yanlış yapmayalım. Çocukları korumadan ne anladığımızı çok iyi tespit etmemiz gerekir.

SEDA AKÇO – Müsaade ederseniz, buna dair kısa bir şey eklemek istiyorum.

Aslında, tartışma açılmasaydı çok uzatmamak için tekrar söz almayacaktım, çünkü, çok tartışıldı bu alt komisyonda da.

Sizin fikrinize katılıyoruz ve biz şunu öneriyoruz: Eğer çocukların suçtan korunması arzu ediliyor ise, kamu davasının açılmasının ertelenmesi çok önemli bir olanaktır; ama, bu olanağın çocuğun yararına kullanılabilmesi için uygun şartlarla yapılması gerekir. Yani, çocuk için eğitici, önleyici şart öngörebilmeli savcı kamu davasının açılmasını ertelerken. Eğer, öyle bir şart getirilir ise, bu öngördüğünüz sakıncayı asıl o şekilde giderebiliriz. Yani, ceza davasına konu olması çocuklar için caydırıcı değil. Çünkü, çocuklar o suçları zaten alternatifleri olmadığı için işliyorlar. Yani, soruşturma, kovuşturma yapılırsa işlemeyeceğim diye bir korkuları yok. Çünkü, o suçları işleyen çocukların alternatifleri yok.

O nedenle, korumayı arzu ediyor isek, buraya hükmün açıklanmasının ertelenmesinde olduğu gibi bir şartı koyarsak, öngördüğünüz sakınca da giderilebilir.

Arzu ederseniz, bir liste de çıkardık bu kapsama girebilecek suçlar bakımından onu Başkanlığınıza sunayım. Yani, bu kapsamı daraltıldığı takdirde, çocuklar için hiçbir lehe uygulama imkânı kalmayacaktır. Çünkü, diğer suçların büyük çoğunluğu zaten çocuklar tarafından işlenebilecek suçlar değil.

BAŞKAN – Şu oluyor: Güvenlik kuvvetleri bu sefer yakalamıyor hırsızlık yapan çocuğu...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkan, bu hırsızlık suçlarının hiçbirisi bunun kapsamına girmiyor. Hırsızlığın ilk genel nitelikte olan bir yıldan üç yıla kadar, bu sadece 15 yaşından küçük olanlar için basit kısmı uygulanabilir. Diğer 15 yaşından büyük olanlar için hırsızlık suçunun uygulama imkânı yok bu maddede. Ama, eğer 15 yaşından küçük olanlar da, hırsızlığın basit kısmı da dahil olmak üzere, bu madde kapsamına girmesin diye bir görüş hâkim olursa, bu takdirde, beşinci fıkrayı çıkarmamız gerekir. Yok, 15 yaşından küçük olanlar hırsızlığın basit nitelikli olan kısmını işlediği takdirde, bu madde hükmünden eğeryararlanabilsin deniyorsa, o zaman, bu maddenin, beşinci fıkranın da kalmasında fayda var diye düşünüyorum.

BAŞKAN - Sayın Çağlayan...

AHMET ÇAĞLAYAN (Uşak) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; genelde uygulamada bu 15 yaşın üstünde, 18 yaşın altında çocukların bu hırsızlık ve birlikte işlenen suçlar bakımından fevkalade uygulamada önemli olduğunu düşünüyorum, ben, bu daha yukarıdaki maddede de geçti, yani, çocuklarla ilgili, ayrıldığı zaman Türkiye'de hâkimlerin desık sık değiştiğini düşünecek olursak, bir hâkim aynı mahkemede beraat kararı vermiş, birhâkim mahkûmiyet kararı vermiş, aslında aynı suçla ilgili.

Yine, burada da, bence, ayırım yapıldığı zaman bu tür sakıncalar yine gelecektir. Bu 15 yaşını doldurmamış terimini bu maddeden kaldırmak gerektiğini düşünüyorum. Çünkü, enacımasız ve gerçekten de çok yoğun şekilde suç işleyen grup 15-18 arasındır. Bunları bentatbikatta çok gören bir arkadaşınız olarak, bu, son beşinci fıkranın kaldırılmasının yerindeolacağını düşünüyorum.

BAŞKAN - Sayın Kılıç...

MUHARREM KILIÇ (Malatya) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; görüştüğümüzkanun, çocukları korumaya yönelik bir kanun. Yani, genel bir ceza kanununu görüşmüyoruz.

Burada konumuz da çocuk. Bu çocukların suç işlemeleri bir yerde bir zorunluluktankaynaklanıyor. Sokağa atılmış çocuk, ihmal edilmiş çocuk... Şimdi, biz, bu çocuğu korumayamı çalışıyoruz, yoksa, bunu cezalandırmaya mı çalışıyoruz. Yani, şu anki amacımız korumak mı, cezalandırmak mı?

Biz, bu maddeyi daha önceki aşamalarda, alt komisyonda, komisyonlarda defalarcatartıştık, görüştük, bir mutabakata vardık, bence bu maddenin kalmasında yarar var. Bu çocukları koruyucubirtakım önlemler almamız gerekiyor diye düşünüyorum. Bu maddeyerindedir diye düşünüyör, aynen kalmalıdır diyorum.

BAŞKAN - Sayın Yılmazcan...

MEHMET YILMAZCAN (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, çocukların şefkatemuhtaç oldukları hiç şüphesiz. Hepimizin de amacı bu. Yalnız, çocukları korurken, devletinbekasını da korumak lazım. Bu çocukların, suç

işlemiş çocukların arkasında terör örgütlerinin olduğu da herkesin malumu. Onun için durumu dengelemek lazım. Çok masum bir şekilde bu çocukları biz koruyalım. Ama, bunu korurken de kamu güvenliğini tehlikeye atmayalım. Busebeplerle, bu madde tamamen tasarıdan çıkarılabilir veya birinci fıkradaki üst yıl iki yıl olan suçlar bir yıla indirilebilir. Ayrıca, beşinci fıkra madde metninden tamamen çıkarılabilir. Buhusus düşünmeye davet ediyorum arkadaşlarımı.

Arz ederim.

AHMET ÇAĞLAYAN (Uşak) - Sayın Başkanım, şey konusunu ilave edeyim... Yani, kurallar kamu düzeni temini açısından olur. Çocukları korurken, o çocukları korumanın kendilerine de zarar verecek, topluma da zarar verecek tarzda sonuçlar doğuracaksa, gerçekten görüştüğümüz konu da budur, kamu düzeni denilen, toplum düzeni denilen olay da en az çocukların korunması kadar önemlidir ve burada ehemmiyet açısından ve yaşanan hayat açısından bunu değerlendirdiğimizde ben bu son maddenin yanlış olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN - Şimdi, Seda Hanım bana verdi de, müsaade ederseniz, şunu biraz paylaşayım sizinle.

Üst sınırı iki yıldan az olan suçlar: Cinsel taciz, tehdit, konut dokunulmazlığını ihlal, hakaret, kişinin hatırasına hakaret, haberleşmenin gizliliğini ihlal, kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması ve özel hayatın gizliliği, trafik güvenliğini tehlikeye sokma, çevrenin kasten kirletilmesi, gürültüye neden olma, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak, suçu ve suçluyu övmek, kanunlara uymamaya tahrik, müstehcenlik, suç üstlenme falan.

Bunlar, üst sınırı iki yıl olan cezalar. Tabii, 12-15 yaş grubu için alt sınırı iki yıldan az olanlar daha da çoğalıyor. Mesela, kasten yaralama var, organ veya doku ticareti, eziyet, çocuk düşürme, cinsel saldırı, tehdit, nitelikli hırsızlık, nitelikli dolandırıcılık, radyasyon yayma.

15 yaşını doldurmuş olup 18 yaşını doldurmamış olanlar için alt sınırı üç yıldan fazla olan suçlar: Göçmen kaçakçılığı, taksirli öldürme, ağırlaşmış yaralama, işkence, eziyet, kısırlaştırma, hileli iflas.

Şunu söylemeye çalışıyorum arkadaşlar: Suç işleyen çocuğu korumak lazım gayet tabii. Yani, onu diğerleri gibi düşünmemek lazım. Ama, öyle yapmak lazım ki, suç işlemeyen çocuklar da özenmemeli suç işlemeye. Yani, benim biraz tereddütlerim ondan.

Sayın Akbulut, buyurun.

MUSTAFA NURİ AKBULUT (Erzurum) – Sayın Başkanım, ben de görüşünüze aynen iştirak ediyorum. Tabii ki çocukları korumalı ama, toplumu da korumak gerektiği malum.

Çocuklar için özel mahkemeler, özel yargılanma usulleri ve durumlarına göre de mahkemelerce verilecek cezalarla ilgili olarak uygulanacak tecil ve özel paraya çevirme sınırları.

Burada, kamu davasının ertelenmesi de daha kovuşturma aşamasında düşünülürse, sizin bu maddenin mevcut olması halindeki muhtemel olumsuzlukların olacağına ben de aynen katılıyorum.

Hem suç işleyen çocukların bir yargılama süreci dahi geçirmeden, rahatlıkla toplum içerisinde belki benzer davranışlarına devam edecek olması, yani, bu beş yıllık tecil süresinin bu yaştaki çocuklar için çok fazla bir korkutucu etkisinin olmaması ve diğer yandan da yargılama sonunda yine suç işlemekten çekineceği, işte, cezanın uygulanması halinde toplumda fazla zarar göreceği, işlenen suçun görülen zararı karşılanmış olması gibi durumlar zaten mahkemece dikkate alınacak, bunlar tecil ve tedbirle ilgili konularda özel mahkemesince değerlendirilecektir.

Ben, uygun görülmesi halinde maddenin tümünün metinden çıkarılmasını arz ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Yılmazcan...

MEHMET YILMAZCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, tinerici çocuklar tarafından güvenlik görevlilerimizin yaralandığı veya şehit edildiği hepimizin bildiği bir gerçek. Bu durum karşısında polisler veya diğer kamu görevlileri de bu tinerici çocukların üzerine gitmiyorlar. Hele hele böyle bir madde çıkıp da cezalar, davalar ertelendiği takdirde, güvenlik güçlerimiz moralman çöküyorlar. Onun için, kendileri ister istemez pasif bir direnişe geçiyorlar. Bu, güvenlik güçleri üzerinde de çok olumsuz bir etki yapıyor. Onun için, ben, bu maddenin, bu tasarıdan tümüyle çıkarılması taraftarıyım.

Arz ederim.

BAŞKAN – Ramazan Bey...

RAMAZAN ÖZKEPİR – Sayın Başkanım, 19 uncu maddede kamu davasının açılmasının ertelenmesi zaten meslek halinde çok sıkı kurallara tabi tutulmuş ve hâkim onayı gerekiyor. 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının 50 nci maddesi uyarınca suç işlediği tarihte 18 yaşını bitirmeyenler hakkında tayin olunan bir yıla kadar, 1 yıl dahil, hapis cezalarının paraya çevrilmesi zorunludur. Üç yıla kadar hapis cezasının da ertelenmesine karar

verildiği için beşinci fıkrayı çıkardığımız takdirde üst sınırı ancak iki yıla kadar olan suçlarda kamu davasının ertelenmesi olanaklı hale gelecek. Bu da suç işleme oranını ya da kamu düzeninin bozmadaki çok fazla bir ayrıcalığa, olumsuzluğa yol açacağını sanmıyorum. Uygulamada zaten tecil ve paraya çevrilmesi halinde bir yılının altına düşenlerin zorunlu, çoğunlukla dasabıkası yoksa, para cezası bağlayıcı ceza üç yılı geçmiyorsa erteleyebiliyor. Buradaki tek fark kamu davasının açılmasını erteleyebiliyor. Kamu davası açılrsa bile, sonuçta bir yıl hapis cezası öngörebilir ceza verecekse paraya çevrilmesi zorunlu.

Ben yararlı olduğunu düşünüyorum. Hem çocukların gereksiz yere mahkemelerde yargılanmamasıyla iş yükü de bu şekilde azalır. Bu nedenle beşinci fıkranın çıkarılmasının yeterli olduğunu, diğer düzenlemelerin gayet yerinde olduğunu düşünüyorum.

Arz ederim.

BAŞKAN - Seda Hanım...

SEDA AKÇO - Teşekkür ederim.

Bence birkaç durumu birbirine karıştırarak konuşuyoruz. Adam öldüren çocukları kapsamıyor bu madde zaten ve çocuk mahkemelerinde yargılanan çocukların hepsi de kamu güvenliğini ciddi surette tehlikeye düşüren suçlar işleyen çocuklar değiller.

Kaldı ki, kamu güvenliği aslında çocuğun iyi korunmasıyla sağlanabilir.

Ben, birkaç örnek söylemek istiyorum. Mesela, cam kıran çocuk geliyor, okulun bahçesinden dal kırmış çocuk geliyor, arkadaşının üstünde dersane etiketi olan, yazısı olan çantasını çalmış olan çocuk geliyor. Bunlar eğer mahkeme önüne gelecek olur ise o takdirde asıl kamu güvenliği tehlikeye düşüyor, çünkü, sizin kaygı duyduğunuz ciddiyetteki olayları gerektiği gibi mahkeme ele alma fırsatı bulamıyor. Bu madde ancak bu tip durumların mahkeme önüne gelmeden çözülmesini sağlayacak. Hem çocuklar gereksiz yere hırpalanmayacaklar bu süreçte, Yargıtay temsilcisinin de belirttiği gibi, çünkü, o yargılama süreci hem mahkemenin iş yükünü artırıyor hem çocukları okuldan uzaklaştırıyor, o sürece gelip gitmesi gerekiyor çocukların, gereksiz olarak adliye meşgul ediyor. O kadar basit, o kadar önemsiz olaylar nedeniyle duruşma yapılmak zorunda kalınıyor ki, bunları önleyecek ve hem çocukların hırpalanmasını hem adliyenin gereksiz meşgul olmasını hem de uygun önlemin alınmasını sağlayacaktır. Bu nedenle de zaruridir, çok büyük ihtiyaç bulunmaktadır bu hükme.

BAŞKAN - Sayın Kılıç...

MUHARREM KILIÇ (Malatya) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; sanki, burada, iki yıla kadar olan suçlarda otomatik olarak tüm davalarda kamu davası ertelenecek gibi bir durum söz konusu oldu arkadaşların anlatımlarından. Oysa, bu, şarta bağlanmış. Şartlar örneğin çocuğun daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması... Yani, bu suç makineleri için uygulanan bir şey değil. Yapılan soruşturmanın kamu davası açılmasının ertelenmesi halinde şüphelinin suç işlemekten çekineceği kanaatini vermesi. Hâkim buna bakacak, gerçekten çocuk masum bir çocuk, yani, suç işlemiş ama, bunun ayırımında değil, bir daha işlemesi mümkün olmayacak bir çocuk.

Yine, kamu davası açılmasının ertelenmesinin şüpheli veya toplum açısından kamu davası açılmasından daha yararlı olması... Eğer biz bu ertelemeyi çocuğa ceza vermektendaha hayırlı bir iş olarak görecekseniz, hem çocuk için hem toplum için daha yararlı olacaksa, buna karar verecek olan hâkim, yani, bunları hâkim değerlendirecek, hem çocuğun konumunu değerlendirecek, işlenen suçu değerlendirecek, ondan sonra bir karar verecek.

Yani, bu, otomatik bağlanmış değil. Yani, bu da, demin de belirttim, tartışılmış, düşünülmüş bir madde, Bakanlık yetkililerinin, akademisyenlerin, buradaki arkadaşlarımızın mutabakatıyla hazırlanmış bir madde. Bence, bunu bu kadar çok irdelleyip yeniden toplumu sanki riske atıyormuşuz gibi, toplumun güvenliğini, devletin güvenliğini tehlikeye atıyormuşuz mantığıyla... Yani, toplumun, devletin güvenliğini herhalde bu çocuklar tehlikeye atıyor değiller.

BAŞKAN – Ben olaya tam tersi bir mantıkla bakıyorum. Yani, çocukların güvenliği bakımından diyorum. Olaya sizin dediğiniz açıdan değil de, ters açıdan bakıyorum. Çünkü, suç işlemeyi çocuklar için kolaylaştırmak, çok daha fazla çocuk suç işler hale gelir. Yani, ona bir... Yoksa, kurum olarak ben doğru buldum. Düzenleme doğru da...

Şimdi, mesela, kasten bir suç işlememesi halinde, kasten suç işleyen çocuk yani onun mahkûm olması da çok zor şartlara bağlı. Yani, iki yıldan yahut üç yıldan daha ağır cezayı gerektiren bir suçu işlemesi ve onun kesinleşmesi halinde buradan yararlanamaz. Yoksa, yararlanabilir.

Sayın Köylü, buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, şimdi, Ceza Kanunuyla, Ceza Muhakemesi bir sistem içerisinde görüşüldü. Bu sistemin içinde kamu davasının açılmasının ertelenmesi. Bu, en basiti ve ilk etapta bazı kişilerin mahkeme huzuruna çıkmasının ertelenmesi ve bu şekilde dava açılmasını, açılmamasından daha fazla fayda sağlaması mümkün değilse, başka bir deyişle dava açılmaması toplum açısından ve o kişi açısından veya suçun mağduru açısından açılmamasından daha fazla önem arz etmiyorsa, böyle bir uygulamanın bulunması gerekiyordu ve düşünceyle kamu davasının açılmasının ertelenmesi hükmü getirilmiştir. Burada beş yıl süreyle bu erteleme devam ediyor, dosya elimizde duruyor...

Esasında, suç işleyip de mahkûm olan kişi bir daha için ucunu kaçırmış demektir bence. Gözümüzle gördüğümüz, meslek hayatımızda gördüğümüz birçok şey şunu gösteriyor: Çocuklar bir defa suç işledikten sonra bir cezaevine girer, ceza alır ve o ceza da çok etkin bir ceza da değilse hele, etkin bile olsa fark etmiyor, cezaevine girince zaten çok şey değişiyor, o artık bir suç makinesi haline dönüşüyor, onu bir daha geri döndürmek çok zor. Ama, burada, çocuğun başında Demokles'in kilici gibi bir erteleme hükmü var; beş yıl süreyle hiçbir suç işleyemeyecek, aksi takdirde, buradaki soruşturma devam edecek.

Bunun yanında, hükmün açıklanmasının geri bırakılması hükmü vardı. Bu biraz ilerisinde. Oradaki şartlar cezanın sınırı sadece değişik, şartlar gene aynı şekilde. Eğer kişi bunlara da rağbet etmemişse, daha doğrusu bunlardan da geçmiş ise, bu takdirde cezanın ertelenmesi müessesesi var Ceza Kanununda. Cezanın ertelenmesi müessesesi, bunlara bağlı olarak düzenlendiği için, şartları ve sonuçları çok ağır. Daha önce beş yıl süreyle suç işlemediği takdirde ceza esasa vaki olmamış sayılıyordu, halbuki, şimdi yaptığımız düzenlemede ceza infaz edilmiş sayılıyor. Bunun sonuçları ağır. Bu kişi sabıkalı oluyor ve sonucu gerçekten onun için zarar verici niteliktedir.

İşte, cezanın infaz edilmiş sayılması hükmü, başta bu iki müessesesinin olmasından dolayı korunmuş idi, ama, bu iki müessesesi kaldırdığımız zaman, ertelenmenin sonuçları bugün maalesef daha önceki kanunumuz göre ağır bir duruma gelmiştir. Bu bakımdan, biz bunu esasa büyükler için de koymuştuk Ceza Muhakemesi Kanununda; fakat, onu geçiremedi, Mecliste kabul görmedi, komisyonumuz da kabul görmedi; ancak, çocuklar için olsun bu hükmün, daha doğrusu bu uygulamanın mutlaka yapılması gerekir.

Burada, çocukları suça özendirecek hiçbir şey yoktur. Bunun içinde zaten ciddi suçlar yoktur. 15-18 yaş arasında hırsızlık suçunun hiçbirisi yoktur. Sadece 15 yaşından küçük olanlar için kullanma hırsızlığı suçu vardır. Bir de hırsızlığın en basit kısmı vardır. Bunlar çok önemli değil. Seda Hanımın anlattığı gibi bir arkadaşının çantasını hasbelkader almış, yani, o anda çok basit bir hırsızlık suçu işlemiş bir öğrenci sonunda karşımıza çıkıyor bir gün geliyor, diyor ki, benim çocuğum hukuk fakültesini bitirdi, hâkim olacak olamıyor. Neden? Hırsızlık suçundan ta bilmem ne zaman bir sabıka almış. Yani, çok vahim sonuçlar doğuruyor. Bu bakımdan, bu çocukları hem korumaya yönelik hem de toplumumuzdaki asayışı bozucu bir husus değildir. Bence bu maddenin böylece kalmasında fayda var.

Bundan sonraki maddenin de aynı şekilde. Çünkü, aynı tartışmaları orada da belki yapacağız. Ama, bunun ben faydalı olacağını düşünüyorum. En azından cezanın ertelenmesinin sonuçlarının ağırlığı karşısında bunun mutlaka bulunması gerekli diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu Tasarısının alt komisyon metninin 19 uncu maddesinin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mehmet Yılmazcan

Kahramanmaraş

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu Tasarısının alt komisyon metninin 19

uncu maddesinin beşinci fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Halil Ünlütepe Mehmet Yılmazcan

Afyonkarahisar Kahramanmaraş

BAŞKAN – Önergeler hakkında hükümet ne diyor?

NIYAZİ GÜNEY – Sayın Başkanım, şimdi, sosyal hukuk devletinin en önemli ödevlerinden bir tanesi de çocukları suçtan ve suçludan korumak ve onları toplumun saygın bir bireyi olarak yetiştirmektir.

Şimdi, biz, bu yasayı yaparken, çocuklar için 12-18 yaş grubu insanlarımız için bir koruma tedbiri getiriyoruz. Bu şu anda görüştüğümüz kamu davasının açılmasının ertelenmesi müessesesi de bu amaca yönelik olarak ihdas edilmiş olan bir müessesedir ve kaldı ki, uygulanması da zorunlu değildir, ihtiyarîdir. Sıkı şekil şartlarına bağlanmıştır.

Bu kanunun belki de en önemli amacına uygun müessesesi budur. Bu itibarla, bu maddenin çıkarılması veya beşinci fıkrasının çıkarılması halinde hükümet tasarısının gerekçesine bir defa aykırı bir durum ortaya çıkacaktır.

Biz katılmıyoruz bu önergelere bu itibarla.

BAŞKAN – Mukayeseli hukuk nasıl?

NIYAZİ GÜNEY – Şimdi, efendim, mukayeseli hukukta da her ne kadar 12-18 yaş grubu çocuk olarak nitelendirilmiş ise de, bunların hepsine birden standart bir uygulama getirilmemekte, 12-15 yaş grubuna bir pozitif ayrımcılık getirilmiş, ceza hükümleri çok daha farklı olarak düzenlenmiş. O itibarla, bu maddenin O itibarla, bu maddenin ve beşinci fıkranın da aynen muhafaza edilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN- Yani, şu suçları muaf tutuyorsunuz; göçmen kaçakçılığı, taksirli öldürme, ağırlaştırılmış yaralama, işkence, eziyet, çocuk düşürme, kısırlaştırma, hileli iflas, tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması ve el değiştirilmesi, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak falan...

NIYAZİ GÜNEY (Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü)- Sayın Başkanım, 12-15 yaş grubundaki bir çocuğun veya 12-18 yaş grubundaki çocukların şirket kurması mümkün mü? Hileli iflas olmaz, bir. Göçmen kaçakçılığı yapmaları mümkün mü? Bu da mümkün değil.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu)- Efendim, taksirli öldürme nereden çıktı?

NIYAZİ GÜNEY (Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü)- Kaldı ki, böyle bir müesseseyi uygulayacak olan cumhuriyet savcısı eğer o suçun toplumda çok büyük bir infial yarattığını, gerçekten o suçun yaygınlaştığını tespit edebilmişse zaten bu müesseseyi uygulamayacaktır. Davasını açacaktır.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu)- Taksirli öldürme 2 yıldan 6 yıla kadar...

SEDA AKÇO (Türkiye Barolar Birliği)- Efendim, bunlar uzlaşmayla ilgili alt sınırı olanlar. Buradaki üst sınır. Yani, sınır farkı var.

BAŞKAN- Sayın Güney, okulların önlerinde ortaokul çocuklarına uyuşturucu sattırıyorlar. Yani, siz şimdi ütopya yaratıyorsunuz. Yani, keşke Türkiye o dediğiniz, sizin kafanızdaki ütopya olabilse. Yani, sosyal devlet sadece suç işleyen çocuğu korumaz ki.

Sosyal devlet, suç işlemeyen çocukları da korumalı.

NIYAZİ GÜNEY (Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü)- Elbette katılıyorum Sayın Başkanım. Tabii, saygım var bu düşünceye; ama, devletin asıl görevi bu çocukları korumak.

BAŞKAN- Devletin asıl görevi toplumda huzuru tesis etmek, herkesi korumak. Sadece suç işleyen çocuğu değil, herkesi korumak. Ben, çocukları koruma adına genekonusuyorum. Yani, burada sanki bir taraf çocukları koruyor, bir taraf çocukları korumuyor,devleti koruyor gibi bir izlenim kesinlikle yanlış. Herkes çocukları koruma adına konuşuyor. Ama, tabii, suç işleyen çocukları korumak yanında, suç işlemeyen çocukların da suça, suç işlemeye özendirilmemesi lazım gelir. Benim kaygım şahsen o. Onun için bir yanlış yapmayalım diye düşünüyorum. Daha yeni gazete manşetlerinde bir sürü şeyler var; işte yakalandı, bırakıldı. Bir de, güvenlik kuvvetleri bu çocukları yakalamaz da bundan sonra.

Yani, savcının önüne de gelmeyebilir. Nasılsa biz yakalayınca savcı bırakıyor bunları derler, bu çocukları yakalamazlar. Böyle bir endişe duyuyorum ben. Bu tartışmalardan ben şahsen de tatmin olmadım.

AHMET ÇAĞLAYAN (Uşak)- Yaşanan hayatın içinde bir düzenleme olmalı Sayın Başkanım; yani, hayal dünyasında olmamalı.

BAŞKAN- Seda Hanım, buyurun.

SEDA AKÇO (Türkiye Barolar Birliği)- Efendim, aslında, sözünü etmiş olduğunuz tehlike, kamu davasının açılmasının ertelenmesi müessesesi olmadığı zaman çok daha bariz bir biçimde ortaya çıkıyor. Hakkı Beyin de

belirtmiş olduğu gibi, bu tip suçlar için... Üst sınırı 2 yıldan az olan suçlar açısından düşünün; dava açıldığında ne olacak? Çocuk mahkemenin önüne gelmiş ve oradan bırakılmış olacak; çünkü, orada artık yapacak daha başka, daha öte bir şey yok. Aslında kamu davasının açılmasının ertelenmesi, tam sizin söylediğiniz tehlikeler bakımından çocuklar açısından daha önleyici bir şey; çünkü, bir denetim sürecine tabi tutuyor çocuğu ve demiyor ki: Tamam serbestsin, git ne yaparsan yap. Aksine, diyor ki: Bak, elim üstünde. Bir daha gelersen hem bunun hem diğerinin cezasını çekeceksin. Daha fazlakontrol edecek. Mahkeme müdahale ettiği zaman tamamıyla elini çekiyor o olaydan sonra.

Asıl o zaman çocuklar... Bir de üstelik düşünün ki, bu iş yükü altındaki mahkemeler müdahale ettiği takdirde ne oluyor; savcı kamu davasını açtı diyelim. Bir yıl sonraya duruşma günü veriyor mahkeme. Temelli, hiçbir şey yapılmıyor anlamına geliyor çocuk için. Ama, savcının önüne geldiği anda, savcı derse ki, sen tehlikeli bir şey yaptın, tekrar yaparsan hem bunun hem onun hesabını sorarım... Ayrıca, şu anda da, git ne yaparsan yap da demiyor.

Diyor ki: Bu verdiğin zararı gidermek için bazı şeyler yapman lazım. Bu müessese Avrupa hukuklarının hemen hepsinde çocuklara ilişkin adalet sistemi içerisinde yer almakta.

Yetişkinler için de yer alıyor, ayrı; ama, çocuklar için yer almakta ve uluslar arası standartlarda da mutlaka olması önerilmekte bu tip müesseselerin ve daha koruyucu. Bundan emin olmanızı isterim.

BAŞKAN- Peki. Yeteri kadar tartıştık. Umarım, bu tartışma, bugünün bu zabıtları bir**

gün hiçbirimize lazım olmaz. Ben endişelerimi dile getirdim.

Şimdi 2 önerge var. Bu önergelerin bir tanesi Sayın Yılmazcan'ın. 19 uncu maddenin tasarıdan tamamen çıkarılmasını öneriyor. Diğer, Sayın Yılmazcan ve Sayın Ünlütepe'nin önergesinde de 19 uncu maddenin beşinci fıkrasının madde metninden çıkarılmasıöneriliyor. Aykırılığı nedeniyle önce Sayın Yılmazcan'ın önergesini oylarınıza sunuyorum:

Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Yılmazcan ve Sayın Ünlütepe'nin, beşinci fıkranın madde metninden çıkarılması önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabuledilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

20 nci maddeyi okutuyorum:

(Madde 20 okundu)

BAŞKAN- Maddeyle ilgili verilmiş 1 önerge vardır.

Önergeyi de okutayım, beraber müzakere edelim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocukları Koruma Kanunu Tasarısının 20 nci maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hasan Kara

Kilis

(1) Suça sürüklenen çocuklar hakkında soruşturma veya kovuşturma evrelerinde adli kontrol tedbiri olarak Ceza Muhakemesi Kanununun 10 uncu maddesinde sayılanlar ile aşağıdaki tedbirlerden bir ya da birkaçına karar verilebilir.

BAŞKAN- Madde ve önerge hakkında müzakere açıyorum.

Söz isteyen arkadaşım?.. Yok.

Önergeye Hükümet katılıyor mu?..

NİYZAİ GÜNEY (Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü)- Katılıyoruz Sayın

Başkan.

BAŞKAN- Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

21 inci maddeyi okutuyorum:

(Madde 21 okundu)

BAŞKAN- Maddeyle ilgili verilmiş 1 önerge vardır. Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Çocukları Koruma Kanunu Tasarısının 21 inci maddesinin aşağıdaki biçimde değiştirilmesini öneririm.

Muharrem Kılıç

Malatya

Tutuklama yasağı

Madde 21- (1) 15 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında üst sınırı on yılı aşmayan hapis cezasını gerektiren fiillerinden dolayı tutuklama kararı verilemez. Çocuğun suç ve benzeri tehlikelerden korunması için uygun destekleyici ve koruyucu tedbirler alınarak, gerektiğinde çocuğa gözetim uygulanmasına karar verilir.

(2) 18 yaşından küçükler hakkında sürdürülen yargılamalarda;

a) Ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işlerde tutukluluk süresi en çok 3 aydır. Ancak, bu süre zorunlu hallerde gerekçesi gösterilerek 3 ay daha uzatılabilir.

b) Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde tutukluluk süresi en çok 6 aydır. Bu süre, zorunlu hallerde, gerekçesi gösterilerek uzatılabilir. Uzatma süresi toplam 1 yılı geçemez.

c) Bu maddede öngörülen uzatma kararları cumhuriyet savcısının şüpheli veya sanık ile müdafinin görüşleri alındıktan sonra verilir.

BAŞKAN- Yargıtayın bu maddeyle ilgili bir görüşü var mı Sayın Kayılan?

KESKİN KAYLAN (Yargıtay Üyesi)- Sayın Başkanım, arkadaşların bir tek bana iletikleri öneri vardı mevcut metin için. Buradaki 10 yıl sınırını 5 yıl yapmak suretiyle uygulamaya bir rahatlık getirmek istiyorlardı. Bunun dışındaki süreler bakımından Ceza Kanunundaki ve Ceza Muhakemesi Usulü Kanunundaki sürelerin gözetilmesi gerektiği kanısındayız. Hem çocuk mahkemesinin genel mahkemedeki davanın sonucunu beklemesi olanağını sağlayan fıkayla o madde geçit hem 6 ay içerisinde salıverme önlemi öneriliyor. Ağır ceza mahkemesinin duruşması bitecek, karar verilecek, ondan sonra çocuk mahkemesi alacak, çocuk hakkında hüküm verecek. 6 ayda bunun gerçekleşmesi olanağı yok gibi gelir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 104 üncü maddesinde düzenlenen ve halen uygulaması da dikkatle devam eden sürelerin yeterli olduğu kanısındayız. O bakımdan, yeni, daha aşağı bir sürenin, dediğim nedenlerle uygulamada sıkıntılar yaratacağı kanısındayız.

BAŞKAN- Maddeye ihtiyaç var mı?

KESKİN KAYLAN (Yargıtay Üyesi)- O tutuklama yasağı öngörülüyordu. Bir tutuklama yasağı alt komisyona geldiğinde hiç süre yoktu. Alt komisyona geldiğinde, ben cuma günü katıldığına, 15 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında hiç tutuklama kararı verilmemesi gibi bir düzenleme vardı. Biz ona bir sınır getirme gereğini tartıştık.

BAŞKAN- Kapkaç yapan tutuklanmayacak...

KESKİN KAYLAN (Yargıtay Üyesi)- Arkadaşlarımın önerisi, 5 yıl yaparsanız, eğer koruyacaksanız...

BAŞKAN- Şunu anlamak istiyorum. Bizim yeni ceza ve usulde çocuklarla ilgili belli şartlar var zaten. Öyle değil mi? Yani, onun için diyorum: Böyle bir madde düzenlenmesine ihtiyaç var mı?

Buyurun Sedat Bey.

SEDAT BAKICI (Yargıtay Üyesi)- Efendim, Ceza Muhakemesi Kanununun 100 üncü maddesinde tutuklama kararı verilemeyecek haller sayılmış. Bunlar, 1 yıla kadar olan hapis cezaları ile maddî para cezaları. Bu madde bu hükmün istisnası oluyor, çocuklar açısından tutuklanma yasağını genişletiyor. Bunun yanında, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 107 nci maddesinin beşinci fıkrasında da bir hükmümüz var. Orada da, 15 yaşından küçüklerin 18 yaşını dolduruncaya kadar cezaevinde tutuklu olarak veya hükümlü olarak geçirdikleri 1 gün, 2 gün sayılır diyor. Şimdi mevcut taslakta 15 yaşını doldurmuş olan çocuklar tutuklanamaz hükmü kabul edildiğinde, 1 Haziranda yürürlüğe giren 107 nci madde otomatikman yürürlükten kalkmış olacak, uygulanamaz hale gelecek. Ama, mevcut yeni durumda 15 yaşını doldurmamış çocuklar tutuklanacak; fakat, üst sınırı 10 yıl geçmişse tutuklanabilecek hükmü dikkate alındığında 107 nci maddeye de kısmen işlerlik kazandırılmış oluyor. Fakat, bize göre 10 yıllık süre fazla. Bunun daha aşağıya çekilmesi halinde, örneğin, kapkaçılık suçları da tutuklama kapsamına girebilmeli, girebilir. Biz, illaki çocuklar tutuklansın demiyoruz. Tutuklama en son çaredir. Eğer diğer önlemler o çocuk hakkında uygulanamıyorsa, tutuklanması gerekiyorsa, biz kapkaçılık veya daha ağır nitelikli suçlarda da hâkime düşünmesi taşınması, sonucuna göre bir tutuklama kararına hükmetmesinde fayda olur diye düşünüyoruz.

Yani, toptan bu madde kaldırılabilir. Bu takdir Komisyonundur. Veya 5 yıllık bir süreyle sınırlı olabilir. Bunun takdiri Komisyonundur.

BAŞKAN- Sayın Can, buyurun.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale)- Sayın Başkanım, çocukları korumanın kamu vicdanında rahatsızlık meydana getirmemesi lazım. Burada gerçekten üst sınırı 10 yılı aşmayan hapis cezası gerektiren fiillerden dolayı tutuklama kararının verilemeyeceği, toplumda kamu vicdanını yaralayacaktır diye düşünüyorum. Sizin tereddütlerinize ben de katılıyorum. Burada hiç değilse bir orta yolu bularak, 5 yıl olabilir, 6 yıl olabilir, üst sınırla sınırlayalım diye düşünüyorum efendim.

BAŞKAN- Ramazan Bey, buyurun.

RAMAZAN ÖZKEPİR (Yargıtay Cumhuriyet Savcısı)- Sayın Başkanım, Sayın Keskin Kayhan Beyin de açıkladığı üzere, önceki tasarıda tutuklama konusunda hiçbir süre şartı yoktu. Cuma günü alt komisyonda 10 yıl olarak sınır getirildi. Mevcut 2253 sayılı Yasanın 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında 3 yıl sınırlaması var. Ya bu sınırlamayı aynen muhafaza edelim ya da 5 yıla sınırlayalım. Takdir Meclisin. Çünkü, 10 yıl gerçekten toplumda sıkıntı yaratacak. Özellikle hırsızlık ve kapkaç suçlarında sorun olacak. 3 yıl olarak da kalabilir mevcut düzenleme, 5 yıl olarak da düzenlenebilir. Arz ederim.

BAŞKAN- Sayın Güney, önergeye katılıyor musunuz?

NIYAZI GÜNEY (Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü)- Önergeye katılmıyoruz Sayın Başkanım. Şu bakımdan: Bir defa, bu çocukların tutuklanmamasına ilişkin hüküm, bu düzenleme bütün uluslararası belgelerde de var. Çocuk hukukuna giren bir müessesedir. Buradan çıkarmak mümkün değil. Nitekim, arkadaşımız da ifade etti. 2253 sayılı Yasanın 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında da düzenlenmiştir. Ancak, burada "aşağı haddi 3 yılı aşmayan hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim fiillerden dolayı tutuklama kararı verilemez" diyor. Fakat, arkadaşların yaptığı çalışma sonucunda, kapkaç suçlarını da kapsamı bakımından 6 yıla indirilmesi halinde veya 5 yıla indirilmesi halinde amaca hizmet edeceğini düşünüyoruz.

BAŞKAN- Seda Hanım, buyurun.

SEDA AKÇO (Türkiye Barolar Birliği)- Efendim, aslında düzenlemelere bütünlüklü bakıldığında bu yasağın mutlak bir yasak olmadığı görülüyor. Ceza Muhakemeleri Kanununun 109 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre "kanunun tutuklamayı yasakladığı hallerde dahi adli kontrol hükümleri uygulanabilir" deniliyor. Dolayısıyla, 21 inci madde tutuklamayı yasaklıyor; ancak, adli kontrol hükümleri uygulanabileceğinden ve çocuk koyma kanunundaki adli kontrol hükümleri tutuklamayı da sonuç olarak içerdüğinden, aslında bu bir mutlak tutuklama yasağı değil. Dolayısıyla da, ihtiyaç var ise ve başka türlü bu sorun çözülüyor ise, hâkim tutuklama kararı verebilecektir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 37 nci maddesine göre, çocukların özgürlüklerinin kısıtlanmasının son çare olması gerekiyor. Son çaredir demek yetmez, nasıl son çare olacağını göstermek gerekir kanunda. Aslında, kanunun bu biçimi ona imkân sağlayan bir şey. Yani, doğrudan tutuklama; ama, şu koşullara bak, bunları dene. Bunlarla olmuyorsa veya olmayacağını baştan anlıyorsan tutuklayabilirsin diyor kanun zaten. Hiçbir biçimde tutuklanamaz anlamına gelmiyor. O yüzden de, cezaya dair süre de konulmasına ihtiyaç olmadığını; ancak, tutuklama sürelerinin kısaltılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü, gene Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 37 nci maddesi, özgürlüğe müdahalenin en kısa süreli olmasını öngörüyor. Biz, yetişkinlerle aynı süreye tabi tutuyoruz ve bu süre 3 yıla kadar çıkabiliyor. 3 yıl tutuklu kalan çocuğun tekrar topluma kazandırılması imkânı kalmaz; çünkü, çocukluk dönemi aslında eğitim dönemidir, eğitime devam edebilmesi gerekir. Bütün o koşullardan soyutlanmış olan bir çocuğun, topluma döndüğü zaman istediğimiz rolü üstlenmesine imkân kalmaz. Bu bakımdan, hem tutukluluk süresine kısıtlama getirilmeli hem de tutuklama koşullarına getirilmeli. Bu madde, bu açıdan önemli bir madde ve hiç yoksa alt komisyondan geçtiği gibi kalmalı.

BAŞKAN- Değerli arkadaşlarım, biraz evvel Sayın Kılıç'ın önergesini okudum. Şimdi onu işleme alacağım, ondan sonra da Sayın Yılmazcan'ın verdiği 10 yılın 5 yıla indirilmesi önergesini oylarınıza sunacağım.

Hükümetin katılmadığı Sayın Kılıç'ın önergesini kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Yılmazcan'ın 10 yılı 5 yıla indiren önergesine Hükümet katılıyor mu?..

NIYAZI GÜNEY (Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü) - Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN- Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

21 inci maddeyi kabul edilen bu önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22 nci maddeyi okutuyorum:

(Madde 22 okundu)

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Burada çocuğun kendi ailesiyle problemi varsa ve o nedenle bir yargılama varsa, çocuğun ailesinin orada bulunması doğru mu?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) - Sayın Başkanım, öyle bir şey varsa, hâkimin tamamen takdirindedir.

BAŞKAN- Peki.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23 üncü maddeyi okutuyorum:

(Madde 23 okundu)

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24 üncü maddeyi okutuyorum:

(Madde 24 okundu)

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

25 inci maddeyi okutuyorum:

(Madde 25 okundu)

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?..

Buyurun Sedat Bey.

SEDAT BAKICI (Yargıtay Üyesi)- Efendim, ikinci fıkrada yer alan “belirlenen yerlerde” ibaresi, 27 nci maddeyle uyum sağlanması bakımından “belirlenen il ve ilçelerde” şeklinde değiştirilirse daha somutlaşır diye düşünüyorum.

BAŞKAN- Ne fark eder?

SEDAT BAKICI (Yargıtay Üyesi)- Daha somutlaşır. Bir şey fark etmez.

BAŞKAN- Seda Hanım, buyurun.

SEDA AKÇO (Türkiye Barolar Birliği)- Efendim, bu konu tartışıldı; ancak, gene de kayıtlarda olması ve belki daha sonrasında değerlendirme imkânı bulunması bakımından söylemeyi arzu ediyorum. Çocukların ağır ceza mahkemelerinde –çocuk ağır ceza mahkemesi de denilse- yargılanmaları Çocuk Hakları Sözleşmesine aykırı. Bu bakımdan, aslında suça dayalı bir ayırımın yapılmaması gerekir çocukların yargılamaları bakımından. Ağız cezalı suçları da çocuk mahkemeleri yargılayabilirler; çünkü, çocuk yargılamasındaki konu suç değil, kişidir. Kişi yargılanmaktadır. Kişiye uygun tedbirin araştırılması yapılmaktadır. O açıdan da, ayırım yapılmasına gerek yok. Ancak, Türk Ceza Kanununun şu andaki kabul gören biçiminde bundan başka çare yok; çünkü, çocuklar için ceza dışında bir yaptırma hükmetme imkânı vermedi Türk Ceza Kanunu. Ceza Kanununun değişmesiyle beraber bu teşkilatlanmanın da değişikliğine ihtiyaç olacaktır. Aslında, başlangıçta tek hâkimli mahkeme öngörmek işi çok daha kolaylaştıracaktır.

BAŞKAN- Peki.

Ramazan Bey, buyurun.

RAMAZAN ÖZKEPİR (Yargıtay Cumhuriyet Savcısı)- Sayın Başkanım, görüşülmekte olan yasa tasarısının 42 nci maddesinde, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiş. Kanun yoluna başvurma hakkı Ceza Muhakemesi Kanununun 260 ıncı maddesinde düzenlenmiş. 260 ıncı maddenin ikinci fıkrasına göre “asliye ceza mahkemesinde bulunan cumhuriyet savcıları mahkemenin yargı çevresindeki sulh ceza mahkemelerinin, ağır ceza mahkemesindeki cumhuriyet savcıları da asliye ve sulh ceza mahkemelerinin kararlarına karşı yasa yoluna başvurabilirler” hükmü yer almakta.

Birinci fıkrada “çocuk mahkemelerinde yapılan duruşmalarda cumhuriyet savcısı bulunmaz” deniliyor. Çocuk mahkemesi, şu anda yürürlükte olan sulh ve asliye ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçlara bakacak. Ceza Muhakemesi Kanununun 260 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında açıkça çocuk mahkemesi yer almadığı için, cumhuriyet savcılarının çocuk mahkemelerince verilen kararlara karşı kanun yoluna başvurma olanakları yok. O nedenle, birinci fıkraya “cumhuriyet savcısı bulunmaz”dan sonra “mahkemelerin bulunduğu yerdeki cumhuriyet savcıları çocuk mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilirler” şeklinde bir cümle eklenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Arz ederim.

BAŞKAN- Niyazi Bey, buyurun.

NIYAZI GÜNEY (Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü)- Tabif, bir haklılık yönü var; ama, uygulamada da sulh ceza mahkemelerine cumhuriyet savcısı katılmadığı halde, cumhuriyet savcısına kararlar “görüldü”ye

geliyor ve onu yargı yoluna, daha doğrusu, kanun yoluna götürebiliyor. O bakımdan, biz onu gözeterek böyle bir sistem getirdik. Kaldı ki "Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanır" diyoruz. Dolayısıyla, cumhuriyet savcısının tek hâkimli çocuk mahkemesinde bulunması mecburiyeti yok; ama, kanun yoluna gitmesini engelleyen de bir hüküm yok. Nitekim, işte ifade ettiği gibi, sulh ceza kararlarına karşı, katılmadığı halde, cumhuriyet savcılarının kanun yoluna gidebildiği gibi. Bu bakımdan, yeni bir eklemeye ihtiyaç yok diye düşünüyorum.

BAŞKAN- Buyurun.

RAMAZAN ÖZKEPİR (Yargıtay Cumhuriyet Savcısı)- Sayın Başkanım, ben, teknik açıdan kesinlikle boşluk olduğu kanaatindeyim. Şöyle: Yürürlükten kaldırılan 825 sayılı Ceza Kanununun Meriyeti Vazma İlişkin Kanun uyarınca, üst cumhuriyet savcıları ve yerel cumhuriyet savcıları sulh ceza mahkemelerinin kararlarına karşı kanun yoluna başvurabiliyorlardı. Bu düzenleme yeni yasanın 260 ıncı maddesinde yapıldı. 260 ıncı maddede açıkça yazıyor. Diyor ki: "Asliye ceza mahkemesinde görevli cumhuriyet savcıları ve ağır ceza mahkemesindeki cumhuriyet savcıları sulh ve asliye ceza mahkemelerinin kararlarına karşı kanun yoluna başvururlar." Ne 825 sayılı Meriyet Yasasında ne de 260 sayılı Yasada çocuk mahkemesinden bahsedilmiyor. O nedenle... Yani, ben uygulamacı olarak... Çünkü, işi biz yapacağız. Çocuk mahkemesinin verdiği kararlara karşı şu anda savcının kanun yoluna başvurma olanağı bana göre yok buraya ekleme yapılmadığı sürece. Çünkü, 260 ıncı maddenin ikinci fıkrasında "sulh ve asliye ceza mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurulabilir" deniliyor. Ceza Muhakemesi Kanununda değişiklik yapma olanağı olmadığı için, bu konudaki boşluğu gidermek amacıyla, birinci fıkranın sonuna "mahkemelerin bulunduğu yerdeki cumhuriyet savcıları çocuk mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilirler" şeklinde cümle eklenmesinin kesinlikle zorunlu olduğunu düşünüyorum.

Arz ederim.

BAŞKAN – Niyazi Bey, buyurun.

NIYAZI GÜNEY – Efendim, bunun, uygulamada birtakım tereddütlere yer vermemesi bakımından konulmasında yarar vardır, herhangi bir sakınca yoktur.

BAŞKAN – Birinci fıkranın sonuna mı koyuyoruz.

RAMAZAN ÖZKEPİR – Mahkemelerin bulunduğu yerdeki cumhuriyet savcıları, çocuk mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilirler.

BAŞKAN – Bu eklemeye maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Ermeyenler... Kabul edilmiştir.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkan, tutanağa geçmesi için bir şey söylemek istiyorum.

Çocuk mahkemelerinde cumhuriyet savcısı bulunmaz ibaresi var, yalnız, bu tek hakimli çocuk mahkemesi ile çocuk ağır ceza mahkemelerinin ikisini de kapsamıyor. Orada bir açıklamaya ihtiyaç var. Çocuk ağır ceza mahkemelerinde cumhuriyet savcısının bulunması gerekir ve buradan da öyle anlaşılması gerekir. O bakımdan, bunun tutanağa geçmesinde fayda var diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun Niyazi Bey.

NIYAZI GÜNEY – Şimdi, redaksiyon bakımından söylüyorum, mahkemelerin bulunduğu yerlerdeki cumhuriyet savcıları diye bunu o şekilde yaparsak...

BAŞKAN – O şekilde redaksiyon yetkisiyle düzeltiriz.

26 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 26 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? . Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

27 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 27 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

28 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 28 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?..

Ömer Bey, buyurun.

ÖMER UĞUR GENÇAY – 28 inci maddenin birinci bendine tercihen sözcüğünden sonra evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ibaresinin eklenmesini talep ediyorum. Bunun gerekçesini de, aile mahkemeleri hakimleri nitelikleri arasında tercihen evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş olması koşulu aranmaktadır. Bu özelliklerin çocuk hakimlerinde öncelikle bulunması gerekmektedir. Çocuk sahibi bir çocuk hakiminin tercih sebebi olmasında çocuğun yararı açık, seçiktir.

Takdirlerinize arz ederim.

BAŞKAN - Buyurun Seda Hanım.

SEDA AKÇO – Efendim, bu, aslında, Mecliste daha önce de tartışılmış bir konu. 1989 tarihli tasarının Meclis tutanaklarında da görülecektir bir tartışma. Çocuk sahibi olmak veya evli olmak, çocuk konusunda uzman olmanın yerine geçebilecek bir şey değil, hiç bunların göstergesi değil. Aranılması gereken şart, çocuk hukuku, çocuk psikolojisi ve suçun önlenmesi konularında uzmanlıktır.

Aslında, o tutanakta, mesela, şunlar da yazıyor, gerekçesine geçmiş durumda kanunun, bizzat evli ve çocuk sahibi olmanın kendisi aleyhe sonuç doğurabilir çocuğuyla ilişkileri bakımından eğer yeterli bir bağ kuramıyorsa ki, bunun örnekleri de oldu geçmişte. O açıdan, yani, bu şart, çocuk mahkemeleri hakimleri için bir özellik ifade etmemektedir. Böyle bir şart hiçbir mevzuatta da yoktur.

BAŞKAN – Niyazi Bey.

NIYAZI GÜNEY – Ben, Barolar Birliği Temsilcisi arkadaşımızın görüşlerine katılıyorum, buradaki ayırıcı özellik çocuk sahibi olmak değil, çocuk hukuku alanında uzmanlaşmaktır. Kaldı ki, çocuğun haklarını koruyan insanın mutlaka çocuk sahibi olması gerektiği konusunda da böyle bir şey yok. Çocuğu olmayan insan da pekala çocuğun haklarını koruyabilir, hakimlik yapabilir, çocuk davalarına bakabilir. O bakımdan, böyle bir ayırımın konulması gerekmizdir bizce.

BAŞKAN – Bir de, çocuğunu o hale sokan anne babalar da var.

Hakkı Bey, buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkan, şimdi, aile sahibi olması, eş, evli ve çocuk sahibi olmasının, zaten, bu mahkemeye atanmasında bir engel hali yok. Ola ki, varsa böyle bir şey, esasında, bu atamalarda göz önünde bulundurulur, ancak, biz bunu tercihen veya zorunlu hale getirdiğimiz takdirde, zaten, aile mahkemelerinde o saydığımız vasıflarda hakim bulamadık ve çok sıkıntı çektik, üstüne ikinci bir sıkıntı daha ekleyeceğiz ve uygulanamaz hale getireceğiz. Bu bakımdan, bu düzenleme yeterli ve doğrudur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Ömer Bey, buyurun.

ÖMER UĞUR GENÇAY – Ben mutlaka aranmalı demedim, zaten, kanunun metninde tercihendir. Yani, bugün bir çocuk sahibi hakim varken, yüksek kurulun çocuk sahibi olmayan birinin atanmasını tercih etmesi mümkün değil. Zaten, bu özellikleri, çocuk hukuku alanında uzmanlaşması konusu, aile mahkemesine ilişkin kanunun üçüncü bendinde de, aile mahkemesine ilişkin ayrıca belirtilmiş; yani, lisansüstü eğitim yapmış olmanın bir özellik olduğunu söylüyor. Eğer, aynı gerekçeler bu kanun için de geçerli olacak ise, çocuk sahibi bir hakim varsa tercihen, mutlaka kelimesi, zaten, tarafımızdan telaffuz edilmedi.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

29 uncu maddeyi okutuyorum:

(MADDE 29 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

30 uncu maddeyi okutuyorum:

(MADDE 30 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

31 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 31 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?..

Buyurun.

MURAT GÜLER – Bu maddede mümkün olan en kısa süre ifadesi geçmekte. Biz, yaklaşık iki yıldır çocuk kolluğu kapsamında polis olarak birtakım sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktayız. Çünkü, kolluğun yaptığı bir sosyal hizmet görevi olmakla birlikte, tamamıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel

Müdürlüğü bünyesindeki yapılanmaya birtakım tezatlar oluşturmakta. Bu, yerel hukukumuzda ve uluslar arası sözleşmelere imza atan bir ülke olmamız sebebiyle, ülkemize gelip yapılan ziyaretlerde tenkit konusu oluşturmakta. Bize yöneltilen soru şu: Bu çocukları, siz, suç işleme şüphesi altında geldisse, en son çare de olsa nezarethanelerde bulunduruyorsunuz, bunu anlayabiliyoruz; ama, bunun haricinde, sizin ülkenizde sosyal hizmet müessesesi bulunmuyor da mı bu çocukları kısa süreli de olsa birimlerinizde tutuyorsunuz. Burada en kısa süre geçince, daha önce yaşadığımız sıkıntıların bir benzerinin devam edeceği kaygısı var. Bazen 10 gün, 15 gün, 16 güne uzadığı oluyor bu sürenin. Fuhuştan, değişik sebeplerden gelen çocuklar için de aynı durum geçerli. Münkün olan, en kısa sürenin, derhal olarak düzeltilmesinin faydalı olacağı düşüncesini arz ederim takdirlerinize.

BAŞKAN – SHÇEK ne diyor?

SHÇEK TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, daha evvelki toplantılarda gündeme geldiği gibi, her ne kadar korunmayla ilgili tek kurum Sosyal Hizmetler Kurumu ise de, bu, doğal olarak, bizim, şu andaki iş hacminiz nedeniyle çok mümkün olamamakta; çünkü, şu andaki kuruluşlarımız boyutuyla, çok nitelikli hizmet vermek zorundayız, değişik ve nitelikli hizmet vermek zorundayız. Örneğin, bir kız yurduna fuhuştan gelen bir çocuğu yerleştirmek gibi bir şansımız mümkün değil. Biliyorsunuz, bizim, şu anda kuruluşlarımız genelde anne, babasız ya da ekonomik nedenlerle kuruma yerleştirilmiş, koruma kararı alınmış ve kuruma yerleştirilmiş çocuklar. Örneğin, fuhuştan gelen kız çocuğunu derhal koyabileceğimiz bir birimimiz söz konusu değil. Aynı yerde bakmak gibi bir sakıncayı da göz önüne alıyoruz, çözemiyoruz efendim.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

32 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 32 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

33 üncü maddeyi okutuyorum:

(MADDE 33 OKUNDU)

BAŞKAN – Şimdi, bu ikinci fıkra alt komisyonda eklendi herhalde? Bu yüzde 50'si oranında ödenek, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu çalışanlarının tamamı için mi öngörüldü?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Hayır Sayın Başkanım, sadece, buradaki denetim tedbirlerini uygulayan personele verilecek.

BAŞKAN – Niye öyle bir ayırım yaptınız?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bu çok ciddi ve önemli bir görev, riskli bir görev, diğerleri aynı görevi yapmıyorlar, o bakımdan bir ayırım düşündük. Aynı şekilde mahkemelerde de bu görevi yapan kişiler, mahkemelerin, hakimlerin, diğer personellerine, katiplerine, mübaşirine falan da verilmiyor bu ödenek. Mahkemelerde görev yapan sosyal çalışmacı, o denetim tedbirlerini takip eden, uygulayan, rapor hazırlayan kişilere veriyor. Aynı şekilde, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda da aynı görevi yapan kişilere verilecektir.

BAŞKAN – Sayın Güney?..

NIYAZI GÜNEY – Sayın Başkanım, mevcut kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında da aynı hüküm var. Çocuk mahkemelerine atanan sosyal hizmet uzmanları veya yardımcıları ile pedagog, psikolog ve psikiyatriara almakta oldukları aylıkların brüt tutarının yüzde 50'si oranında ödenek verilir. Şimdi, bu miktar da, 28 ila 78 milyon lira arasında değişen bir rakamdır.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

34 üncü maddeyi okutuyorum:

(MADDE 34 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

35 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 35 OKUNDU)

BAŞKAN – Buyurun Seda Hanım.

SEDA AKÇO – Kusura bakmayın, yine, uygulamadan kaynaklanan bir problemi dile getirmek istiyorum.

Birinci fıkrada gerektiğinde hâlâ duruyor. Aslında, ilk alt komisyon çalışmasında gerektiğindenin çıkmasına karar verilmişti. Uygulamada da, 2253 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde bu var ve gerekmediğine karar

verilerek bu araştırma yapılmıyor yaygın olarak. Halbuki Pekin Kuralları diyor ki, önemsiz ve tali nitelikteki suçlar haricindeki tüm suçlarda yapılmalı. Şimdi, burada korunma gereksiniminde olan çocuklar da bu madde kapsamında olduğu için birinci fıkra olduğu gibi kalsın, ancak, bir fıkra ekleyerek, kanunla ihtilaf halindeki çocuklar için önemsiz ve tali nitelikteki suçlar dışındaki bütün vakalarda çocuk hakkında verilecek kararın belirlenmesinden önce sosyal inceleme yaptırılması zorunludur gibi bir fıkra eklenir ise, ihtiyacın tam karşılanması mümkün olacak, aksi takdirde, bu sosyal incelemeler yaptırılmıyor, bunu dikkatlerinize sunmak istiyorum.

BAŞKAN – Ramazan Bey, buyurun.

RAMAZAN ÖZKEPİR – Sayın Başkanım, bunu emredici hale getirirsek, o zaman, cumhuriyet savcısı takipsizlik kararı vereceği bir olayda dahi sosyal inceleme yaptırmak durumunda kalır ki, gereksiz yere görevlilerin mesaisini harcamış oluruz, o nedenle, böyle bir zorlayıcı hükmün getirilmesinin doğru olmadığını düşünüyorum.

Arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Güney?..

NIYAZI GÜNEY – Sayın Başkanım, Türkiye'nin her yerinde bu sosyal çalışmacı, pedagog, psikolog bulmamız mümkün değil. Ülke şartları dikkate alınmak suretiyle bu gerektiğinde ibaresi eklenmiştir. Bu haliyle uygundur.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

36 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 36 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

37 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 37 OKUNDU)

BAŞKAN – Sayın Güney?..

NIYAZI GÜNEY – Maddenin esasına bir diyeceğimiz yok, ama, o üçüncü ve ibaresinin veya olmasının daha doğru olacağını düşünüyoruz, o birlikte mütalaa edilmiyor çünkü.

BAŞKAN – Ancak korunma ihtiyacı olan çocuklar veya... Öyle mi? Uygun mu Sayın Köylü?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Olabilir efendim.

BAŞKAN – Bu düzeltmeyle maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

38 inci maddeyi okutuyorum;

(MADDE 38 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

39 uncu maddeyi okutuyorum:

(MADDE 39 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

40 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 40 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

41 inci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 41 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

42 nci maddeyi okutuyorum:

(MADDE 42 OKUNDU)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?

Buyurun.

ÖMER UĞUR GENÇAY – Çocukların korunması konusunda doğrudan düzenlemeleri içeren 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun ile 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun 42 nci maddesinin birinci fıkrasının madde metnine eklenmesini öneriyorum.

Takdirlerinize sunarım.

BAŞKAN – Niye öneriyorsunuz?

ÖMER UĞUR GENÇAY – Bu kanun içinde hüküm bulunmayan hallerde öncelikle uygulanması gereken ana kanunlardan ilk ikisinin bu olduğu için.

BAŞKAN – Sayın Köylü?..

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Olabilir efendim, bizce bir sakıncası yok. Yalnız çelişmemesi halinde tabii ki, bu kanunla çelişiyorsa...

BAŞKAN – Bunları arz edebilir misiniz.

ÖMER UĞUR GENÇAY – Kanun metninde hüküm bulunmaması halinde denildiği için, çelişme özelliği yok.

Arz edebilirim. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun.

Arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Güney?..

NIYAZİ GÜNEY – Sayın Başkanım, şu anda buna gerek yok, bu bir çocuk yargılamasıdır. Yani, aile hukukuyla bir alakası olan bir kurum değil. O itibarla mevcut düzenleme yeterli olarak görülebilir.

BAŞKAN – Seda Hanım?..

SEDA AKÇÖ – Ben bir başka yere dikkat çekmek istiyorum.

İkinci fıkrada, denetim konusunda, bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde denetimi serbestlik ve yardım merkezleri ile koruma kurulu kanunu hükümleri uygulanır deniliyor, halbuki, çok isabetli bir eklemeye bir değişiklik yapıldı. Koruma ihtiyacı olan çocuklar ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar bakımından denetim, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yerine getirilecek. Onların bunu, bu kanuna göre yerine getirme imkânı olmayacak ve olmaması da gerekir. Onların gözetim usulüyle denetimi nasıl yapacaklarının bir yönetmelikle düzenlenmesini öngörmek kargaşayı önleyecektir. Onu da buraya tabi tutarsak, 37'de çözmeye çalıştığımız problemi burada tekrarlamış olacağız. Buna dikkat çekmek istiyorum.

BAŞKAN – Uğur Bey, buyurun.

ÖMER UĞUR GENÇAY – Özellikle 4787 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci bendi hüküm olarak kelime kelime kanunla özdeştir, doğrudan ilgilidir değil, kelime kelime özdeştir, okuyayım, kanun metni önümde. Küçükler hakkında, bedensel ve zihinsel gelişmede bulunan bir çocuğun bir aile yanına veya resmi, özel ya da sağlık kurumuna ve eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye aile mahkemesi yetkilidir. Doğrudan kelime kelime benzenmektedir.

NIYAZİ GÜNEY – Bir tekrar olacaktır Sayın Başkanım. Şimdi, zaten biz burada düzenledik bunları. Şu anda, biz, usul hükümlerine atıf yaptık Ceza Muhakemesi Kanunu ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu. Koruyucu tedbirler bakımından da SHÇEK'e atıf yaptık, bir tekrardan başka bir şey olmayacak.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir tekrardan başka bir şey olmayacak.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

43 üncü maddeyi okutuyorum:

(Madde 43 okundu)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

44 üncü maddeyi okutuyorum:

(Madde 44 okundu)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

45 inci maddeyi okutuyorum:

(Madde 45 okundu)

BAŞKAN – Maddeyle ilgili bir önerge var; onu da okutuyorum, beraber müzakere edelim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 45 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini ve maddeye aşağıdaki fıkranın 3 üncü fıkra olarak eklenmesini ve fıkra teselsülünün ona göre yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederim.

Mehmet Yılmazcan

Kahramanmaraş

“a) (a) ve (e) bentlerinde yazılı danışmanlık ve barınma tedbirleri Millî Eğitim

Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve yerel yönetimler,

(2) Bakım tedbirinin yerine getirilmesinde İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı,

Sağlık Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve ilgili diğer bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları, kurumlararası ihtiyaç duyulan kolluk ve güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesi, çocukların rehabilitasyonu, eğitim ve diğer konularda verilecek hizmetleri geciktirilmeksizin yerine getirir.”

BAŞKAN – Önerge ve madde hakkında söz isteyen?..

Buyurun.

AZİZ SÖĞÜTLÜ (Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yetiştirme Yurtları Daire Başkanı) – Sayın Başkanım, daha önceki maddeyi toparlarken tam net olmamıştı; çünkü, burada özellikle bakım ve barınmada önergede eksiklik var, bir de “barınma” kelimesini ekleyeceğiz oraya. Bakım ve barınma tedbirlerinin yerine getirilmesi esnasında diğer kurumların eşgüdümü ve katkısı, sorumluluk duymaları açısından, maddenin bu şekilde organize edilip kanun metninde yer alması, kurumların sorumluluk bilincini daha çok geliştiriyor; çünkü, sonunda “geciktirilmeksizin yerine getirilir” deniliyor. Öbüründe sanki Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu talepte bulunursa gibi bir anlama geliyor.

BAŞKAN - İkinci fıkraya “barınma” eklenmesi lazım.

Ne dersenez arkadaşlar?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Bakanım, orada var, ben anlayamadım bu şeyi, ne olduğunu anlayamadım; çünkü, ikinci fıkra gayet detaylı bir şekilde düzenlenmiş.

BAŞKAN – Bu önergeye ne ihtiyaç var?

AZİZ SÖĞÜTLÜ - Sayın Başkanım, o görüşü biraz daha netleştirdik ve kısa halde geldi bu önergeyle.

BAŞKAN – İkinci fıkrada, mevcut alt komisyon raporunda ne eksiklik var?

AZİZ SÖĞÜTLÜ – Eksikliği şudur Sayın Başkanım: “Her türlü yardım ve destek talepleri” geçiyordu orada. Aslında yardım ve destek değil, bu görev, bakım ve barınma görevi Millî Eğitim Bakanlığının, bizim Sağlık Bakanlığının ve İçişleri Bakanlığının sorumlulukları. Bizim önergemizde daha somut hale gelmiş oluyor.

BAŞKAN – Hayır; tam tersine, bu daha net bir metin; yani, alt komisyonun metni daha net. Sizi daha rahatlatan bir metin.

Seda Hanım, buyurun.

SEDA AKÇO – Ben de birinci fıkrada bir duruma dikkat çekmek istiyorum. Şimdi, kanunun 3 üncü ve 5 inci maddelerinde özel veya resmî kurumlar tarafından bazı hizmetlerin yerine getirilmesi öngörülüyor; ama, o maddelerde özellikle bakım, barınma tedbirleri için bu

öngörülüyor. Halbuki, diğerlerinde daha fazla özel hizmetler var. Bir de, üstelik, bakım ve barınma için de buna ihtiyaç var.

Şimdi, orada özellerin, resmî ve özel kurumların yapabileceği öngörülürken, bu maddede, sayılan kurumlar tarafından yerine getirilir denilmesi bağlayıcı ve daha önceki 2828 sayılı Yasadaki problemi tekrar ettirici bir durum. Onun için, Sağlık Bakanlığı, yani şunlar şunlar tarafından dedikten sonra, bu Bakanlıkların denetiminde resmî ve özel kurumlar tarafından yerine getirilir demek, 3 ve 5’le de uyumlu bir imkân sağlayacak; yani, bizzat yapmaları gerekmez...

BAŞKAN – Gerek yok ki...

SEDA AKÇO – Benzeri bir hüküm nedeniyle, yıllardır özellerin bazı hizmetlerivermesi yönünde problem...

BAŞKAN - Bakanlığına bağlı yahut Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yahut onun denetimindeki bütün şeyleri kapsar.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, özel kuruma burada bir emredici hüküm koyamayız; yani, kimseyi mecbur tutamayız böyle bir şeye.

BAŞKAN – Sayın Yılmazcan önergesini geri çekiyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

46 ncı maddeyi okutuyorum:

(Madde 46 okundu)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, bir önerge var; ama, bu önergeyi işleme koymamız söz konusu değil. Pek çok yeni kadro ihdasını öngören bir önerge. Bunu SHÇEK'teki arkadaşlarımız, kendi bakanlıklarıyla konuşacaklar, oradan kendi yasalarında bir değişiklikyapacaklar. Yoksa, bizim buraya bir kadro eklememiz söz konusu değil.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

47 nci maddeyi okutuyorum:

(Madde 47 okundu)

BAŞKAN Madde hakkında söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

48 inci maddeyi okutuyorum:

(Madde 48)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?..Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Geçici madde 1'i okutuyorum:

(Gegici madde 1 okundu)

BAŞKAN – Madde hakkında söz isteyen?..

Buyurun Uğur Bey.

ÖMER UĞUR GENÇAY – Geçici madde 1'in 4 üncü fıkrasında “görevli hukuk mahkemelerince alınır” ibaresinde “görevli” sözcüğünden sonra “aile yoksa asliye” sözcüklerinin ilave edilmesini talep ediyorum. Gerekçem şudur: Bu eklemeyi yapmadığımız takdirde, görevli mahkemenin belirsizliği nedeniyle, mahkemelerin yüzlerce görevsizlik kararıyla karşılaşacağız. Biz bunu özellikle aile mahkemelerine ilişkin uygulamalarda, Yargıtay'da, yüzlerce görevsizlik kararıyla karşılaşarak gördük. Bu tür belirsizlik, yüzlerce çocuğun uzun süre korumasız kalmasına neden olacaktır. Maddeye açıklık getirmek, haklıbütün tereddütleri ortadan kaldıracaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Hukuku çıkarsak, görevli mahkemelerce desek?..

ÖMER UĞUR GENÇAY – O zaman ceza mı, hukuk mu olduğu da belli olmaz. Takdir size ait; çünkü, burada ceza mahkemelerine değil, geçici olarak tasarıda hukukmahkemelerine görev verilmiştir. Biz Yargıtay'da çok iyi biliyoruz ki, yüzlerce görevsizlik kararı, sulh hukuk mahkemesi ben bakmayacağım diyecek, aileye gönderecek, aile ben bakmayacağım diyecek diğerine gönderecek. Merci tayini için Yargıtay 20. Hukuk Dairesine gidilecek...

BAŞKAN – Peki... Yargıtay ne dersiniz?

YARGITAY TEMSİLCİSİ – Madem kargaşa olacak, bir mahkemeye verelim bitirelim, görevli sulh hukuk mahkemesi diyelim, en seri çalışan mahkeme.

ÖMER UĞUR GENÇAY – Arz edebilir miyim? Efendim, şimdi, çocukların korunması Türk Medeni Kanununun İkinci Kitabı içerisinde düzenlenen bir yerleştirmedir. Dolayısıyla, İkinci Kitabın içerisinde yer alan konularla ilgili olmak üzere, sulh hukuk mahkemesi ve asliye hukuk mahkemeleri görevli değildir, aile mahkemeleri görevlidir. Aile mahkemesi bulunmayan yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen asliye hukuk mahkemesi aile mahkemesi sıfatıyla bakmaktadır. İkinci Kitabın konusu içerisinde yer alan çocukların korunmasına ilişkin tedbirlerin aile mahkemesince alınacağı konusunda bir tereddüt yoktur bugünkü mevzuat itibarıyla. Ben, a ile yoksa asliye sözcüklerinin ilavesini takdirlerinize sunuyorum. Sadeceduraksamaları engellemek için.

MEHMET YILMAZCAN (Kahramanmaraş) – Hâkim Beyin dediği teklife ben de katılıyorum.

BAŞKAN – Bence de gerek yok; ama “görevli aile veya asliye hukuk mahkemelerince alınır”... Peki.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde bu düzeltmeyle kabul edilmiştir.

49 uncu maddeyi okutuyorum:

(49 uncu madde okundu)

BAŞKAN – Bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Recep Özel
Isparta

“Madde 49.- (1) Bu Kanunun,

- a) Suça sürüklenen ve hakkında bakım tedbiri uygulanan çocuklar hakkında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yerine getirilecek hizmetlere ilişkin hükümler ile 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,
- b) 37 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yayımı tarihinden itibaren bir yıl sonra,
- c) Diğer hükümleri yayımı tarihinde Yürürlüğe girer. “

BAŞKAN – Şimdi, bu süreler içerisinde siz bu kadroları kullanabilecek hale getirebileceğinize inanıyor musunuz?

– Şimdi, Sayın Başkanım, biz bu altı aylık süre, bakım hizmetleriyle ilgili altı aylık süre öngördük. Danışmanlık hizmetleri ve 37 nci maddenin uygulanması açısından denetim görevini yerine getirmek için de bir senelik bir süre öngördük. Burada Yüce Meclisin bunuyla ilgili takdiri herhalde hızlı olacaktır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şimdi Meclis üç ay tatile girecek, üç ayı sil, ondan sonra kolay değil bu, kadro ihdasıyla ilgili hükümetin planlaması var, bu seneki kadrolar hemen hemen paylaşılmış durumda. Şimdi siz aşağı yukarı 1 200-1 300 yeni kadro istiyorsunuz; yani, bilmiyorum, siz bilirsiniz, bu süre yeter diyorsanız, mesele yok.

– Şimdi, Sayın Başkanım, biz, bir senede çıkarırız diye düşündük kendi açımızdan.

BAŞKAN – Önergeye hükümet katılıyor mu?

KENAN ÖZDEMİR – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Seda Hanım, son sözü söyleyeceksiniz herhalde, buyurun.

SEDA AKÇO – Öncelikle, önerge bakımından şunu dile getirmek istiyorum:

Yürürlüğü ertelendiği takdirde, bu çocuklar o süreçte ne olacak?

BAŞKAN – Şu andaki fiili durum neyse o.

SEDA AKÇO – Şu andaki fiili durumda olmayacak; çünkü, 2253 sayılı Yasayı yürürlükten kaldırıyoruz:

BAŞKAN – O şeyle ilgili yürürlüğü sonra...

SEDA AKÇO – Efendim, şöyle bir çözüm aslında daha uygun olmaz mı: Mevcut hizmetlerden yararlanma imkânları var. Şimdi mesela danışma hizmetleri var, toplum merkezlerinden alınacak hizmetler. Bu bakımdan, bu yürürlüklerin ertelenmesine gerek yok. Yürürlüğün ertelenmesi yerine, eski kanunda, 2253 sayılı Kanunda olduğu gibi, bu kurumların kurulması, bu hizmetlerin verilmesi bakımından bir ileri tarih verilebilir; yani, altı ay içerisinde kurulacaktır, bir yıl içerisinde tamamlanacaktır gibi bir süre verilebilir; ama, yürürlüğünü ertelediğimiz takdirde, hiçbir şekilde koruyucu destekleyici tedbirleri, verilmiş kararların denetimine hükmedilmeyecek bu süre içerisinde ve çocuklar ortada kalacak; yani, mahkemeler bu kanunu uygulayamayacaklar, uygulanmasını erteliyoruz biz. O yüzden 2253 sayılı Kanunun yöntemini tercih etmek daha doğru. Bir de son söz olduğu için şunu da söylemek istiyorum: Bu kanunun aslında tamamlanmasıyla bir çocuk koruma kanunu değil. Çocuk koruma kanununun özelliklerini taşıyor. Bütün çocukları kapsamıyor ve çocuğu koruyucu tüm kurumları kapsamıyor, kamu vesayetigibi. Bunlar alt komisyonlarda ve bakanlık çalışmalarında ayrıntılarıyla tartışıldı ve birtakım hükümler getirildi; ama, idari teşkilatlanmayla ilgili yasalaşma süreci tamamlanmadığı için bu kısma girilemedi. Özellikle ceza sorumluluğu olan çocukları ceza hukuku alanına bırakıyor. Bu açıdan, çok önemli bir adım atmış olan Meclis, çocuk koruma kanununu başlatmakla, ona yönelik çalışmaları başlatmakla çok önemli bir adım atmış olan Meclisin eksik kalan bu hususlar konusunda görevinin devamı bakımından soruna dikkat çekmek istiyorum. Çok önemli bir adımdır; ama, tamamlanmış değildir. Dolayısıyla da, çocuk koruma kanunu hazırladık rehavetine hiç kimsenin, bizler de dahil olmak üzere, kapılmaması ve bu çalışmanın devam etmesi gerekiyor. Bazı yönlerden eksik bir kanun çünkü.

BAŞKAN – Önergeyle ilgili Seda Hanımın endişeleri doğru gibi görünüyor, ne dersiniz?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, bunu biz uygulayamayız o zaman; yani, bu maddelerin yürürlüğünü eğer ileriye atarsak, bu maddelerdeki düzenlemeleri uygulayamayız. Burada zaten altı ay içinde

yönetmelik çıkarılacak diye hüküm var, 47 nci maddede var. Ayrıca, geçici maddede de var “bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar koruyucu vedestekleyici tedbirleri yerine getirmek üzere altı ay içinde gerekli tedbirleri alır” deniliyor; yani, burada altı aylık bir süre tanınmış bu tedbirleri alabilmek için, hem yönetmelik çıkarılması için hem de bu tedbirleri alabilecek kapasiteye sahip olabilmek için. Burada bir süre var; ama, buzaten şu anda uygulanamıyorsa, en azından buna imkân yoksa, hiç değilse, o maddeyi koymadığımız takdirde, mevcut sisteme göre mahkemeler bir çare bulmaya çalışacaktır. Aksi takdirde o da ortadan kalkacak, o zaman kanun hiç uygulanamayacaktır.

BAŞKAN – Çocuk Esirgeme Kurumu yapsın demekle yapmaz ki...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Şöyle yapabiliriz: En azından bu kurum düzenlemelerini yerine getirinceye kadar 2253 sayılı Çocuk Mahkemeleri Kanunundaki tedbirler uygulamaya devam olunur...

BAŞKAN – O zaman da hiç kanun çıkmaz...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – O kısma sadece, tedbirlerin uygulanmasıyla ilgili kısmı.

BAŞKAN – Yine bir süre koyalım da bence...

MUHARREM KILIÇ (Malatya) – Diğer yasanın uygulanması için de bir süre koymamız gerekir.

BAŞKAN – Onu söylüyorum.

SEDA AKÇO – 2253 sayılı Kanunun yöntemiyle çözebiliriz. 5 inci maddede öngörülen tedbirler ve 37'ye eklenen denetimin Sosyal Hizmetler tarafından yapılması için gerekli teşkilat yapılanmanın tamamlanması bakımından altı ay, bir yıl ne kadar deniliyorsa, o teşkilatlanma, tüm yurttan şu kadar zaman içinde tamamlanır deriz. Bu süre içerisinde, zaten Sosyal Hizmetlerin sürdürmekte olduğu var olan hizmetlerden böylece yararlanabilmiş olur. Aksi takdirde, hiçbir hizmetten yararlanılamayacak.

BAŞKAN – Ne diyorsunuz arkadaşlar?

HÜKÜMET TEMSİLCİSİ – Şimdi efendim, burada bu önergede bir değişiklik yapmak suretiyle meseleyi çözümleyebiliriz diye düşünüyorum. Burada “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yerine getirilecek hizmetlere ilişkin hükümler ile...” Şimdi oraya kadar çıkarırsak, sadece 5 inci maddenin (a) ve (e) bentlerinde yazılı olan “barınma ve danışma tedbirleri” bakımından; yani, bizim SHÇEK’e verdiğimiz iki görev var, birisi barınma, birisi danışma. Şu anda mevcut haliyle zaten SHÇEK bu konuda yükümlendirilmiş durumda, görev yapıyor şu anda; ama, biz şimdi kanunla bir görev veriyoruz. Şu anda, altyapı hazırlanmadan, uygulama kabiliyeti bulunmayan bir yasa hükmünün hemen yürürlüğe konulmasında bir yarar yok ve şeyi de aksatmaz, sadece 5 inci maddenin (a) ve (e) bentlerinde yazılı bulunan tedbirlerin uygulanmasını ertelersek, mesele çözümlenmiş olur.

BAŞKAN – Peki, şimdi, bu eski yasa, yürürlükten kaldırılan hükümlerle ortadan kalkıyor. Boşluk doğacak şimdi orada.

– Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz? Şimdi efendim, bir şey karıştırılıyor gibi geldi bana arkadaşlarımız tarafından. Şimdi, biz depo bakım yapmak gibi görevle yükümlü değiliz. Biz, her çocuğun geliş özelliğini göz önünde bulundurarak farklı birimler yaratmak zorundayız. Yoksa, fuhuştan geleni aynı yere koyun, okumak için geleni aynı yere koyun, özürlüsünü aynı yere koyun, bizim böyle bir görevimiz yok. Bizim görevimiz, bu çocukları uygun koşullarda talepte bulundukları hizmetleri sunmaktır. Şimdi, danışma ve şey hemen yerine gelir... Gelemez efendim, mümkün mü? Ben, şu andaki görevlerimi yerine getiremiyorum şu anda. Şu anda benim elimde olan görevleri yerine getirmekten acizim; çünkü, yeteri kadar personelim yok, yeteri kadar nitelikli personelim yok ayrıca. Örneğin buyıl, şu ana kadar emekli olan sayısı 300, temmuzla beraber 1 000'i bulacak. Şimdi, verilen görev ek görev; yani, benim yerine getiremediğimi söylediklerimin dışında ek görev alacağım ben. Danışmanlık hizmeti öyle çok basit bir hizmet değil ki. Son zamanlarda da biliyoruz ki, kanunla ihtilafa düşmüş çocuk diye tabir ediyoruz, sayısında müthiş bir artış var. Bunların yüzde 50'sine dahi benim danışmanlık hizmeti verdiğimi varsayarsak, bu bende çok ciddi büyük getirecek.

İkincisi de, korumayla ilgili, bakım hizmetleriyle ilgili olanları söyleyelim. Onda da ciddi sıkıntılarımız var; yani, ben şu anda zaten müştekiyim ondan; yani, fuhuştan geleni de aynı yerde barındırmak gibi zorunluluk içerisindeyim. Bunları, bizim yeni aldığımız ek görevleri, suça bulaşanları da katarsak, nitekim, geçmişte yaşadığımız olaylar var, bazı mahkeme kararlarında suça bulaşmış çocuklar da bize yönlendirildi, biz bu sefer... Bizdekali bir sistem yok.

BAŞKAN – Tereddüt şu: Şimdi, bu önergede öngörülen sürelerle kadar ne olacak?

Boşluk ne olacak?

– Mevcut durum neyse aynen devam edecek.

BAŞKAN – Neye göre devam edecek?

SELÇUK KARAÇIK - Şimdi efendim, bir hususu daha müsaade ederseniz nakletmek istiyorum. Şimdi, tabii ki, çok başa dönmüş gibi olacağım; ama, çocukla ilgili birkorunmadan bahsederseniz, bu, ailenin yanındaki çocuk da dahildir. Bu sadece spesifik birkorunmadır; yani, 2253'tin yerine ikame eden bir yasa oldu bu. Biz çocuğu 0-18 yaş olarak değerlendiririz ve bununla ilgili hangi tür tedbir uygulayacaksak, hepsi bu yasa içerisinde yer almalı diye düşünüyorum.

Şimdi, bizim kanunumuz var, aynı kanun. Bazı maddeleri ortak; yani, bence, sanırım hâkimler bile bazı konularda yanılacaklar diye düşünüyorum.

YUSUF BALO – Sayın Başkanım, buradaki çocuk statüsü ayrı, birisi korunmaya muhtaç durumda olan çocuklar, diğeri suça sürüklenen durumda bulunan çocuklar. Korunmaya muhtaç durumda olan çocuklarla ilgili yürütülen hizmetler, esas itibarıyla Sosyal Hizmetlerin kendi kanununda hükümler var, ona göre yürütüyorlar. Bu kanun da çıktıktan sonra, bu hizmetler yine aynı şekilde yerine getirilecek. Burada yürürlüğü ertelenen hükümler suça sürüklenen çocuklarla ilgili, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yerine getirilmesi gereken birtakım hizmetler var, bunlara ilişkin hükümler.

BAŞKAN – Yeni görevler?..

YUSUF BALO – Bu görevler, bugüne kadar 2253 sayılı Kanunda Adalet Bakanlığına verilmiş görevlerdi. Bu kanun tasarısıyla, biz bugün... Fakat, bu görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili bugüne kadar Adalet Bakanlığında örgütsel bir yapıda değişiklik yapılmamıştı. Bu görevler, şu anda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bu kanun tasarısıyla veriliyor, yerine getirilmesi de önergeyle belli bir süre ertelenmiş oluyor. Korunmaya muhtaç durumda olan çocuklarla ilgili önergede hiçbir hüküm yok. Onlar esas itibarıyla yerine getirilmeyecek.

BAŞKAN – Boşluk doğmaz...

YUSUF BALO – Doğmaz o anlamda,

BAŞKAN - Bu önergeye katılıyorsunuz siz?..

Hükümetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 49 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

Kabul edilmiştir.

50 inci maddeyi okutuyorum:

(50 inci madde okundu)

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

HÜKÜMET TEMSİLCİSİ – Başkanım, Yargıtay'dan gelen meslektaşımızın önerisiyle, geçici 1 inci maddede yapılan düzeltme yanlış oldu: Şu nedenle yanlış oldu. Bu kanun tasarısı hangi hukuk mahkemesinin görevli olduğunu belirten bir kanun tasarısı değil. Hangi hukuk mahkemesinin görevli olduğunu, esas itibarıyla kendi teşkilat kanunları belirtiyor. Ayrıca, bu kanun tasarısının 7 nci maddesinin son fıkrasında sulh hukuk mahkemelerinin görevine giren durumlar da bu mahkemeye verilen görevler. Biz, burada, asliye hukuk ile aile mahkemeleri şeklinde somutlaştıracak olursak, sulh hukuk mahkemelerinin görevine giren birtakım hususlar da acaba aile mahkemeleri veya asliye hukuk mahkemelerinin görevine bu kanun tasarısıyla girdi mi endişesi olur. Bu nedenle, oradaki eklemeye hiçbir şekilde gerek yok diye...

ÖMER UĞUR GENÇAY - Biz çocukların korunmasına ilişkin görevli mahkemenin uygulamasını Yargıtay olarak binlerce dosyayla resen yapıyoruz. Temyiz konusu olmasa bile biz bunu resen gözetiyoruz. Biz, Medeni Kanun 2002 yılında yürürlüğe girdi, 2006 yılına, dört yıldır uyguluyoruz, bunu aile mahkemesi olarak görevlendiriyoruz. Artı, 3 üncü maddenin konusu açık seçik belirlenmiş, ne deniliyor: Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında tedbir kararı. Sadece onunla mahsus olmak üzere hukuk mahkemelerine geçici yetki verilmiş, korunması gerekli çocuklar da Türk Medeni Kanununun 346 ve 347 nci maddelerinde düzenlenmiş. Bu İkinci Kitabın ilk iki bölümü içerisinde de Aile Mahkemeleri Kanunuyla da bunun aile mahkemesi olduğu açık seçik belirtilmiştir. Bizim bu konuda verilmiş binlerce kararımız vardır, uygulamada bu konuda bir duraksama yoktur.

BAŞKAN – Peki, bakalım.

Hayırlı olsun arkadaşlar.
Kapanma Saati: 13.28